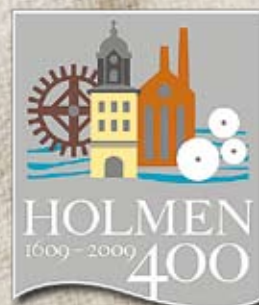

HOLMEN

Årsredovisning 2008

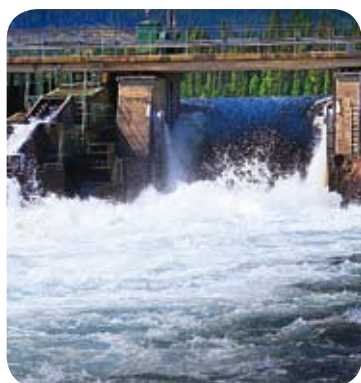
Innehåll

Holmen i korthet	I
Året i korthet	1
VD-ord	2
Affärsidé, strategi och mål	4
Holmen Paper	10
Iggesund Paperboard	14
Holmen Timber	18
Holmen Skog	20
Holmen Energi	22
Tillverkning och råvaror	24
Aktien och ägarna	26
Styrelse	28
Koncernledning	30
Bolagsstyrningsrapport 2008	32
Kvartalsuppgifter	37
Flerårsöversikt	38

ÅRSREDOVISNING

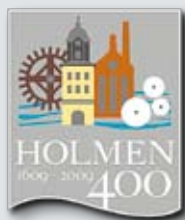
Förvaltningsberättelse	42
Resultaträkning	49
Redogörelse för redovisade intäkter och kostnader	49
Balansräkning	50
Kassaflödesanalys	51
Moderbolaget	52
Noter till de finansiella rapporterna	54
Förslag till vinstdisposition	82
Revisionsberättelse	83

Rapporter och informationsgivning	84
Adresser	III
Definitioner och ordlista	IV
Årsstämma	
Holmen på 90 sekunder	

Holmen firar 400-årsjubileum år 2009. På omslaget syns det dokument, undertecknat av Sveriges konung Karl IX, som stadfäste Hertig Johan av Östergötlands privilegium att anlägga ett vapenfaktori på Kvarnholmen i Norrköping 1609.

Holmen i korthet

Med fokus framåt

År 2009 firar Holmen 400 år. Allt började år 1609 då Hertig Johan av Östergötland (son till Johan III) lät anlägga ett vapenfaktori på Kvarnholmen mitt i Norrköping. Därav kommer namnet Holmen. Även Iggesunds anor går tillbaka till 1600-talet. Östanå Pappersbruk blev 1665 den första industrianläggningen i trakten.

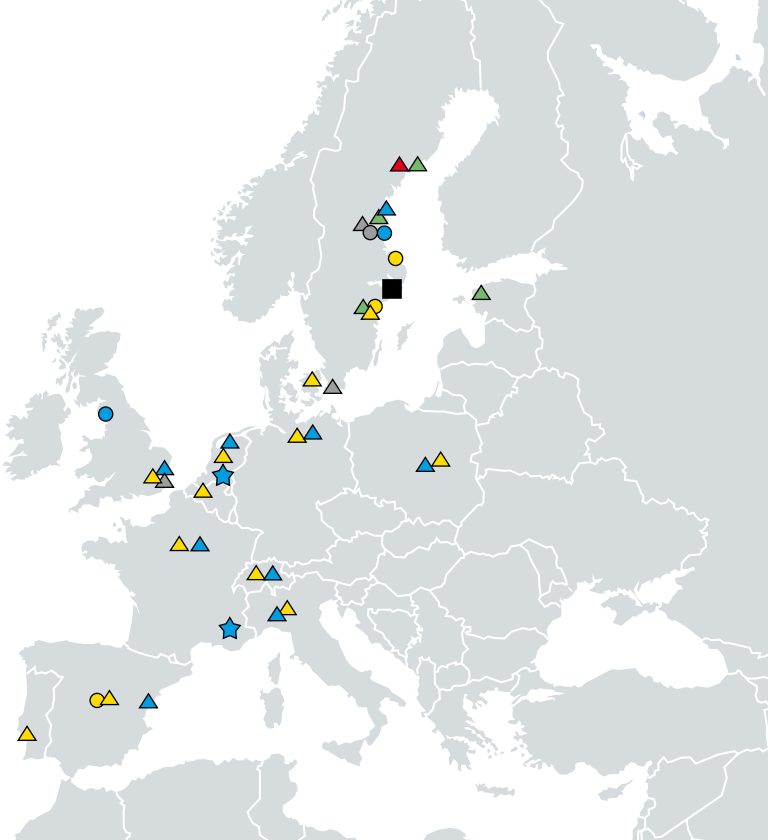
I det moderna Holmen växer trävaror, skog och energi fram som allt viktigare delar av koncernens verksamhet vid sidan av tryckpapper och kartong. Större fokus läggs på Holmens roll i samhället, på klimatarbete och hållbar utveckling.

- Huvudkontor
- Produktionsorter
- ☆ Arkning/distribution
- △ Försäljning, skogsregioner och inköpsbolag

- Holmen Paper
- Iggesund Paperboard
- Holmen Timber
- Holmen Skog
- Holmen Energi

Verksamhet utanför Europa

- ▲ Australien
- ▲ Hongkong
- ▲ Japan
- ▲ Singapur
- ▲ USA
- ▲ USA

Holmen är en skogsindustrikoncern som tillverkar och säljer tryckpapper, kartong och trävaror. Koncernen äger också skogs- och krafttillgångar. Nettoomsättningen uppgick 2008 till 19 334 Mkr och antalet anställda var cirka 4 800. Holmen är ett publikt bolag, vars aktieserier A och B är noterade på Nasdaq OMX Nordic, Large Cap.

Europa är huvudmarknad

Den klart dominerande marknaden för Holmen är Europa med cirka 90 procent av omsättningen. De enskilt största marknaderna är Storbritannien, Tyskland, Spanien och Sverige. Cirka två tredjedelar av tryckpappersförsäljningen går till europeiska dagspressföretag. Brittiska och tyska konverterare av förpackningar står för merparten av kartonginköpen. Skandinavien, Storbritannien, Nordafrika och Mellanöstern är huvudmarknader för trävaror.

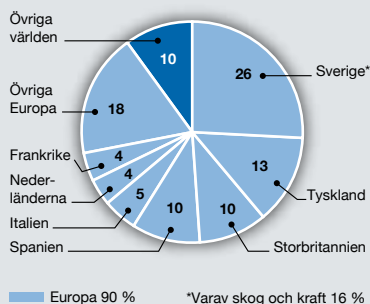
Produktion i tre länder

Holmen tillverkar tryckpapper i Sverige och Spanien. Kartong produceras i Sverige och England. Tre av de fem producerande enheterna är i likhet med skogs- och krafttillgångarna samt sågverket belägna i Sverige. Här finns också åtta av de tolv pappers- och kartongmaskinerna. Av cirka 4 800 anställda är ungefär 3 500 verksam i Sverige. Värdet av fakturering till kunder utanför Sverige representerar cirka tre fjärdedelar av omsättningen.

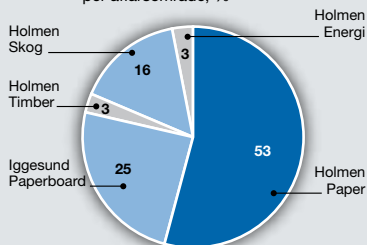
2,5 miljoner ton papper och kartong

Holmens totala kapacitet för tillverkning av tryckpapper och kartong är cirka 2,5 miljoner ton per år. Det gör Holmen till Europas femte största tillverkare av tryckpapper med en årlig produktionskapacitet om 1 940 000 ton. Inom kartong baserad på färskfiber är Holmen med en kapacitet om 590 000 ton/år Europas tredje största tillverkare. Årlig kapacitet för tillverkning av trävaror uppgår till 340 000 kubikmeter.

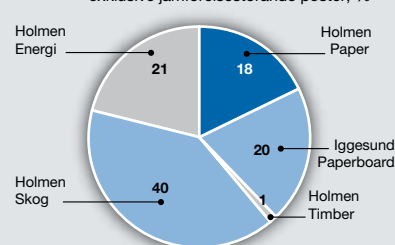
Nettoomsättning per marknad, %

Nettoomsättning per affärsområde, %

Rörelseresultat per affärsområde, exklusive jämförelsestörande poster, %

Råvaruinriktade affärsområden

Holmen Skog

Verksamhet: Ansvar för virkesförsörjning till koncernens svenska enheter och skötsel av Holmens skogar samt virkeshandel

Innehav av landareal: 1 263 000 hektar, varav 1 033 000 hektar produktiv skogsmark

Virkesförråd: 118 miljoner skogskubikmeter.

Holmen Energi

Verksamhet: Ansvar för samordning av koncernens energifrågor, elförsörjning till koncernens svenska enheter och för koncernens vattenkraftanläggningar

Antal hel- och delägda vattenkraftverk: 23

Produktionskapacitet/år (vattenkraft): cirka 1 100 GWh.

Produktinriktade affärsområden

Holmen Paper

Produkter: Vitt och färgat tidningspapper, katalog-, bok- och magasinpapper

Kunder: Dagspress- och tidskriftsförlag, katalogutgivare och tryckerier

Fabriker: Hallsta, Braviken och Madrid

Produktionskapacitet/år: 1 940 000 ton

Antal maskiner: 8.

Iggesund Paperboard

Produkter: Solidkartong och falkartong för förpackningar och grafiska ändamål

Kunder: Konverterare av kartong till förpackningar samt tryckerier och grossister

Fabriker: Iggesunds Bruk och Workington

Produktionskapacitet/år: 590 000 ton

Antal maskiner: 4.

Holmen Timber

Produkt: Furuträvaror

Kunder: Snickeri- och möbelindustri, tillverkare av massiva träggolv, hyvlerier och byggvaruhandel

Fabrik: Iggesunds Sågverk

Produktionskapacitet/år: 340 000 kubikmeter

Antal såglinjer: 1.

Produkter och marknader

Papperet används till tidningar, tidskrifter, kataloger, direktreklam och böcker.

Kartongen används i konsumentförpackningar och för grafiska ändamål.

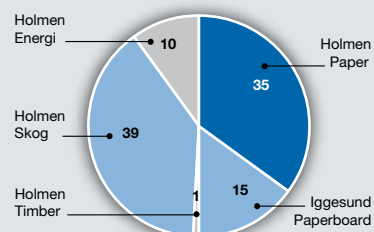
Trävarorna används vid tillverkning av fönster, golv, dörrar, möbler etcetera.

De råvaruinriktade affärsområdena Holmen Skog och Holmen Energi förser de produktinriktade affärsområdena Holmen Paper, Iggesund Paperboard och Holmen Timber med virke respektive elenergi. Översikten visar hur produkterna blir till och hur konsumenterna kommer i kontakt med dem.

- Holmen Paper och Iggesund Paperboard svarar tillsammans för 80 procent av Holmens nettoomsättning.
- Självförsörjningsgraden inom virke är cirka 55 procent.
- Självförsörjningsgraden inom el är cirka 30 procent.

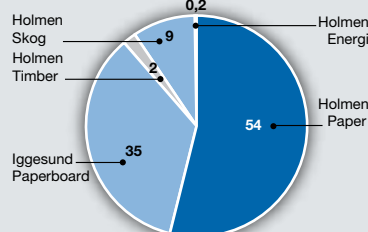
Operativt kapital

per affärsområde, %

Anställda

per affärsområde, %

Holmen i din vardag

Holmen Papers vita tryckpapper används i dags-, vecko- och månadstidningar, bilagor, direktreklam, böcker och kataloger. På färgat tryckpapper trycks till exempel affärs- och sporttidningar.

Av Iggesunds kartong tillverkas förpackningar med krav på mycket god tryckåtergivning för exempelvis tobak, parfym, medicin, choklad och livsmedel. Den används även för skivomslag och trycksaker.

Golv, trappor, dörrar, fönster och möbler från snickerier, hyvlerier och andra vidareförädlare har Holmens trävaror som bas.

Året i korthet

- Efterfrågan på tidningspapper i Europa sjönk under 2008. Balansen mellan utbud och efterfrågan var dock relativt god beroende på betydande kapacitetsneddragningar. Även efterfrågan på färskfiberkartong minskade men priserna kunde höjas under andra halvåret. Trävarumarknaden var svag till följd av vikande byggkonjunktur.
- Den svenska skogsindustrins efterfrågan på virke var fortsatt hög och virkespriserna nådde toppnoteringar under året. Vattenkraftproduktionen var något över normal nivå.
- Rörelseresultatet exklusive jämförelsestörande poster sjönk från 2 286 till 1 412 Mkr till följd av lägre priser för tidningspapper och trävaror samt ökade kostnader för virke och andra insatsvaror.
- Holmen Paper genomförde kapacitetsminskningar och omställningar som en anpassning till en förändrad tryckpappersmarknad. Vid Hallsta Pappersbruk genomfördes betydande personalneddragningar samt stängningar av brukets äldsta pappersmaskin och returpapperslinje. I Madrid ställdes en del av produktionen om från tidningspapper till bestruket tryckpapper. Produktionen vid Wargöns Bruk lades ner i december som en följd av en längre period med otillräcklig lönsamhet.
- Iggesund Paperboard lanserade under sommaren den nya generationen av solidkartongen Invercote.
- En ny energieffektiv anläggning för massaförsörjning (TMP-B) togs i drift vid Bravikens Pappersbruk.
- Projekteringen av det nya sågverket vid Bravikens Pappersbruk i Norrköping fortsatte under året. Driftstarten planeras till slutet av 2010.

TMP-B

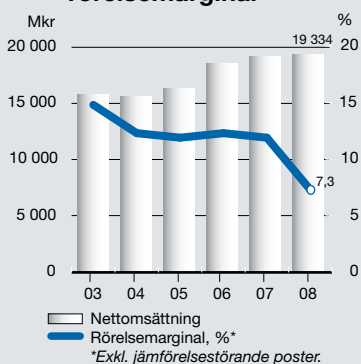
Fakta	2008	2007
Nettoomsättning, Mkr	19 334	19 159
Rörelseresultat, Mkr	1 051	2 843
Rörelseresultat exkl. jämförelsestörande poster, Mkr	1 412	2 286
Årets resultat, Mkr	642	1 505
Resultat per aktie, kr	7,6	17,8
Utdelning per aktie, kr	9 *	12
Avkastning på sysselsatt kapital, %**	6,1	10,0
Avkastning på eget kapital, %	3,9	9,2
Skuldsättningsgrad, ggr	0,48	0,35
Investeringar, Mkr	1 160	1 433
Medelantal årsanställda	4 829	4 931

*Styrelsens förslag. **Exkl. jämförelsestörande poster.

Rörelseresultat

Nettoomsättning och rörelsemarginal

VD-ord

Bäste aktieägare

Resultatet för 2008 var det första på många år som inte uppnådde vårt lönsamhetsmål. En avkastning på sysselsatt kapital på 6 procent räcker inte till för att täcka våra kapitalkostnader. Huvudorsaken ligger i fortsatta kostnadsökningar på virke och andra insatsvaror och lägre priser på tidningspapper. För att skapa bättre resultatförutsättningar har vi under året stängt kapacitet inom tryckpapper och ställt om till nya produkter inom både tryckpapper och kartong. Vi har också aktivt bearbetat våra kunder med nödvändiga prishöjningar för att täcka våra högre kostnader. Vår verksamhet inom skog och energi har haft en bra utveckling. Styrelsens förslag till utdelning på 9 kronor, vilket är en sänkning med 3 kronor, ska ses mot bakgrund av den låga lönsamheten och att vi går igenom en period av sämre konjunkturförutsättningar.

Holmen Paper: Ett år av omställningar

Holmen Papers åtgärder för att förbättra sin struktur och lönsamhet fortsatte under året. Strukturförändringarna vid Hallsta Pappersbruk har fullföljts med stängningar av en pappersmaskin (110 000 ton) och en massalinje som tillsammans med omställningar minskat kapaciteten för standard tidningspapper med cirka 15 procent. I augusti fattades beslut om att lägga ned Wargöns Bruk. Produktionen av 145 000 årston bestruket papper upphörde i december.

Konsumtionen av tidningspapper i Europa minskade något under 2008. Det beror sannolikt inte bara på en svagare konjunktur utan också på ändrade konsumtionsmönster som förväntas leda till strukturellt minskad tidningspappersanvändning över tiden. Vi genomför kapacitetsminskningar inom tidningspapper samtidigt som det sker en omställning till MF Journal och returpappersbaserat LWC. Holmen Paper kommer fortfarande ha sin bas i en effektiv produktion av tidningspapper koncentrerad till stora pappersmaskiner med god

konkurrenskraft. Produktpaletten kompletteras med katalog-, bok- och MF Journalpapper där det under året skett utvecklingsarbete i syfte att förbättra kvaliteten och möjliggöra volymökningar. Även här har Holmen stora och effektiva produktionsenheter.

Kostnadsänkningar står högt på listan över åtgärder för förbättrat resultat. I september togs en helt ny massalinje i drift vid Bravikens Pappersbruk som bland annat innebär 25 procents lägre elförbrukning och minskad oljeförbrukning. Flera av Holmens investeringar under året syftade till effektivare energianvändning.

Iggesund Paperboard: Utvecklad premiumkartong

Våra kartongprodukter som riktar sig mot konsumentförpackningar och grafiska ändamål har en fundamentalt bra marknadsposition och goda tillväxtpotentialer. Kortsiktigt berörs vi dock av en dämpad efterfrågan som sannolikt är konjunktorellt betingad. I slutet av året minskade orderingången väsentligt och produktionsstopp togs vid flera tillfällen.

Resultatet inom kartongverksamheten sjönk under året med kraftigt ökade kostnader på insatsvaror som den främsta orsaken. Iggesund gick därför ut med prishöjningar mot våra europeiska kunder för vissa segment. Vi räknar med att dessa höjningar får fullt genomslag i början av 2009.

Under året kunde vi nylansera vår premiumkartong Invercote, efter den stora ombyggnaden i Iggesund 2007. Den utvecklade produkten har mött stor uppskattning. För att möta kundernas efterfrågan och som ett led i vårt miljötankande kan Invercote numera även levereras belagd med ett biologiskt nedbrytbart plastmaterial.

Vår strategi för Iggesund är att erbjuda den högsta kvalitets- och servicenivån för kunder med krävande applikationer. En oberoende marknadsundersökning pekade under året på att våra två varumärken Invercote (solidkartong) och Incada (falskartong) fortsatt är de starkaste i Europa.

Holmen Timber: Långsiktig satsning för effektiv sågverksstruktur

Marknaden för sågade trävaror lider av det minskade byggandet som innebär lägre volymer och kraftiga prissänkningar. Holmen Timbers leveranser ökade något men de lägre priserna ledde till ett väsentligt sämre resultat.

Jag är övertygad om att trä som material har framtiden för sig. Förutom att det är ett kostnadseffektivt byggnadsmaterial så får produkter av trä en stark position i klimatdebatten då det är förnyelsebart och dessutom binder koldioxid.

Projekteringen för det nya sågverket i Braviken pågår och produktionsstarten planeras till senhösten 2010. Det nya sågverket samlokaliseras med det befintliga pappersbruket vilket ger synergieffekter när det gäller råvaruförsörjning och energiproduktion. Tillsammans med hög produktivitet ger det ökad konkurrenskraft.

Holmen Skog: Instabil virkesmarknad

Virkespriserna fortsatte kraftigt upp under 2008. Hotet om en höjd rysk exportskatt medförde ändrade inköpsstrategier hos flertalet skogsbolag och konkurrens om virket drev upp priset till besvärande nivåer. Aviserade pris-sänkningar i Sverige under fjärde kvartalet indikerar att pristoppen bör vara nådd för denna gång. Den kraftiga höjningen av export-skatten har skjutits på framtiden, men hotet kvarstår och situationen är fortsatt svårbedömd. De stängningar som gjorts inom skogsindustrin i Finland till följd av skatten förväntas vara permanenta.

Holmen Skog förvaltar och utvecklar Holmens stora skogsinnehav men har också en mycket viktig uppgift som anskaffare av virke till våra industrier. I planeringen finns också anskaffningen av timmer till det nya sågverket.

Holmen Energi:

Nya energikällor på agendan

Inom Holmen Energi fortsätter arbetet med att utvärdera satsningar på förnybar energi. Ambitionen är att bygga 1 TWh vindkraft men planerna för i vilken takt det kommer att ske har ännu inte beslutats. Vindmätningssystem har satts upp på egna markområden som bedöms vara intressanta för vindkraftparker.

Holmen Energi förbereder också för torvbrytning i egen regi på Holmens marker under 2009.

Den framtida elenergiförsörjningen är en mycket viktig fråga för den elintensiva industrin. Holmen och fyra andra företag har påbörjat förberedelser för att kunna bygga kärnkraft tillsammans med en energibolagspartner.

Utsikter för 2009

Prisförhandlingarna för tryckpapper 2009

i Europa är inte avslutade men pekar mot en väsentlig prisökning. Även kartongpriserna i Europa är höjda inom vissa segment. Den stora osäkerheten kring volymutvecklingen kvarstår för både tryckpapper och kartong och marknaden för trävaror förväntas bli fortsatt svag. Valutasituationen ser ut att kunna bidra positivt till resultatet, även om vi genom befintliga valutasäkringar inte får del av kronförsvagningen mot euron under innevarande år.

Den kraftiga kostnadsutvecklingen under senare år borde kunna dämpas till följd av en lugnare ved- och returpappersmarknad. Kostnadstrycket på energi och andra insatsvaror ser ut att lätta, även om våra långa elkontrakt innebär att vi inte påverkas av elprisutvecklingen i Sverige de närmaste åren.

Holmen igår, idag och imorgon

Holmen fyller 400 år i år och det ger oss anledning att blicka både bakåt och framåt. Det är intressant att se hur Holmen har förändrats och ständigt utvecklats. Holmens historia bär vi med oss när vi tar oss an morgondagens utmaningar. En viktig del i detta är att eftersträva ett ledarskap som välkomnar förändring som en naturlig del i verksamheten.

I dagens Holmen finns en grund som ger goda förutsättningar för kommande år. Vår ställning inom flera av tryckpapperssegmenten är mycket stark. Våra varumärken inom kartong är i Europatopp. Vi är en stor aktör på svensk virkesmarknad och satsningen på sågade trävaror fortsätter med det nya sågverket. Genom att vi tillverkar produkter och bioenergi av den klimatneutrala och förnybara råvaran virke bidrar vi till ett hållbart samhälle, vilket gör oss till ett framtidsföretag. Miljöansvaret utgör tillsammans med en god lönsamhet och engagerade medarbetare grundpelare i vårt hållbarhetsarbete. Läs gärna mer om detta i vår hållbarhetsredovisning Holmen och omvärlden 2008.

Jag vill avsluta med att tacka alla medarbetare för utomordentligt fina insatser under det gångna året.

Stockholm den 16 februari 2009

Magnus Hall
VD och koncernchef

Affärsidé, strategi och mål

Affärsidé

Holmens affärsidé är att utveckla och driva lönsam verksamhet inom tre produktinriktade affärsområden för tryckpapper, kartong och trävaror samt två råvaruinriktade för skog och energi. Europa är huvudmarknaden.

Produktinriktade affärsområden

HOLMEN PAPER tillverkar tryckpapper för dagstidningar, tidskrifter, kataloger, reklam och böcker vid två svenska och ett spanskt bruk (efter nedläggningen av Wargöns Bruk under 2008). Holmen Paper är med sin produktionskapacitet om 1 940 000 ton tryckpapper per år Europas femte största producent. UPM och Stora Enso är störst med cirka 7 respektive 6 miljoner ton. Inom tryckpapper har Holmen Paper en stark position hos de europeiska dagspressförlagen, dit cirka två tredjedelar av försäljningen går. Andra viktiga kundsegment är

telefonkatalogförlag, detaljister, tryckerier och bokförlag. I Europa har Holmen Paper en marknadsandel på knappt 10 procent inom standard tidningspapper. Inom förbättrat tidningspapper, katalogpapper och bokpapper är marknadsandelen cirka 25 procent. Försäljningsorganisationen finns i Sverige och i försäljningsbolag på ett antal viktiga geografiska marknader.

IGGESUND PAPERBOARD producerar färskfiberbaserad solid- och falskartong för förpackningar och grafiska ändamål vid ett svenskt och ett engelskt bruk. Inom detta segment är Iggesund med kapaciteten 590 000 ton per år den tredje största tillverkaren i Europa. Huvudkonkurrenter är Stora Enso och M-real med cirka 1 miljon respektive 700 000 ton färskfiberkartong. Iggesunds största kundgrupp är konverterare som tillverkar förpackningar. Viktiga kunder är även grossister och tryckerier som köper kartong till grafiska produkter. Iggesund har en

ledande marknadsposition inom främst solid-kartong i Europa men är också en betydande aktör inom falskartong. Inom färskfiberkartong uppgår Iggesunds marknadsdel i Europa till cirka 20 procent. Kartongen säljs via ett centralt försäljningskontor i Nederländerna med säljare och tekniker i ett antal europeiska länder. Egna försäljningsbolag finns även i Hongkong, Singapore och USA.

HOLMEN TIMBER är koncernens tredje produktinriktade affärsområde och tillverkar trävaror vid ett svenskt sågverk. Holmen Timber är en relativt liten aktör i Europa med en marknadsandel inom trävaror som understiger 1 procent. Holmen Timber säljer sina varor främst till kunder i Skandinavien, Storbritannien, Nordafrika och Mellanöstern. Trävaror säljs direkt till kund via egna försäljningsbolag i Sverige och England samt via deläggande i marknadsbolag.

Råvaruinriktade affärsområden

HOLMEN SKOG ansvarar för koncernens skogstillgångar. Skogsinnehavet uppgår till en miljon hektar produktiv skogsmark i Sverige med ett virkesförråd om 118 miljoner skogskubikmeter. Holmen är Sveriges fjärde största skogsägare med cirka 4,5 procent av landets produktiva skogsmark. Virkesförrådet växer årligen med 3,0 miljoner kubikmeter, samtidigt som de årliga avverkningarna uppgår till 2,5 miljoner kubikmeter. Hälften av virket säljs som timmer till sågverk, cirka 40 procent som massaved till massa- och pappersindustrin och cirka 10 procent som biobränsle för energiproduktion. Holmen Skog ansvarar även för virkesförsörjningen till Holmens svenska industrier.

HOLMEN ENERGI ansvarar för koncernens vattenkraftstillgångar samt för att utveckla koncernens verksamhet inom energiområdet. Produk-

Strategi

Affärsidé

Affärer och marknader

Tre produktinriktade affärsområden

- **Holmen Paper**
Tryckpapper
- **Igesund Paperboard**
Kartong
- **Holmen Timber**
Trävaror

Två råvaruinriktade affärsområden

- **Holmen Skog**
Skog och virke
- **Holmen Energi**
Elkraft och energi

Marknad

Huvudmarknaden är Europa

Utveckling

Tillväxt

Holmen ska med organisk tillväxt och selektiva förvärv utvecklas genom

- Attraktiva produkter
- Aktiv marknadsföring
- Affärsdriven produktutveckling
- Ökad produktion
- Engagerade medarbetare

Produktion

Hög kvalitet och låga tillverkningskostnader säkerställs genom

- Storskalig produktion
- Effektiva processer
- Aktivt inköpsarbete
- Integrerad anskaffning av råvarorna virke, energi och returpapper
- Hög kompetens och effektiv organisation

Riktlinjer

Finansiella mål

Lönsamhet

Lönsamhet och avkastning ska uthålligt överstiga marknads-mässig kapitalkostnad.

Kapitalstruktur

Den finansiella ställningen ska vara stark med en skuldsättningsgrad om 0,3–0,8.

Utdelning

Ordinarie utdelning ska årligen uppgå till 5–7 procent av eget kapital.

Hållbarhet

Ekonomisk utveckling

God lönsamhet och stark finansiell ställning ska skapa förutsättningar för en långsiktigt hållbar utveckling för affärspartners, anställda, ägare och samhället.

Socialt ansvar

Holmen ska respektera etiska och sociala normer, vara en god affärspartner och samhällsaktör samt genom engagerat ledarskap motivera och utveckla medarbetarna.

Miljöansvar

En helhetssyn ska prägla verksamheten där miljön skyddas och råvaror och energi används effektivt.

Forskning och utveckling, FoU

Holmen bedriver FoU i egen regi men deltar även externt, såsom i branschgemensam och i samarbeten med universitet och högskolor. Inriktningen är huvudsakligen på produktutveckling och effektivisering av processer, men även på skoglig tillväxt och effektivisering av skogsbruket. Det externa arbetet utförs i samarbete med en rad olika aktörer. Svenska STFI-Packforsk, MoRe Research, Kungliga Tekniska Högskolan, Mittuniversitetet, Karlstads universitet, Sveriges Lantbruksuniversitet (SLU) och Skogforsk är några exempel. I England samarbetar Holmen med University of Manchester och i Spanien med Universidad Complutense i Madrid.

tionen av vattenkraft uppgår ett normalår till 1,1 TWh, vilket gör Holmen till den sjätte största elproducenten i Sverige. Holmen Energi ansvarar även för elförsörjningen till Holmens svenska industrier.

Tillväxt

Holmen är verksam på marknader som är stora och väletablerade. Det gäller såväl produktmarknaderna papper, kartong och trävaror, som råvarumarknaderna för virke och energi. Den europeiska marknadstillväxten för Holmens produkter har i genomsnitt legat på några procent per år den senaste tioårsperioden. Målet är att växa och förbli en stark leverantör med effektiv produktion. Tillväxten sker främst organiskt genom att förbättra produkterna och öka produktionsvolymen inom befintliga produktområden. Utveckling kräver också omställningar och stängning av olönsam produktion, något som präglat det senaste verksamhetsåret inom Holmen Paper. Förvärv har stått för en mindre del av tillväxten. Det senaste större förvärvet var bruket i Madrid år 2000.

Även den egna virkes- och energiproduktionen ska utvecklas och växa. Den skogsskötsel som genomförts bedöms medföra att den årliga virkesproduktionen (avverkningarna) successivt ökar för att om fyrtio år vara 20 procent högre än idag. Dessutom bedöms det på sikt finnas goda möjligheter att höja tillväxttakten i koncernens skogar omkring 25 procent genom

en ny, förbättrad skogsskötsel. Det innebär på sikt högre avverkningsnivåer. Inom energiproduktion bedöms potentialen vara god att utveckla ny lönsam produktion av vindkraft och biobränsle. Målsättningen är att årligen kunna producera 1 TWh el från vindkraft på egna marker.

Övergripande ambition för koncernens verksamhet är att erbjuda kunderna attraktiva och högkvalitativa produkter samt god service. Det ska ske kostnadseffektivt så att Holmen förblir en konkurrenskraftig leverantör.

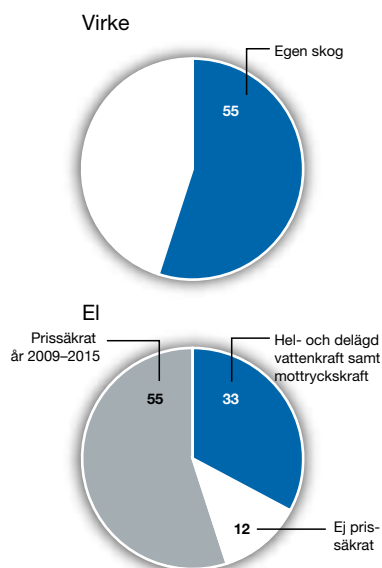
Holmen måste möta kundernas höga krav på att effektivt kunna trycka och konvertera produkterna till ändamålsenliga och tilltalande slutprodukter. Det är viktigt att kunderna med framgång lyckas använda produkterna i samspel och konkurrens med annan media och reklam eller andra förpackningsmaterial.

För att stödja affärsverksamhetens krav på produktutveckling och effektiva processer bedriver Holmen ett decentraliserat forsknings- och utvecklingsarbete inom respektive affärsområde.

Produktion

Storskaliga, effektiva produktionsanläggningar och kompetenta medarbetare ger hög produktivitet samt effektivt utnyttjande av insatsvaror och kapital. För att framgångsrikt kunna genomföra långsiktiga investeringar och uppnå både storskalighet och utveckling måste sam-

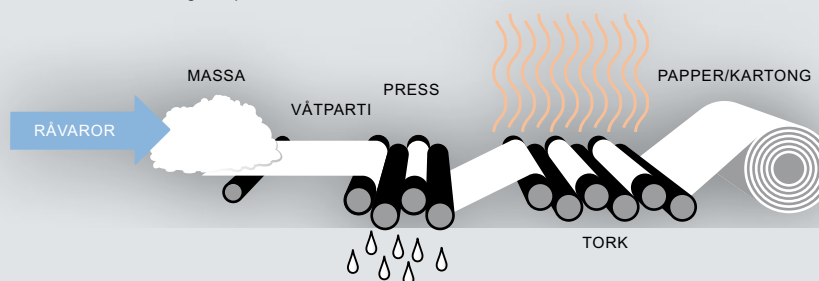
■ Självförsörjning råvaror, %

Så tillverkas produkterna

Denna mycket förenklade bild visar tillverkningsprocessen i en pappers- och kartongmaskin. I verkligheten skiljer sig maskinerna åt en hel del. Råvaror utgörs främst av ved och/eller returpapper samt el och kemikalier. Massan som tillverkas kemiskt eller mekaniskt går ut på en bana i maskinen.

Först passerar den ett våtparti, sedan en press och därefter torkas papperet/kartongen på banan som då löper mellan ett stort antal cylindrar för att i slutänden rullas upp och sedan skäras till i de rull- eller arkstorlekar kunderna beställt.

spelet fungera väl mellan marknadsföring, produktutveckling och produktionsökning. Basvolymer av vissa produkter kombineras med utvalda satsningar på mer förädlade eller förbättrade produkter riktade mot befintliga och nya kundgrupper.

Utöver effektiva produktionsprocesser är kostnaderna för råvaror och transporter viktiga för konkurrenskraften. Fiber i form av virke, returpapper och massa samt energi i form av el och värme utgör huvudsakliga råvaror i processen för att producera tryckpapper, kartong och trävaror. Genom en väl integrerad produktionsprocess producerar Holmen drygt 90 procent av massan och värmeenergin vid de egna brukena. Anskaffningen av övriga råvaror är förstärkt genom en integration bakåt i förädlingskedjan via ägande av skog och vattenkraftproduktion samt enheter för anskaffning av returpapper. För virke är självförsörjningsgraden till koncernens svenska enheter cirka 60 procent och för koncernen totalt (inklusive bruket i England) cirka 55 procent. Produktionen av egen elkraft motsvarar drygt 30 procent av koncernens elenergibehov medan värmeenergiproduktion till drygt 60 procent baseras på restprodukter från den egna produktionsprocessen. Därutöver är cirka 55 procent av elleveranserna prissäkrade genom långsiktiga leveransavtal. Betydande returpappersvolymer köps via hel- och delägda insamlingsbolag.

Riktlinjer

Finansiella mål

LÖNSAMHET. Målet för Holmen är att avkastningen uthålligt ska överstiga marknadsmässig kapitalkostnad. Lönsamhetsmålet används för att styra verksamheten. I koncernen används nyckeltalet Value Added för att beräkna lönsamheten utifrån rörelseresultatet med avdrag för kapitalkostnad och skatt. Det ger ett enkelt och tillräckligt rättvisande mått som kontinuerligt följs upp för koncern, affärsområden och produktionsenheter. Koncernens lönsamhet har under en längre period överstigit kapitalkostnaden. År 2008 uppnåddes däremot inte lönsamhetsmålet. Det innebär extra fokus på lönsamhetsförbättrande åtgärder i verksamheten.

Holmens verksamhet är kapitalintensiv och en stor del av utvecklingen sker genom investeringar i utökad kapacitet och förbättrad pro-

duktion. Även kostnadsrationalisering sker ofta i kombination med investeringar. För att utvärdera lönsamheten i investeringarna används en modell för att nuvärdesberäkna kassaflöden, det vill säga bedömda framtida kassaflöden diskonteras med den vägda kapitalkostnaden.

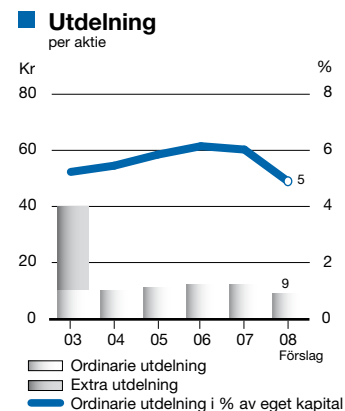
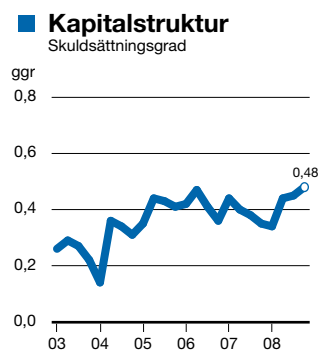
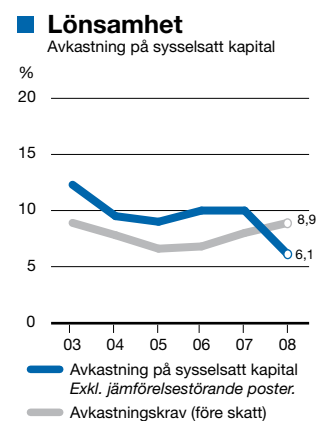
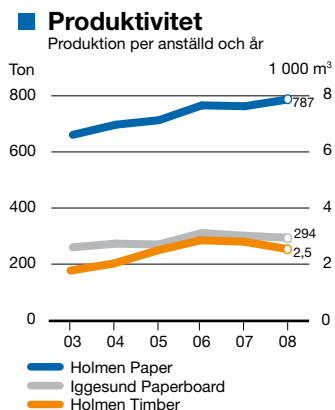
För att beräkna kapitalkostnaden vägs kostnaden för lånat och eget kapital ihop och multipliceras med det kapital som verksamheten bundit. Kostnaden för eget kapital beräknas som ränta plus en premie anpassad till verksamhetens risk, där kapital bundet i industriverksamhet åsätts en högre riskpremie (5 procent) än kapital bundet i skogs- och krafttillgångar (2 procent).

Koncernens vägda kapitalkostnad för den löpande verksamheten beräknas utifrån korta marknadsräntor och var under 2008 10 procent för industriverksamhet, beräknat som resultat före skatt. Kapitalkostnaden som används vid prövning av investeringar baseras på långa marknadsräntor och var under 2008 drygt 11 procent (före skatt) för industriverksamhet.

KAPITALSTRUKTUR. Holmen ska ha en stark finansiell ställning som ger finansiell stabilitet och möjlighet att fatta korrekta och långsiktiga affärsbeslut som inte enbart är beroende av konjunktur och externa finansieringsmöjligheter. Målet för skuldsättningsgraden är 0,3–0,8 och anpassningen till detta mål utgör en del av den strategiska planeringen.

Styrelsen har under senare år haft mandat från årsstämman att återköpa upp till 10 procent av bolagets samtliga aktier. Under 2008 har totalt 760 000 aktier av serie B återköpts, vilket motsvarar cirka 0,9 procent av det totala antalet utelöpande aktier och cirka 0,3 procent av det totala antalet röster. Återköpet var kopplat till koncernens incitamentsprogram. Något uttryckligt mål för aktieåterköp finns inte. Det har använts som ett komplement till utdelningarna för att justera kapitalstrukturen när omständigheterna bedömts gynnsamma. Förutom 2008 års återköp har aktier återköpts år 2000.

UTDELNING. Holmen ska lämna en ordinarie utdelning som årligen uppgår till 5–7 procent av eget kapital. Det innebär en relativt stabil och hög årlig utdelning. Styrelsen har föreslagit en utdelning om 9 kronor per aktie till årsstämman 2009, vilket motsvarar 5 procent av eget kapital. Under de senaste tio åren har den ordi-

Global Reporting Initiatives

(GRI) riktlinjer för hållbarhetsredovisning, G3, är de globalt vedertagna riktlinjerna för hållbarhetsredovisning. Holmen följer dessa riktlinjer sedan flera år och anser att hållbarhetsredovisningen för 2008 uppfyller den högsta redovisningsnivån, nivå A. Detta har även intygats av revisionsföretaget KPMG.

narie utdelningen i genomsnitt uppgått till 5–6 procent av eget kapital. Det har inneburit att cirka 60 procent av resultatet per aktie per år har delats ut i form av ordinarie utdelningar.

Holmen ska lämna extra utdelning eller återköpa aktier när kapitalstrukturen och verksamhetens finansieringsbehov möjliggör detta. Utöver ordinarie utdelning har Holmen lämnat extra utdelningar för verksamhetsåren 1998, 2000 och 2003.

Om Holmen klarar sitt lönsamhetsmål bedöms de medel som genereras internt normalt vara tillräckliga för att finansiera ordinarie utdelning och årlig tillväxt på 3–4 procent med bibehållen finansiell ställning. Högre lönsamhet ger över tiden utrymme för extra utdelningar, aktieåterköp, större investeringar eller förvärv.

Hållbarhet

Holmens utveckling ska ske med en uthållig syn på lönsamhet och hur resurserna används. Råvarorna virke och returpapper samt produkterna är kretsloppsanpassade och återvinningsbara.

Holmen arbetar för att utnyttja elenergi och värme effektivt, minska utsläppen av fossil koldioxid och öka självförsörjningsgraden av energi.

Koncernen är medlem av FNs Global Compact, vilket innebär att företaget står bakom internationella riktlinjer avseende mänskliga

rättigheter, sociala förhållanden, miljö och fackföreningsrätt.

Holmens arbete för en hållbar utveckling beskrivs utförligt i den separata hållbarhetsredovisningen Holmen och omvärlden. Holmen och omvärlden uppfyller GRIs redovisningsnivå A, det vill säga den högsta nivån.

EKONOMISK UTVECKLING. Genom god lönsamhet och stark finansiell ställning skapas goda förutsättningar för en långsiktigt hållbar utveckling. Holmen har en tydlig roll i det hållbara samhället genom att vara ett framgångsrikt och lönsamt företag som tillverkar produkter av naturliga råvaror.

Det skapar arbetstillfällen och gör det möjligt att köpa insatsvaror, betala skatter och lämna avkastning till ägare och finansiärer. Lönsamheten är också en förutsättning för investeringar som gör att företaget kan utvecklas i linje med gradvis förändrade marknadsförhållanden. Holmens finansiella mål stödjer på detta sätt en långsiktig och hållbar ekonomisk utveckling.

SOCIALT ANSVAR. Holmens HR-arbete styrs av framtagna riktlinjer samt lagar och avtal. Tonvikten ligger på kompetensförsörjning, ledarskap och organisation. Holmen har satt upp ett antal strategiska mål avseende humankapital, ledarskap, medarbetarsamtal, antal arbetsolyckor samt andel kvinnliga chefer. Resultaten

följs upp via nyckeltal och medarbetarundersökningen Holmen Inblick.

Medarbetarundersökningar genomförs vart annat år och från och med 2009 på Holmens samtliga enheter. Resultatet bildar underlag för det strategiska HR-arbetet samt för lokala åtgärdsplaner.

Holmen arbetar systematiskt för att identifiera och utveckla anställda som har förutsättningar för att avancera till mer kvalificerade uppgifter. Målet är att minst 75 procent av alla lediga chefstjänster i koncernen ska tillsättas genom intern rekrytering. Chefsutbildningarna har kompletterats genom att alla nya chefer får en lokal mentor och att samtliga nya chefer erbjuds en kort introduktionsutbildning.

Varje år avsätts betydande resurser för kompetensutveckling. Samtliga affärsområden genomför ett stort antal utbildningsprogram. Den genomsnittliga Holmen-anställda genomgår cirka 40 utbildningstimmar per år.

Under de närmaste tio åren kommer många av koncernens anställda att gå i pension. Holmen arbetar långsiktigt för att lägga en stabil grund för framtida rekryteringar, bland annat genom nära samarbeten med högskolor och genom att erbjuda sommarjobb till ungdomar.

Holmen försöker genom omplaceringar, framtida pensioneringar och utbildningsbidrag hjälpa medarbetare som påverkas av omstruktureringsbeslut. Med anledning av neddragningen vid Hallsta Pappersbruk och nedläggningen av Wargöns Bruk gjordes avsättningar för kostnader för att avveckla personal, bland annat genom företagspensioneringar och vissa former av avgångsvederlag.

Samverkan med de fackliga organisationerna sker i frågor som rör hälsa, säkerhet, jämställdhet och kompetensutveckling. Samtliga policies är utvecklade tillsammans med eller förankrade hos de fackliga organisationerna.

MILJÖANSVAR. Holmens verksamhet regleras miljömässigt av lagar och tillstånd i varje land. Koncernens miljöpolicy som förnyades under 2008 är utgångspunkten för hur miljöarbetet organiseras och bedrivs. I den nya policyn tydliggörs energi- och klimatfrågornas betydelse för verksamheten. Tillverkningens miljöpåverkan ligger inom de ramar som miljömyndigheterna anger.

Skogarna brukas med mål att långsiktigt producera allt mer virke och samtidigt ge livsutrymme för de många arter som lever där.

Ett nytt skogsskötselprogram har tagits fram som bedöms kunna öka tillväxten i Holmens skogar ytterligare samtidigt som naturligt förekommande växter och djur ges förutsättningar att långsiktigt fortleva i skogslandskapet. Koncernen har dessutom som ambition att öka uttagen av biobränslen i skogarna i takt med att efterfrågan från biobränslebaserad energiproduktion ökar.

Den industriella verksamheten och skogsbruket är certifierade enligt ISO 14001. Skogsbruket är dessutom certifierat enligt FSC (Forest Stewardship Council) och PEFC (Programme for the Endorsement of Forest Certification schemes).

Holmen arbetar aktivt för åtgärder som bidrar till hållbar utveckling och minskad klimatpåverkan. Holmen berörs av Kyotoprotokollets regelverk kring handeln med utsläppsrätter eftersom koncernens anläggningar sedan 2005 ingår i systemet. Energieffektivisering samt utbyggnad av koldioxidneutrala kraftslag som vattenkraft och vindkraft stöds av Holmen.

Beslutet om att ett sågverk ska byggas i anslutning till pappersbruket i Braviken innebär en satsning även utifrån ett klimatperspektiv. Växande skog tar upp koldioxid som sedan lagras under mycket lång tid i slutprodukter i form av trävaror. Trä kan dessutom ofta användas i stället för andra material som kräver stora mängder energi vid tillverkningen och därmed ger upphov till utsläpp av koldioxid. Sågverket bedöms också möjliggöra expansion av bioenergiproduktion och effektiva transportlösningar.

Holmen deltar i Sverige och England i frivilliga program för energieffektivisering som ger de energiintensiva industrierna ett alternativ till energiskatter. Det är positivt för den egna verksamheten och sätter internt fokus på energifrågor och väntas öka energieffektiviteten och minska klimatpåverkan. Energiledningssystem som tidigare införts vid koncernens svenska anläggningar har under 2008 införts vid bruket i Workington. Bruket i Madrid kommer under 2009 att börja arbeta enligt ett certifierat energiledningssystem.

Holmen arbetar aktivt med att identifiera och genomföra energibesparande åtgärder. Koncernens energi- och klimatmål, som mer utförligt finns beskrivna i hållbarhetsredovisningen Holmen och omvärlden 2008, innebär att energianvändningen ska effektiviseras och att användningen av fossila bränslen ska minska.

Holmen och omvärlden är koncernens hållbarhetsredovisning som syftar till att beskriva Holmens arbete för en hållbar utveckling. Ambitionen är att redovisningen ska ge tydliga svar på de frågor som koncernens intressenter ställer om miljö- och socialt ansvar samt ekonomisk utveckling. Redovisningen för 2008 publiceras på svenska och engelska i mars och kan beställas på hemsidan. Spansk version beräknas vara klar i maj.

I likhet med tidigare år blev Holmen under 2008 upptaget på flera så kallade företagsindex för hållbar utveckling och samhällsansvar. Att komma med i ett index är en bekräftelse på att företaget bedöms agera ansvarsfullt ur ekonomiska, miljömässiga och sociala aspekter. Holmen ingår bland annat i Swedbank Roburs Ethica Fonder, Banco Miljöfonder, FTSE4Good Index Series och Storebrands SRI-index (Socially Responsible Investments).

Holmen Paper

Verksamheten 2008

Efterfrågan i Europa på trähaltigt tryckpapper minskade under 2008 med 2 procent. För tidningspapper sjönk efterfrågan med 3 procent i Europa. Leveranserna av MF Journal till Europa var 1 procent lägre under 2008 jämfört med 2007, medan leveranserna av SC-papper ökade med 6 procent.

Kapacitetsutnyttjandet och marknadsbalansen i Europa för tidningspappersrelaterade produkter förbättrades under året trots vikande efterfrågan, främst tack vare betydande kapaci-

tetsnedläggningar. Samtidigt försämrades marknadsutsikterna under hösten till följd av vikande annonskonjunktur.

Marknadsförutsättningarna ledde till pris-sänkningar på tidningspapper och MF Journal vid ingången av 2008. Totalt var priserna för Holmen Papers produkter i genomsnitt cirka 1 procent lägre än under 2007.

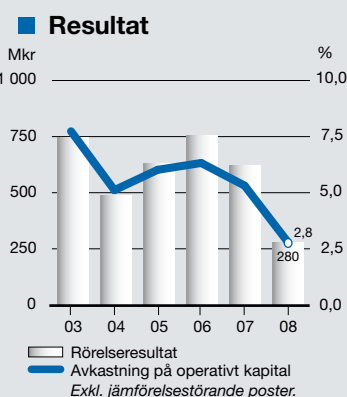
Holmen Papers totala leveranser steg med 1 procent jämfört med 2007 och uppgick till 2 044 000 ton.

Holmens styrelse fattade i augusti 2008

Fakta	2008	2007
Nettoomsättning, Mkr	10 443	10 345
Rörelseresultat, Mkr	-81	-980
Rörelseresultat exkl. jämförelsestörande poster, Mkr	280	623
Operativt kapital, Mkr	10 237	9 971
Medelantal anställda	2 584	2 666
Andel försäljning i Europa, %	88	86
Produktion, 1 000 ton	2 033	2 034

Jämförelsestörande poster år 2008 avser -298 Mkr för nedläggning av Wargöns Bruk och -115 Mkr avseende stängning av PM 2 vid Hallsta Pappersbruk samt resultat effekter om +52 Mkr till följd av branden vid Bravikens Pappersbruk. 2007 års jämförelsestörande poster avser nedskrivning av goodwill och materiella anläggningstillgångar med -1 603 Mkr.

beslut om nedläggning av verksamheten vid Wargöns Bruk (145 000 årston MWC-papper) och produktionen upphörde i december.

I november stängdes PM 2 och returpapperslinjen vid Hallsta Pappersbruk (110 000 ton standard tidningspapper).

En brand utbröt i maj på Bravikens Pappersbruk. Branden, som började i ett barklager, medförde drygt en veckas produktionsstopp. Skadan täcks av koncernens försäkringsskydd.

Rörelseresultatet exklusive jämförelsestörande poster blev 280 Mkr jämfört med 623 Mkr föregående år. Under året har resultatet dessutom påverkats med jämförelsestörande poster om totalt -361 (-1 603) Mkr, till följd av nedläggning av Wargöns Bruk och stängning av pappersmaskin PM 2 vid Hallsta Pappersbruk samt en försäkringsersättning till följd av branden. Resultatförsämringen förklaras av lägre försäljningspriser och högre kostnader för insatsvaror, främst virke och energi. Högre volymer och lägre underhållskostnader bidrog däremot positivt till resultatet.

Investeringarna uppgick till 681 (584) Mkr och avsåg bland annat en ny energieffektiv massalinijs vid Bravikens Pappersbruk.

Antalet anställda var 2 584 (2 666).

Marknad

Den europeiska marknaden för tryckpapper uppgår årligen till totalt cirka 25 miljoner ton, varav cirka 11 miljoner ton tidningspapper.

Betalda dagstidningar svarar för cirka 85 procent av konsumtionen av tidningspapper. Gratistidningar motsvarar cirka 5 procent och andra användningsområden för tidnings-

papper, främst direktreklam, för resterande 10 procent.

Den globala efterfrågan på tidningspapper minskade under året med drygt 2 procent. Den största nedgången återfinns i Nordamerika med drygt 10 procent, men även Europa och Japan visade en negativ trend. Tillväxten återfinns i Kina, Indien och Latinamerika.

Den minskade efterfrågan beror både på cykliska konjunkturer och mer långsiktiga och underliggande strukturella effekter. Till det senare hör ändrade läsvanor, sjunkande upplagor och lägre andel annonspengar som placeras i tryckta medier till förmån för Internet.

De traditionella tidningshusen omvandlas i snabb takt från renodlade papperstryckare till multimediala hus med tillgång till egna TV- och radiokanaler och webbupplagor. Annonssörerna har fått en mångfald av informationskanaler att välja bland för sina budskap.

Gratistidningar har under den senaste tioårsperioden haft en stark utveckling och i någon mån kompenserat bortfallet för betalda tidningar. Gratistidningar är emellertid mer känsliga för konjunktursvängningar på grund av sitt starka beroende av annonsintäkter.

Vid sidan av dagspress har direktreklam för massutskick bidragit positivt till konsumtionen av tidningspapper. Direktreklam har visat sig vara mindre känsligt för konjunktursvängningar än dagspress.

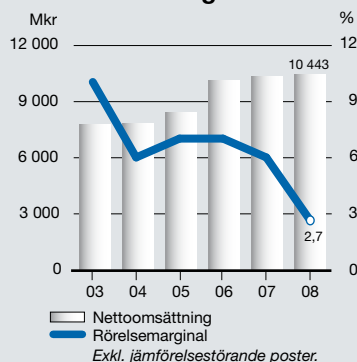
Papper för telefonkataloger är en tidningspappersrelaterad produkt. Marknaden uppgår årligen till cirka 500 000 ton och kännetecknas av ett fåtal starka nationella köpare samt vikande efterfrågan.

Wargöns Bruk

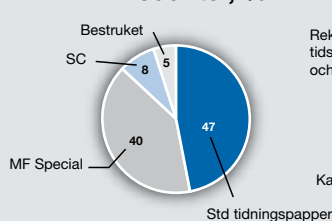

Produktionen vid Wargöns Bruk upphörde i december 2008. Bruket tillhörde de minsta anläggningarna bland de europeiska tillverkarna av bestruket tryckpapper.

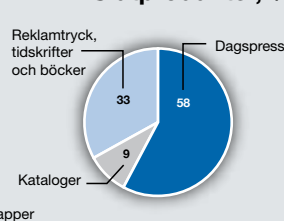
Nettoomsättning och rörelsemarginal

Produkter, %

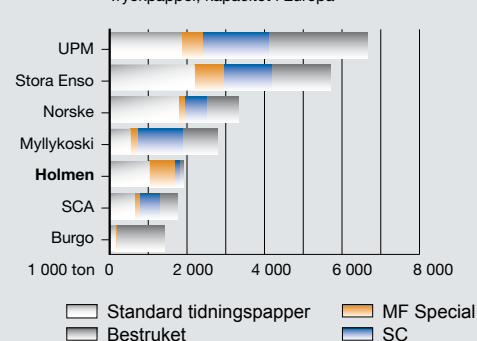

Slutprodukter, %

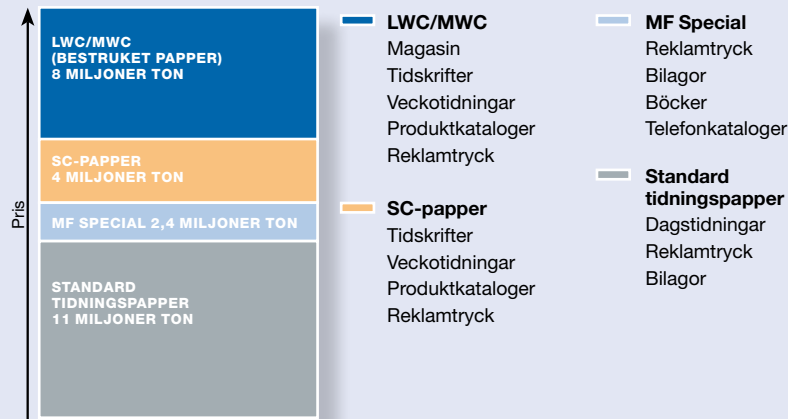

Ledande producenter 2008

Tryckpapper, kapacitet i Europa

Europeiska tryckpappersmarknaden 2008

Strategisk investering i Braviken

Holmen Papers bruk i Braviken har under 2008 tagit en ny massalinje i drift. Äldre utrustning har ersatts med ny, unik teknik som ger förbättrad massakvalitet, väsentligt reducerad elenergiförbrukning, och ökad kapacitet. Tillverkningsmekaniken ger dessutom ökad ångåtervinning vilket minskar oljebehovet. Energimyndigheten har bidragit till investeringen som blir en öppen pilot- och demonstrationsanläggning. Tre industridoktorander kommer att arbeta med utveckling och optimering av den nya massalinjen.

100 procent returpapper, 100 procent returvattnet!

Holmen Paper Madrid blir det första pappersbruket i Europa och ett av de första i världen som tillverkar papper baserat på hundra procent returfiber och hundra procent återvunnet vatten. Detta blir verklighet under 2010 efter en överenskommelse med berörda spanska myndigheter.

Europamarknaden för magasinpapper uppgår till cirka 12 miljoner ton per år. De största köparna är tidskriftsförlag, detaljister och tryckerier. Efterfrågan sjönk marginellt under 2008. Även detta område påverkades negativt av konjunkturen men har positiva drivkrafter i form av ökad adresserad direktreklam och nya magasinstitlar. Traditionella familjemagasin tappar i upplaga och påverkar negativt.

Inom magasinpapper, SC-papper och bestruket papper är de starkaste drivkrafterna ökningen av direktreklam, nya magasinstitlar och produktkataloger.

En viktig nischprodukt för Holmen Paper är bokpapper där den totala marknaden för trähaltigt bokpapper i Europa uppgår till cirka 400 000 ton per år. Inom detta segment efterfrågas FSC-certifierade Holmen Book.

Holmen Papers övergripande position på marknaden kännetecknas av en bas mot dagspress baserad på tidningspapper med en stark ställning i Skandinavien och på Iberiska halvön. Vid sidan av tidningspapper, inklusive färgat papper, är produktionen inriktad mot nischområden för katalog-, bok- och magasinpapper.

Holmen Papers marknadsstrategi syftar till att med fokus på Europa utveckla konkurrenskraftiga affärskoncept inom kundsegmenten dagspressförlag, detaljister, tryckerier, bokförlag och telefonkatalogförlag.

Marknadsandelen inom standard tidningspapper är cirka 10 procent i Europa. För nischprodukter av tidningsrelaterat papper, såsom färgat tidningspapper, MF Journal, bok- och katalogpapper uppgår Holmen Papers samlade

europiska marknadsandel till cirka 25 procent.

Strukturförändringar

Holmen Paper inledde under året anpassningen till det nya marknadsläget. 150 000 ton tidningspapper har försvunnit från marknaden genom omläggningar vid pappersbruket i Hallstavik och Madrid.

I Hallsta Pappersbruk stängdes PM 2 och returpapperslinjen i november. Samtidigt flyttades produktionen av bokpapper till den större PM 12.

En ny organisationsstruktur infördes med målet att minska antalet anställda med 260 till år 2010. Under 2008 reducerades antalet anställda med cirka 150. Den nya strukturen i Hallsta innebär ett ökat fokus mot nischprodukter med högre förädlingsvärde.

I Madrid ställdes en av brukets pappersmaskiner successivt om från tidningspapper till bestruket papper tillverkat av 100 procent returfiber.

I december 2008 lades produktionen vid Wargöns Bruk ned. Åtgärden berör cirka 320 anställda och innebär att 145 000 ton bestruket papper försvinner från marknaden.

Vid Bravikens Pappersbruk pågår utvecklingsarbetet av en mer förädlad produkt än tidningspapper avsedd för direktreklam och produktkataloger. Den ska kompensera för volymnedgången inom telefonkatalogpapper.

Utveckling

Strukturella utmaningar i form av sjunkande efterfrågan och potentiell överkapacitet inom tidningspapper tvingar Holmen Paper till fortsatta effektiviseringsåtgärder.

En del av dessa avser produktutveckling med syfte att ta fram produkter med högre förädlingsvärde och bättre marknadsutsikter.

En annan del är att ta fram effektivare processlösningar som ger lägre produktionskostnader. I detta ingår bland annat att förbättra maskinernas effektivitet och minska de specifika åtgångstalen för olika råvaror och energi.

Den nya termomekaniska massalinjen i Braviken, som togs i drift hösten 2008, innebär ett betydande tekniskprång för mekaniskt tillverkad massa. Den nya tekniken förbättrar papperskvaliteten och minskar väsentligt den totala energiförbrukningen.

Ett spar- och effektiviseringsprogram drivs parallellt med produktomläggningen med målet att nå betydande sänkningar av såväl rörliga som fasta kostnader genom minskad bemanning och lägre kostnader för insatsvaror. Besparingsprogrammen kommer att fullföljas med oförminskad styrka.

Betydande utvecklingsåtgärder under 2000-talet

2000 Förvärv av tidningspappersbruket Papeleria Peninsular i Madrid för stärkt europeisk marknadsposition
2002 Ny MF Journal pappersmaskin för högre kapacitet, förbättrad kvalitet och nya produkter PM 11, Hallsta Pappersbruk
2006 Ny tidningspappersmaskin för stärkt position i Sydeuropa PM 62, Madrid
2008 Ny massaproduktionslinje för energieffektiv massaförsörjning TMP-B, Bravikens Pappersbruk
2008 Stängningar Wargöns Bruk PM 2, Hallsta Pappersbruk

Holmen Book alltmer efterfrågad

Bokpapper har goda framtidsmöjligheter och är ett av de nischområden där Holmen intensifierar satsningarna. Drygt hälften av marknaden för bokpapper i Europa utgörs av obestruket papper till pocketböcker och andra utgåvor. Holmens FSC-certifierade papperskvalitet Holmen Book efterfrågas alltmer.

Under året fördes produktionen av Holmen Book över från den numera nedlagda PM 2 (den äldsta maskinen vid Hallsta Pappersbruk) till PM 12 i Hallsta. PM 12 är en av Europas största maskiner för bokpapper med en kapacitet på drygt 200 000 ton per år.

I samband med överflyttningen har kvalitetsförbättringar genomförts. Kunderna ger god respons och uppskattar framförallt det fina trycket och att papperet fungerar bra i tryckpressarna.

Bokpapper är en lönsam produkt och ambitionen är att på sikt öka volymerna.

Arne Wallin
Affärsområdeschef
Holmen Paper

År 2008 har varit ett tufft år inom pappersbranschen.

Finns det några ljusglimtar?

Självklart har det varit tufft med nedläggning av Wargöns Bruk och neddragningar av kapacitet i Hallsta. Men vi kan samtidigt peka på flera positiva händelser. Vi har under året genomfört en lyckad överföring av produktion av bokpapper till en av våra effektivare maskiner i Hallsta och avslutade året med att inviga den nya energieffektiva massalinen i Braviken. I Madrid har vi ökat volymen och förbättrat kvaliteten på vårt LWC-papper.

Hur rustar ni er för de utmaningar som finns inom ert affärsområde?

Genom att utveckla våra medarbetare och vår organisation. Detta kommer att ge såväl resultatförbättringar som en starkt bild av Holmen Paper som attraktiv arbetsgivare och leverantör. I detta arbete är våra gemensamma värderingar ett ovärderligt verktyg.

Vad ser du som viktigast under det kommande året?

Kvalitetsförbättringar, fortsatt satsning på energieffektivisering och genomförande av vårt spar- och effektiviseringsprogram.

Iggesund Paperboard

Verksamheten 2008

Marknaden för färskfiberkartong försvagades under 2008 och kapacitetsutnyttjandet hos europeiska producenter sjönk något jämfört med året innan. Det försämrade marknadsläget förorsakades av en konjunkturavmattning som under andra halvåret förstärktes av en global finansiell oro. Totalt sett minskade marknaden för färskfiberbaserad kartong i Europa med 2 procent. Leveranserna från Europa till icke-europeiska marknader minskade med 8 procent.

Leveranserna från Iggesund Paperboard minskade med 4 procent jämfört med föregående år och uppgick till 494 000 ton. Minskningen är fördelad över alla marknadsområden.

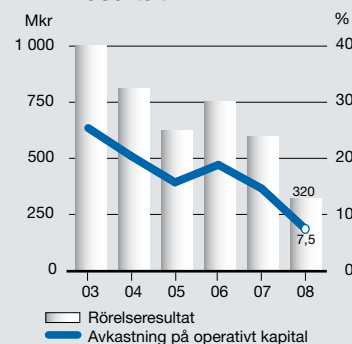
Prishöjningar har under året genomförts i Europa för både solid- och falskartong inom segmenten förpackningskartong och grafisk kartong.

Nettoomsättningen minskade till 4 860 Mkr jämfört med 5 100 Mkr föregående år. Rörelseresultatet blev 320 (599) Mkr. Resultatnedgången beror på lägre produktion och leveran-

Fakta	2008	2007
Nettoomsättning, Mkr	4 860	5 100
Rörelseresultat, Mkr	320	599
Operativt kapital, Mkr	4 254	4 180
Medelantal anställda	1 670	1 704
Andel försäljning i Europa, %	89	86
Produktion, 1 000 ton	491	513

Resultat

ser samt högre kostnader för virke och andra insatsvaror. Högre priser hade däremot en positiv inverkan på resultatet.

Investeringarna uppgick till 328 (689) Mkr. I Iggesund påbörjades uppförandet av en ny reningsanläggning för avloppsvatten. Anläggningen beräknas tas i drift hösten 2009. I övrigt gjordes en rad energiinvesteringar vid Iggesunds Bruk i syfte att minska beroendet av fossila bränslen och elenergiförbrukning.

Antalet anställda i affärsområdet var 1 670 (1 704).

Marknad

Världskonsumtionen av kartong uppgår årligen till cirka 32 miljoner ton. För de kvaliteter Iggesund producerar, det vill säga färskfiberbaserad solid- och falskartong, är europamarknadens storlek cirka 2,5 miljoner ton. Den årliga marknadstillväxten har under några år varit högre än normalt, cirka 5 procent, men har under 2008 minskat till följd av konjunkturavmattning och finansiell oro. De största marknaderna i Europa för solid- och falskartong är Tyskland och Storbritannien med 21 respektive 14 procent av konsumtionen. Flera europeiska delmarknader uppvisar en negativ utveckling, även om Östeuropa fortfarande har en positiv trend. Asien har under de senaste åren gått om Nordamerika som största marknad för färskfiberkartong. Inom segmentet solidkartong är Iggesund klart marknadsledande i Europa. Företagets andel av marknaden för färskfiberkartong i Europa är 20 procent.

Iggesunds försäljning är inriktad mot de tre produktsegmenten förpackningskartong,

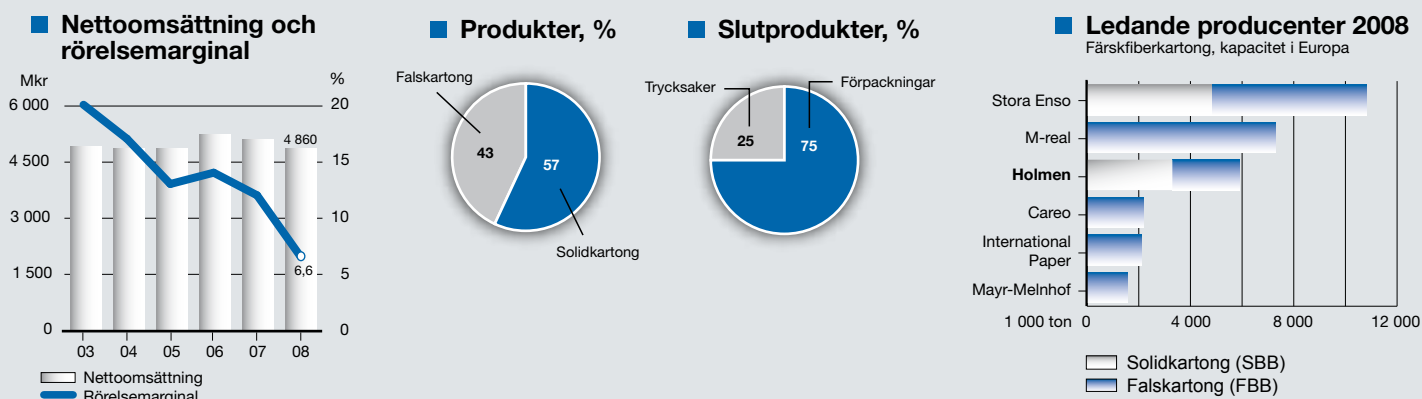
tobakskartong och grafisk kartong. Kunderna utgörs främst av konverterare som tillverkar förpackningar samt grossister och tryckerier som köper kartong för grafiska ändamål.

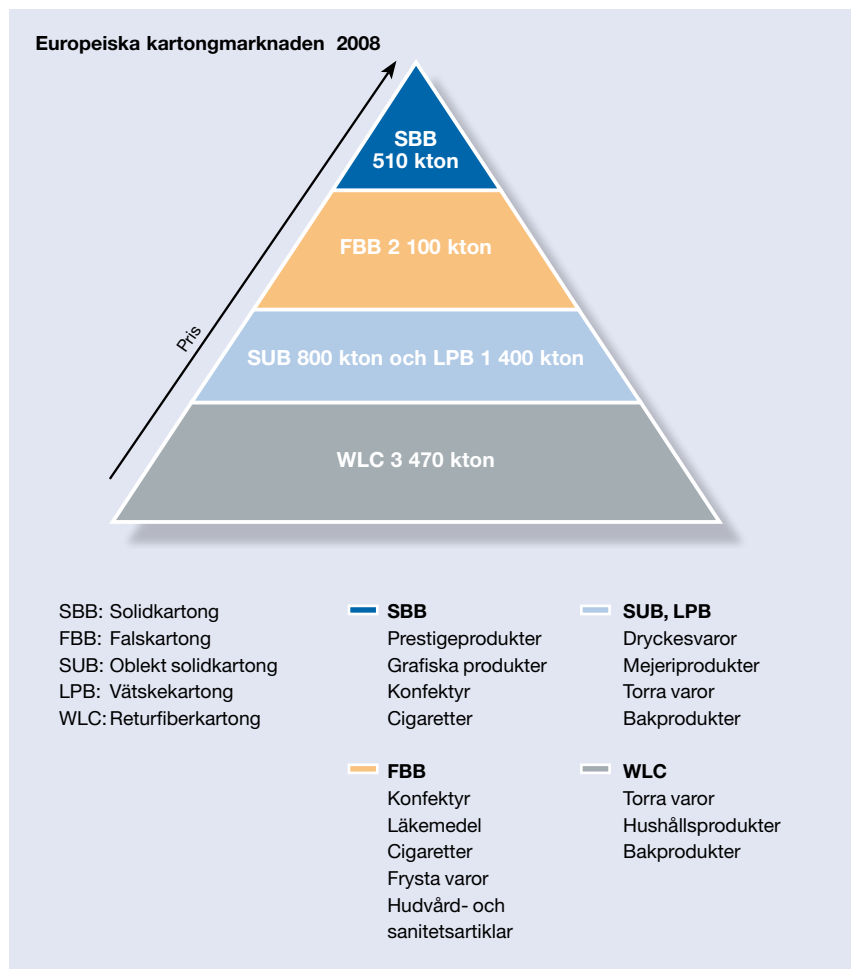
Iggesunds varumärken Invercote och Incada är mycket starka på Europas kartongmarknad. Solidkartongen Invercote, som tillverkas i Iggesund, är marknadens starkaste varumärke och falskartongen Incada, som produceras i Workington, England, rankas som nummer två. Incada är dessutom marknadsledande i Storbritannien.

Produktionen av förpackningar i Europa förskjuts mot de östra delarna. Orsaken är en kraftigt ökad privatkonsumtion, men också att Östeuropa gått från att vara nettoimportör av förpackningar till att bli nettoexportör. Som en följd av marknadsutvecklingen har Iggesund förstärkt sin representation och intensifierat marknadsaktiviteterna i Östeuropa.

Konverterare av kartong till förpackningar är det största kundsegmentet för Iggesund. Kraven på förpackningar och därmed också på förpackningsmaterialet ökar ständigt. Funktionalitet, kvalitetskrav och producenternas behov av varumärkesprofilering påverkar förpackningslösningarna i riktning mot skräddarsydda lösningar. Till detta kommer att förpackningens utseende i butiken blir en allt viktigare faktor i det medvetna materialvalet. Inom det expansiva choklad- och konfektyrsegmentet gynnas Iggesund av de hårda kraven på förpackningens lukt- och smakneutralitet.

Marknaden för tobakskartong är stabil och karaktäriseras av ett fåtal stora internationella aktörer med mycket höga kvalitets- och servicekrav. Högre designkrav på förpackningarna

Vattenrening i världsklass

Reningsanläggningen för avloppsvatten vid Iggesunds Bruk kompletteras och gör att bruket håller världsklass ifråga om vattenrening. Ett steg med kemisk rening tillförs. Slammet från den kemiska fällningen avvattnas och kan användas som bränsle och jordförbättringsmedel eller vid tillverkning av biogas. Anläggningen står klar att tas i drift under hösten 2009.

har medfört en ökad efterfrågan på hårda kartongpaket istället för mjuka av papper. Iggesund är väl positionerat som leverantör av såväl solid- som falskartong. Geografiskt fortsätter flytten av tryck och konvertering av cigarettförpackningar österut.

Det stora antalet slutkunder på marknaden för grafisk kartong gör att huvuddelen av volymerna säljs genom grossister. Hög och jämn kvalitet är det som främst motiverar grossisternas intresse för Invercote och Incada.

Utveckling

Iggesund har under en rad år haft en genomsnittlig tillväxt med 3 procent tack vare ökad produktivitet vid anläggningarna och aktivt marknadsarbete. Tillväxten har åstadkommit genom några större ombyggnader och en rad mindre investeringar för ökad effektivitet. Under 2008 skedde däremot en tillbakagång.

Sommaren 2008 introducerade Iggesund en ny generation av produktfamiljen Invercote. Nya Invercote är ett resultat av den ombyggnad av kartongmaskin KM 2 vid Iggesunds Bruk som genomfördes hösten 2007. Kartongen, som har en annan uppbyggnad än sin föregångare, har snabbt vunnit acceptans hos en majoritet av kunderna. Den nya teknikplattform som etablerats för Invercote är en utgångspunkt för fortsatt utveckling i riktning mot ökad kvalitet och kvalitetsjämnhet. Parallellt pågår utvecklingsarbete för att ytterligare förfinas tryckytan, samtidigt som nya medel provas för att nå förbättrade mekaniska egenskaper. Detta kan ge kundernas förpackningar likvärdiga skyddande egenskaper, men med lägre materialåtgång samt öka möjligheterna till ny, mer avancerad design.

Den service som följer med produkten blir av flera skäl en allt viktigare del av erbjudandet. Dels på grund av ökade krav på kortare ledtider, och dels på grund av att kundens utbyte kan förbättras med de insatser som Iggesunds organisation för marknadsbaserad teknisk service erbjuder. Under året har Iggesund arbetat intensivt med utveckling av sin leveransservice. Likaså har arbetet intensifierats med att tydliggöra den assistansmöjlighet som den tekniska serviceorganisationen erbjuder kunderna.

Under 2008 levererades den första kartongen av Invercote som är bestyckad med ett biologiskt nedbrytbart material som är komposterbart. Denna kartong kan till exempel användas till livsmedelsförpackningar och dryckesbägare. Produktutvecklingen är ett resultat av bolagets miljötänkande och marknadens efterfrågan.

Vid både Iggesunds Bruk och Workington pågår ett flertal projekt för att öka energieffektiviteten. Iggesunds Bruk är idag biobränsle driven till 85 procent. Under 2008 har ett antal investeringar skett för att minska oljeberoendet ytterligare. Arbetet med energieffektivisering kommer under 2009 innebära att brukets utsläpp av koldioxid från fossila källor kommer att reduceras med 75 procent, en minskning som motsvarar 20 000 bilar som körs 1 500 mil om året. Energiplaneringen vid Iggesunds Bruk har som mål att helt eliminera användningen av fossila bränslen och att göra bruket självförsörjande på elektricitet, ett mål som bedöms vara uppnått inom en femårsperiod.

Invercote

Stil – Elegans – Klass; det är nyckelorden för de egenskaper Iggesund har velat lyfta fram vid lanseringen av nya Invercote som funnits på marknaden som varumärke i över 40 år. De som följde lanseringen under sommaren och hösten 2008 kunde notera att marknadsföringen förändrats och hämtat inspiration från modevärlden och kartongens användare. Med förbättrade tryckegenskaper, högre renhet, ny färgton och förbättrade mekaniska egenskaper befäster Invercote sin position som marknadsledare inom exklusiv förpackningskartong. Tillverkare av exklusiv choklad, parfym, cigaretter och liknande hör till nöjda och återkommande användare av Invercote. Signalerna från kunder och användare är tydliga – Invercote har den bästa färgåtergivningen på marknaden!

Betydande utvecklingsåtgärder under 2000-talet

2000 Ombyggnad av kartongmaskin för högre kapacitet och för nya versioner av Incada med högre kvalitet
BM 2, Workington

2001-2004 Ombyggnationer av kartongmaskin för förbättrad kvalitet av Invercote
KM 1, Iggesunds Bruk

2007 Ombyggnad av kartongmaskin för ny produktgeneration av Invercote
KM 2, Iggesunds Bruk

Björn Kvick
Affärsområdeschef
Iggesund Paperboard

Vilka var de viktigaste händelserna under året som gått?

Vår premiumkartong Invercote firade 40-årsjubileum och det sammanföll med en mycket lyckad nylansering. Det känns fantastiskt att presentera en redan högt prisad produkt där vi nu har satt kraven ännu högre. I samband med nylanseringen bjöd vi in kunder från hela världen till vårt bruk, vilket gav oss möjlighet att fördjupa och stärka våra kundrelationer.

Hur ser kunderna på era varumärken Invercote och Incada?

I internationella undersökningar förstärker de sin ställning och ligger i den absoluta toppen när kunderna tillfrågas. I slutet av året kunde vi ta ytterligare ett steg för att möta kundernas förväntningar då vi levererade den första kartongen med ett ytskikt som är biologiskt nedbrytbart och komposterbart.

Hur möter ni i övrigt de ökade kraven på hänsyn till miljön?

I Iggesund bygger vi en ny reningsanläggning för avloppsvatten och vid båda våra bruk pågår projekt för att minska elenergiförbrukningen och beroendet av fossila bränslen.

Holmen Timber

Verksamheten 2008

Marknaden för sågade trävaror var svag under 2008 till följd av minskad efterfrågan på grund av försämrad byggkonjunktur. Priserna gick ner kraftigt under året.

Holmen Timbers leveranser steg med 1,5 procent till 266 000 kubikmeter som följd av ökad produktion vid sågverket i Iggesund.

Rörelseresultatet blev 13 (146, exklusive jämförelsestörande post år 2007) Mkr. Försämringen beror främst på lägre försäljningspriser.

Investeringarna uppgick till 21 (63) Mkr

och avsåg främst en investering i automatisk kvalitetssortering medamerateknik vid Iggesunds Sågverk.

Antalet anställda i Holmen Timber var 110 (97).

Marknad

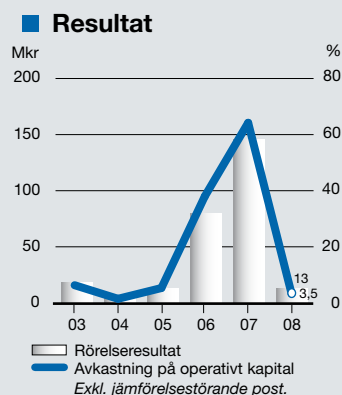
Konsumtionen av sågade trävaror i Europa uppgick under 2008 till knappt 100 miljoner kubikmeter, vilket var en tillbakagång efter en lång rad av år med stadig tillväxt. På längre sikt

Fingerskarv

■ Fakta	2008	2007
Nettoomsättning, Mkr	499	589
Rörelseresultat, Mkr	13	206
Rörelseresultat exkl. jämförelsestörande post, Mkr	13	146
Operativt kapital, Mkr	366	345
Medelantal anställda	110	97
Andel försäljning i Europa, %	59	70
Produktion, 1 000 m ³	279	272

Jämförelsestörande post avser återföring av nedskrivning om 60 Mkr år 2007.

förväntas en fortsatt konsumtionsökning med ett över tiden svagt ökat utbud, vilket antas ge en balans mellan utbud och efterfrågan. För närvarande kännetecknas den europeiska marknaden av låg konsumtion samt låga lager hos importörer och slutkunder. Lagren hos producenterna är fortsatt mycket höga trots att de faller.

Holmen Timbers marknadsandel inom trävaror i Europa understiger 1 procent. Marknaden är fragmenterad med en mängd mindre aktörer.

Holmen Timbers kunder återfinns främst inom snickeriindustrin med tillverkare av fönster, massiva trägolv och lamellimmat skivmaterial (limfog) samt hyvlerier. Huvudmarknader är Skandinavien, Storbritannien, Nordafrika och Mellanöstern.

Utveckling

Förberedelserna för det nya sågverket vid Bravikens Pappersbruk fortsatte planenligt under året. Processerna med planer och tillstånd är långt framskridna. Bravikens Sågverk planeras för en årlig kapacitet om 750 000 kubikmeter konstruktionsvirke av gran. Produktionsstart planeras till hösten 2010. Konstruktionsvirket är avsett för huvudmarknaderna Skandinavien och Storbritannien, men försäljning ska även ske till övriga Europa, Japan och USA.

Kombinationen av Holmen Papers befintliga pappersbruk vid Braviken och sågverket bedöms innebära betydande samordningsfördelar, inte bara vad gäller anskaffning av virke utan också genom att sågverket kan tillgodogöra sig den infrastruktur som redan finns på

industriplatsen. Möjligheter till effektiva energilösningar öppnas tack vare att koncernen får tillgång till stora volymer biobränslen från sågverket och skogsbränslen i samband med avverkningar.

Iggesunds Sågverk har sedan 2002 ökat produktionen med drygt 40 procent till 279 000 kubikmeter 2008. Samtidigt har bemanningen minskats från 138 till 102. Detta har möjliggjorts genom att renodla Iggesunds Sågverk mot furuträvaror, översyn och förändring av organisationen samt investeringar i främst nytt justerverk och nytt sågintag. Under året påbörjades ett arbete för effektivisering i produktions- och förädlingskedjan.

För att Iggesunds Sågverk ska kunna utnyttja den ökade kapaciteten och upprätthålla lönsamheten långsiktigt behövs större volymer av taltimmer. Holmen Timber och Holmen Skog, som sköter inköpen av timmer till sågverket, driver projekt Hälsingefura för att uppmärksamma det ökade råvarubehovet. Flera aktiviteter genomfördes under 2008 och riktades mot virkesleverantörer i området. Aktiviteterna föll väl ut och hade en positiv inverkan på försörjningen.

Genom teknisk försäljning och produktförnyelse pågår arbete för att öka andelen förädlade produkter. Dessa benämns industriträ och står för cirka en tredjedel av den totala volymen. Under året utvecklades produktområdet fingerskarvade fönsterkomponenter genom rekrytering av specialistkompetens och ett fördjupat samarbete med specialiserade underleverantörer.

Håkan Lind
Affärsområdeschef
Holmen Timber

Vad är det som gör att Holmen har en framtidstro på massiva träprodukter och sågverk?

Trä som material har en positiv trend med en årlig global tillväxt, samtidigt som möjligheterna att dramatiskt öka utbudet är små. Det kommer över tiden att verka för en gynnsam balans. Nya användningsområden och mer förädlade insatsvaror för industrin förväntas också påverka positivt. Vi ser också att man i Skandinavien inte utnyttjat den produktivitet- och kostnadseffektiviseringspotential som finns i modern teknik och nya anläggningar.

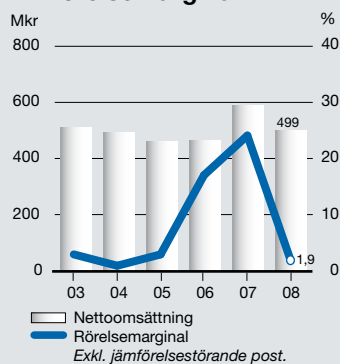
Hur viktig är klimatfrågan för marknadsföringen av trä?

Växande skog tar upp koldioxid som sedan bevaras i till exempel byggnation. Trä har därmed en positiv klimat-effekt och är dessutom ett förnyelsebart material. Detta ser branschen som en framtida konsumtionsdrivande faktor.

Vilka är framgångsfaktorerna för det ökande användandet av trä i byggnation?

Förutom den viktiga klimatfrågan så är trä fortfarande ett billigt byggnadsmaterial, det går fort att bygga trähus och det är enklare att bygga energisnåla hus i trä.

Nettoomsättning och rörelsemarginal

Betydande utvecklingsåtgärder under 2000-talet

2000 Rationaliseringsprojekt och avveckling av Domsjö Sågverk
Omställning till enbart furuträvaror vid Iggesunds Sågverk

2003–2008 Ny sorteringsanläggning, nytt sågintag och ny automatsortering vid Iggesunds Sågverk

2010 Beräknad produktionsstart av det nya sågverket vid Braviken

Holmen Skog

Verksamheten 2008

Den svenska skogsindustrins efterfrågan på virke var fortsatt hög och virkespriserna nådde toppnoteringar under 2008. Under andra halvåret skedde däremot en avmattning på virkesmarknaden.

Den svenska skogsindustrins kostnader för massaved steg kraftigt under 2008. Under senhösten sänktes marknadspriserna och prisetrenden var vid slutet av året sjunkande.

Priserna på importerad barrmassaved sjönk med cirka 15 procent jämfört med de mycket höga nivåerna året innan, medan priset på

björkmassaved minskade bara obetydligt.

De svenska sågverken mötte en kraftigt vikande efterfrågan på trävaror vilket gjorde att priserna för sågtimmer sjönk under andra halvåret.

Holmen Skogs avverkningar i egna skogar uppgick till 2,6 miljoner kubikmeter, vilket var i nivå med 2007.

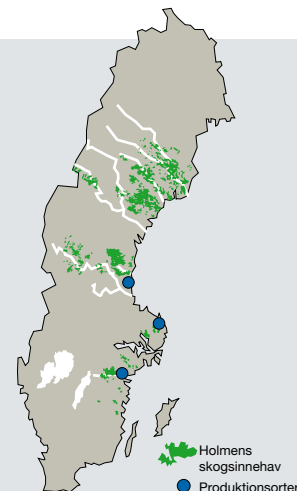
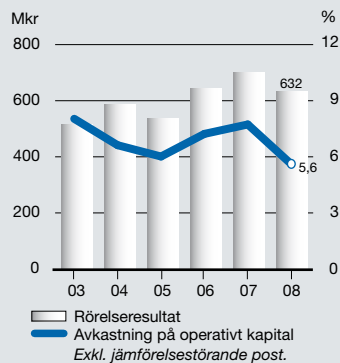
Koncernens skogar drabbades under året av osedvanligt många bränder. Totalt brann en areal av nästan 1 400 hektar. Detta påverkar dock inte Holmens långsiktiga avverkningsplanering. Kostnaderna i samband med brän-

Fakta	2008	2007
Rörelseresultat, Mkr	632	2 802
Rörelseresultat exkl. jämförelsestörande post, Mkr	632	702
Operativt kapital, Mkr	11 415	11 264
Medelantal anställda	413	409
Avverkning egen skog, milj. m ³	2,6	2,6
Virkesleveranser till egen industri, milj. m ³	4,7	4,5

Jämförelsestörande post avser omvärdering av skog om 2 100 Mkr år 2007.

Resultat

derna uppgick till cirka 10 Mkr.

Holmen Skogs rörelseresultat blev 632 (702, exklusive jämförelsestörande post år 2007) Mkr. Högre virkespriser påverkade resultatet positivt. Samtidigt ökade kostnaderna, bland annat på grund av dyrare bränsle, samt större röjnings- och skogsgödslingsarealer.

Investeringarna uppgick till 47 (79) Mkr.

Antalet anställda ökade till 413 (409) främst på grund av utökade inköpsområden för virke inför starten av Bravikens Sågverk samt satsningen på biobränsle.

Marknad

Den svenska skogsindustrins virkesförbrukning uppgår till cirka 75 miljoner kubikmeter (m³fub) per år. Merparten av virket kommer från skogar inom landet.

Av det avvergade virket utgör sågtimmer cirka hälften, massaved cirka 40 procent och skogsbränsle cirka 10 procent.

Konkurrensen om den svenska virkesråvaran ökar, bland annat på grund av det ökade behovet av biobränslen till värmekraftverken. Rysslands, senare framskjutna, beslut om att höja virkestullarna till 50 euro per kubikmeter skapade osäkerhet på hela den nordeuropeiska virkesmarknaden. En avgift av denna storlek skulle innebära att all export av barrvirke från Ryssland upphör. Holmens import från Ryssland är obetydlig men företaget påverkas ändå av den ökade konkurrensen och det pristryck som följde i spåren av hotet om tullar från Ryssland.

Virkesförsörjning

Koncernens svenska enheter förbrukade 4,4 (4,2) miljoner kubikmeter virke under 2008. Avverkningarna i koncernens egna skogar uppgick till 2,6 (2,6) miljoner kubikmeter virke.

Merparten av Holmens skogar är belägna i norra Sverige där koncernen inte har några egna industrier. Tidigare har virket från dessa skogar huvudsakligen sålts till lokala köpare. Genom olika logistik- och bytesupplägg använder Holmen i ökande grad detta virke i de egna industrierna. Det innebär i sin tur att virkesimporten från Baltikum kunnat minskas i motsvarande grad.

I södra Sverige kommer det planerade sågverket i Braviken att fullt utbyggt förbruka cirka 1,5 miljoner kubikmeter grantimmer.

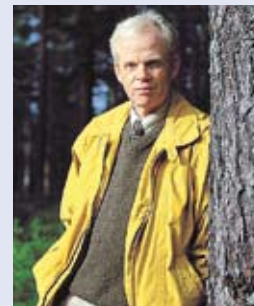
Som ett led i förberedelserna etablerade Holmen Skog ett nytt inköpsdistrikt i Västmanland och förstärkte organisationen.

Utveckling

En betydande del av tillväxten i Holmens skogar sker i unga skogar som ännu inte är avverkningsmogna. Därför avverkar Holmen bara drygt 80 procent av den årliga tillväxten. Vartefter dessa yngre skogar växer in i avverkningsbar ålder blir det möjligt att öka uttagen av virke så att de kommer i nivå med tillväxten. Till detta ska läggas effekterna av det nya skötselprogram som började tillämpas 2006 och som bedöms kunna öka tillväxttakten i koncernens skogar med 25 procent, vilket på sikt ska kunna leda till ytterligare höjningar av avverkningsnivåerna. Skogsskötselprogrammet innebär bland annat arbete för bättre plantor, tidigarelagd röjning, rotrötebekämpning, gödning, dikesrensning och ökad användning av contortatall.

Holmen arbetar aktivt för att utveckla naturvårdsmetoderna och göra arbetet med avverkningar och vidaretransporter mer klimatanpassade. Företaget bedöms kunna nå det mål som satts upp om att minska transporternas koldioxidutsläpp med 20 procent till 2020.

För att möta den ökade efterfrågan på biobränsle deltar Holmen i arbetet med att utveckla teknik för biobränsleskörd samt förstärker den egna organisationen.

Björn Andrén
Affärsområdeschef
Holmen Skog

Hur planerar ni för att anskaffa timmer till det nya sågverket i Braviken?

Vi bygger successivt upp en organisation för att köpa betydligt mer virke än idag från privata markägare. Vi räknar också med ett ökat intresse från andra marknadsaktörer när det gäller byte av grantimmer mot talltimmer.

Hur möter ni den ökade konkurrensen på virkesmarknaden?

Vi agerar på flera sätt. Tillväxten – och därmed på sikt även möjligheterna att avverka – i koncernens skogar ökas. Vi förstärker också organisationen för virkesköp och vidgar vårt verksamhetsområde. Under året etablerade Holmen Skog ett nytt inköpsdistrikt i Västmanland, främst på grund av det ökade behovet av sågtimmer.

Hur påverkas Holmen Skog av klimatfrågorna?

Positivt. Klimatdebatten har lyft fram värdet av uthållig, biologisk produktion av produkter och energi på ett mycket tydligt sätt. Vi märker en tydlig attitydförändring till skog och skogsbruk jämfört med för bara några år sedan. Vi räknar också med en ökad efterfrågan på råvara från bioenergiproducenter.

Holmen Energi

Verksamheten 2008

Holmen Energis produktion av vattenkraft uppgick till 1 128 (1 193) GWh, vilket var 1 procent högre än under ett normalår. Rörelseresultatet uppgick till 327 (272) Mkr. Förbättringen förklaras främst av högre priser på elmarknaden samtidigt som produktionen var lägre jämfört med 2007.

Investeringarna uppgick till 76 (14) Mkr. Under året påbörjades nybyggnationen av ett vattenkraftverk i Iggesundsån som ersätter tre äldre stationer. Den nya kraftstationen beräknas

tas i drift i slutet av 2009.

Antalet anställda uppgår till 10 personer.

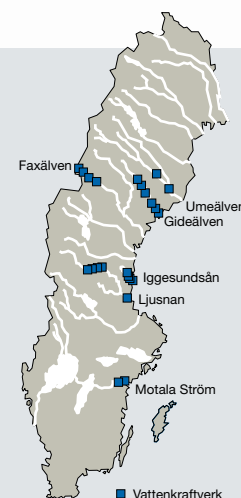
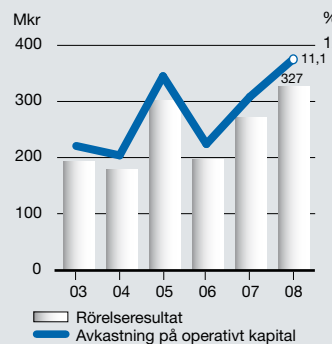
Marknad

Den totala produktionen av el i Sverige motsvarar cirka 145 TWh/år, varav knappt hälften kommer från vattenkraft. År 2008 var vattenkraftproduktionen något över normal produktionsnivå. Den hydrologiska balansen, det vill säga mängden vatten upplagrad i naturen i Norden, minskade under året. Spotpriset i

Fakta	2008	2007
Rörelseresultat, Mkr	327	272
Operativt kapital, Mkr	3 006	2 960
Medelantal anställda	10	8
Produktion egen vattenkraft, GWh	1 128	1 193

Resultat

Sverige varierade extremt, från 300 SEK/MWh i mars till 700 SEK/MWh i september. Medelpriset för året blev 492 SEK/MWh, vilket var 75 procent högre än 2007.

Energiförsörjning

Holmen Energi ansvarar för att förse Holmens svenska industrier med el. Holmens förbrukning av el uppgick under 2008 till totalt 5 156 (5 123) GWh, varav de svenska tryckpappersbruken svarar för merparten. Egen produktion av vattenkraft och mottrycksproduktion vid de större bruken motsvarar 33 procent av koncernens elförbrukning i Sverige. Resterande behov täcks genom köp.

Koncernens exponering mot förändringar i elpriset begränsas genom långsiktiga leveransavtal till fast pris, kompletterat med finansiella prissäkringar (se sidan 59). Holmen Energis egen elproduktion prissätts marknadsmässigt och reducerar koncernens elbehov.

Utveckling

Holmen Energis uppdrag har på senare år breddats till att omfatta ansvar för utvecklingen inom energiområdet i en vidare bemärkelse. Exempel på områden är vindkraft, torvbrytning samt uppbyggnad av kompetens inom bioraffinaderiområdet.

Ansvar för energieffektivisering är decentraliserat till bruken medan samordning sker centralt. Under året har en rad åtgärder vidtagits, bland annat installation av en ny TMP-linje (termomekanisk massa) i Braviken och investeringar i Iggesund för minskat oljeberoende.

Holmen Energi har under året fortsatt sitt arbete för framtida produktion av alternativa energikällor som biobränsle och vindkraft. Ambitionen är att producera närmare 1 TWh elenergi från vindkraft. Det skulle innebära att Holmens självförsörjningsgrad ökar från drygt 30 procent till cirka 60–65 procent.

Under 2008 har Holmen Energi genomfört förstudier för vindkraft på Holmens marker i områden kring Örnsköldsvik och i anslutning till bruken i Hallstavik och Iggesund. Det finns också planer på att inleda förstudier i ett område söder om Norrköping. Till skillnad från existerande vindkraftverk, som ofta är placerade längs kuster och i fjällområden, är de platser som undersöks av Holmen Energi belägna i skogsmiljö på Holmens marker. Skogsbruket

Mätmast

inom vindkraftsparkerna kommer att kunna bedrivas i stort sett normalt. Förstudierna har resulterat i att vindmätningar inletts vid Hallstavik och Örnsköldsvik. Mätningarna beräknas vara klara våren 2010.

Holmen bildade 2005, tillsammans med ett antal andra elintensiva företag, bolaget BasEl i Sverige AB, som arbetar för att öka basindustrins tillgång på el till konkurrenskraftiga priser. Under 2006 startade några av dessa företag VindIn AB som ska utveckla, bygga och driva vindkraftverk i Skandinavien. Målet för VindIn är att årligen producera 1 TWh el. Det första projektet, en vindkraftspark vid Skutskär, har beslutats och produktionsstarten planeras till hösten 2009.

Torbrytning är ett annat område där Holmen Energi har varit verksamt under det senaste året. Torv består av växtdelar som på grund av syrebrist endast delvis har förmultnat i mossar och kärr. Den ofullständiga nedbrytningen gör att en stor del av energiinnehållet i det biologiska materialet finns kvar, varför torv kan användas som bränsle. Torvbrytningen erbjuder ett sätt att ta vara på flera av de värdeskapande resurser som koncernen förfogar över.

Under hösten har förberedelser pågått för torvproduktion på Stormyran norr om Örnsköldsvik. Området omfattar cirka 500 hektar, men den del som i ett första skede är aktuell för brytning uppgår till cirka 143 hektar. Produktionen beräknas komma igång i maj 2009 och den första leveransen torv planeras till vintern 2009.

Brynolf Alexandersson
Affärsområdeschef
Holmen Energi

Uppdraget för Holmen Energi har under senare år breddats. Vad innebär det i praktiken?

Det innebär ett ökat ansvar för samordning av energifrågorna, både vad gäller de egna insatserna för energieffektivisering och satsningar på framtida produktion av alternativa energikällor såsom biobränsle och vindkraft.

Hur långt har Holmen kommit när det gäller satsningen på vindkraft?

Vi har under året genomfört förstudier på Holmens marker. På några av platserna har vi gått vidare med vindmätningar.

Hur kommer det sig att Holmen Energi påbörjar torvbrytning?

För Holmen är det positivt att kunna erbjuda torv som ett alternativt biobränsle. Torven blir ett tillskott till biobränslemarknaden och leder till att trycket på massaveden minskar. Massaved bör inte brännas upp utan användas som råvara för att tillverka papper och kartong. Torveldning bidrar också till att minska användningen av fossila bränslen i samhället.

Tillverkning och råvaror

Tillverkning

Holmen tillverkar sina produkter tryckpapper, kartong och trävaror i Sverige, Storbritannien och Spanien. Koncernens skogar samt hel- och delägda vattenkraftverk finns i Sverige. Siffrorna på detta uppslag avser 2008.

Självförsörjning energi och fiber

Avverkningen i de egna skogarna motsvarar cirka 55 procent av koncernens årliga virkesbehov.

Graden av självförsörjning för elenergi är inklusive den kraft som produceras vid de större bruken drygt 30 procent.

Vid Holmen Papers bruk i Hallsta används sedan november 2008 enbart färskfiber som råvara för tillverkningen, medan bruket i Braviken använder både färskfiber och returpapper. Bruket i Madrid är helt returpappersbaserat. Produktionen vid Wargöns Bruk upphörde i december 2008.

I kartongbruken används enbart färskfiber.

Hallsta

Holmen Paper

Råvara: Granmassaved

Process: TMP- och slippmassa

Produkter: Tidningspapper, MF Journal, SC-papper och bokpapper

Produktionskapacitet: 680 000 ton/år*

Medelantal anställda: 889

Braviken

Holmen Paper

Råvara: Granmassaved, returpapper

Process: TMP- och DIP-massa

Produkter: Tidningspapper, färgat tidningspapper och katalogpapper

Produktionskapacitet: 790 000 ton/år

Medelantal anställda: 671

Madrid

Holmen Paper

Råvara: Returpapper

Process: DIP-massa

Produkter: Tidningspapper, MF Journal och LWC Recycled

Produktionskapacitet: 470 000 ton/år

Medelantal anställda: 373

*Efter stängning av PM 2.

Intern råvaruanskäffning	Koncernen	Holmen Skog	Holmen Energi
Avverkning i egna skogar			
Timmer, 1 000 m³ fub	1 383	1 383	-
Massaved, 1 000 m³ fub	1 266	1 266	-
Elproduktion, vattenkraft, GWh	1 128	-	1 128

Produktion, 1 000 ton	Koncernen	Hallsta**	Braviken	Madrid	Wargön**	Iggesunds		Iggesunds	
						Bruk	Workington	Sågverk	
Tidningspapper, standard	957	170	458	329	-	-	-	-	-
MF Special	714	418	269	27	-	-	-	-	-
SC-papper	149	149	-	-	-	-	-	-	-
Bestruket tryckpapper	213	-	-	76	136	-	-	-	-
Kartong	494	-	-	-	-	262	231	-	-
Marknadsmassa	62	-	-	-	-	62	-	-	-
Trävaror, 1 000 m³	279	-	-	-	-	-	-	-	279

Förbrukning av viktiga insatsvaror*

Virke, 1 000 m³ fub	4 794	1 359	1 013	-	146	1 464	425	645
Returfiber, 1 000 ton	999	71	370	559	-	-	-	-
Marknadsmassa, 1 000 ton	166	41	4	-	34	-	87	-
Kemikalier, fyllmedel och pigment, 1 000 ton	420	131	59	50	56	71	53	0
Elenergi, GWh	4 671	2 027	1 595	271	181	242	337	18
Värmeenergi, GWh	1 034	-	-	438	50	-	546	-

* Inköpt utanför produktionsenheten. För Madrid är energin beräknad med hänsyn till 50 procents ägande i anläggning för el- och värmeproduktion (Cogeneración). För koncernen är virkesförbrukningen beräknad netto med hänsyn till interna leveranser av flis från Iggesunds Sågverk till Iggesunds Bruk.

** Hallsta Pappersbruks maskin PM 2 stängdes i november 2008, Wargöns Bruk lades ned i december 2008.

Energi balans, GWh

Elenergi

Förbrukning vid bruk	-5 156
Produktion vid bruk*	485
Egen vattenkraft	1 128
Netto	-3 543

Värmeenergi

Förbrukning vid bruk	-6 182
Produktion vid bruk från returlutar, bark och vedrester	2 959
inköpta fossila bränslen*	1 671
återvunnet i TMP-processen	952
Externa leveranser	167
Netto	-433

* Inkl. Holmens 50-procentiga andel av Cogeneración, Spanien

Fiber balans

Virke, 1 000 m³ fub

Förbrukning i Sverige	-4 369
Förbrukning i England	-425
Egen avverkning	2 649
Netto	-2 145

Returpapper, 1 000 ton

Förbrukning i Sverige	-440
Förbrukning i Spanien	-559

Massa, 1 000 ton

Förbrukning vid bruk	-2 431
Produktion vid bruk	2 265
Leveranser externt	62
Netto	-104

Känslighetsanalys råvaror

Holmens största tillverkningskostnader utgörs av virke, returpapper, energi, massa och kemikalier. Kostnadsutvecklingen styrs främst av prisutvecklingen för insatsvarorna och hur väl koncernen lyckas öka effektiviteten i produktionen.

En procentenhets förändring i råvarukostnader bedöms få följande påverkan på koncernens rörelseresultat:

Råvarukostnader	Mkr	Resultateffekt
Virke, netto	11	
Returpapper	11	
Massa	2	
Elenergi, netto	12	
Övrig energi	5	
Kemikalier	14	

Det vill säga, en procentenhets lägre virkeskostnader innebär ungefär 11 Mkr högre rörelseresultat.

I denna beräkning har inte hänsyn tagits till befintliga prissäkringsavtal för el.

En mer utförlig känslighetsanalys ges i förvaltningsberättelsen på sidan 44.

Iggesunds Bruk

Iggesund Paperboard

Råvara: Barr- och lövmassaved

Process: Sulfatmassa

Produkter: Solidkartong, plastbelagd kartong och överskott sulfatmassa

Produktionskapacitet: 330 000 ton/år (kartong)

Medelantal anställda: 895

Workington

Iggesund Paperboard

Råvara: Granmassaved och inköpt sulfatmassa

Process: RMP-massa

Produkt: Falskartong

Produktionskapacitet: 260 000 ton/år

Medelantal anställda: 480

Iggesunds Sågverk

Holmen Timber

Råvara: Talltimmer

Process: Sågverk

Produkter: Furuträvaror

Produktionskapacitet: 340 000 kubikmeter/år

Medelantal anställda: 102

Aktien och ägarna

Handel på börsen

Holmens två aktieserier är noterade på Nasdaq OMX Nordic, Large Cap. Kursen för Holmen B sjönk under året med 46,5 kronor (19 procent) till 193,5 kronor samtidigt som Stockholmsbörsen sjönk med 42 procent. Holmens börsvärde på 16 (21) miljarder kronor utgör cirka 0,7 procent av Stockholmsbörsens totala värde. Årets högsta slutkurs för Holmen B var 242 kronor från den 22 september. Den lägsta slutkursen på 169,5 kronor noterades den 16 juli. Det genomsnittliga antalet omsatta B-aktier uppgick till 444 000 per dag, vilket motsvarar ett värde på 91 Mkr. Genomsnittligt antal omsatta A-aktier var 700 per dag.

Avkastning

Under den senaste tioårsperioden har Holmen-aktien givit en totalavkastning, inklusive återinvesterad utdelning, om cirka 11 procent per år. Affärsvärldens Generalindex har under motsvarande period givit en avkastning med 3 procent per år.

Resultat per aktie

Resultatet per aktie efter utspädning uppgick till 7,6 (17,8) kronor. Holmens resultat per aktie efter utspädning har i genomsnitt varit 14,5 kronor under de senaste fem åren.

Utdelning

Styrelsen föreslår en utdelning om 9 kronor per aktie. Föregående år lämnades en utdelning om 12 kronor. Den föreslagna utdelningen motsvarar 5 procent av eget kapital. Holmens mål för ordinarie utdelning är att denna ska utgöra 5–7 procent av eget kapital.

Aktieåterköp

Vid årsstämman 2008 förnyades bemyndigandet för styrelsen att fatta beslut att förvärva upp till 10 procent av bolagets samtliga aktier. Återköp av aktier har genomförts för att säkerställa bolagets åtaganden i incitamentsprogrammet (se nedan). Totalt har 760 000 aktier av serie B återköpts, vilket motsvarar cirka 0,9 procent av det totala antalet utelöpande aktier och cirka 0,3 procent av det totala antalet röster. Snittpriset för de återköpta aktierna var 201,70 kronor. Styrelsen föreslår att också årsstämman 2009 bemyndigar styrelsen att återköpa och överlåta upp till 10 procent av egna aktier.

Incitamentsprogram

Årsstämman 2008 godkände styrelsens förslag om ett incitamentsprogram för Holmenkoncernens anställda. Programmet innebär att de anställda erbjuds att till marknadsmässigt pris

Data per aktie	2008	2007	2006	2005	2004	2003	2002	2001	2000	1999
Resultat efter utspädning, kr ¹⁾	7,6	17,8	17,2	14,8	15,1	17,5	23,6	26,4	44,7	19,9
Utdelning, ordinarie, kr	9 ⁵⁾	12	12	11	10	10	11	10	9	11
Utdelning, extra, kr	-	-	-	-	-	30	-	-	60	-
Ordinarie utdelning i % av:										
Eget kapital	5	6	6	6	6	5	6	6	4	6
Börskurs vid årets slut	5	5	4	4	4	4	5	4	3	4
Årets resultat	118	67	70	74	66	55	45	37	20	54
Avkastning, eget kapital, % ¹⁾	4	9	9	8	8	10	14	16	24	11
Avkastning, sysselsatt kapital, % ⁶⁾	6	10	10	9	10	12	16	18	15	17
Eget kapital per aktie, kr	186	200	196	189	184	192	188	176	213	179
Börskurs, B, vid årets slut, kr	193,5	240	298	262,5	230	255,5	211,5	238,5	280	307
Genomsnittskurs under året, B, kr	203	277	302	227	228	230	231	226	241	229
Årshögsta börskurs, B, kr	242	316	335,5	266	264	271	266,5	297,5	320	307
Årslägst börskurs, B, kr	169,5	228	255	190	210	187,5	192	171	191,5	169
Totalt börsvärde vid årets slut, 1 000 Mkr	16,2	20,6	25,3	22,6	19,5	20,4	16,9	19	22,7	27,3
P/E-tal ²⁾	25	13	17	18	15	14	9	9	6	15
EV/EBIT ³⁾	17	12	14	15	12	10	8	7	10	11
Betavärde (48 mån), B, vid årets slut ⁴⁾	0,5	0,9	1,0	0,7	0,6	0,7	0,6	0,7	0,8	1,1

1) Se omslag: Definitioner och ordlista. 2) Börskurs vid årets slut dividerad med resultat per aktie. 3) Börsvärde plus finansiell nettoskuld vid årets slut (EV) dividerad med rörelseresultat (EBIT). 4) Mäter hur känslig B-aktiens avkastning har varit relativt avkastningen på Affärsvärldens Generalindex under 48 månader. 5) Styrelsens förslag. 6) Exkl. jämförelsestörande poster och överlåtna verksamheter.

förvärva köpoptioner avseende aktier av serie B i Holmen. 1 492 av koncernens omkring 4 800 anställda köpte sammanlagt 758 300 köpoptioner. Optionspriset var 20 kronor per option och optionernas lösenpris uppgår till 224,50 kronor per aktie. Varje option ger rätt att förvärva en aktie under lösenperioden maj/juni 2013. Holmens åtagande i programmet har säkerställts genom återköp av egna aktier.

Aktiestruktur

Holmen har 83 996 162 utestående aktier fördelade på 22 623 234 A-aktier och 61 372 928 B-aktier. A-aktien har tio röster och B-aktien en röst. I övrigt har aktierna samma rätt.

Ägarstruktur

Totalt hade Holmen 29 745 aktieägare vid utgången av 2008. Sett till antalet, utgör svenska privatpersoner den största ägarkategorin med 26 788 ägare, vilket motsvarar 90 procent av totala antalet ägare. Största ägare med 52 procent av rösterna är LE Lundbergföretagen. Aktiekapitalet ägs till 72 (70) procent av svenskregistrerade ägare. Den största andelen aktier bland utländska ägare finns i Storbritannien och USA, med 14 procent respektive 9 procent av kapitalet.

Ägarstruktur per 2008-12-31	% av kapital	% av röster
LE Lundbergföretagen	27,9	52,0
Kempestiftelserna	7,0	16,9
Handelsbanken med pensionsstiftelse	3,1	9,1
Silchester International Investors	10,5	3,1
Andra AP-fonden	3,2	0,9
Swedbank Robur fonder	2,3	0,7
Fjärde AP-fonden	1,6	0,5
Alecta	1,4	0,4
SEB fonder	1,3	0,4
SHB/SPP fonder	1,3	0,4
Övriga	40,4	15,6
Summa*	100,0	100,0
* varav utländskt ägande	28,0	8,5

De tio kapitalmässigt största identifierade aktieägarna i ordning efter antal röster.

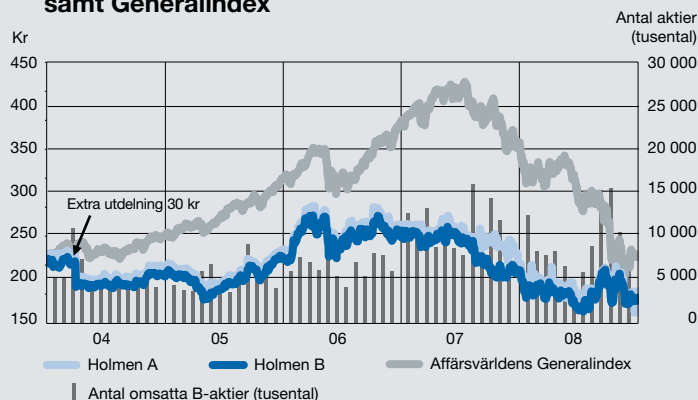
Enskilt större aktieägare kan finnas förvaltningsregistrerade och ingå bland övriga aktieägare.

Aktieägarstatistik	Antal aktieägare	%-andel av aktier
Innehavsklasser, antal aktier		
1 – 1 000	27 410	7
1 001 – 100 000	2 250	17
100 001 –	85	76
Summa	29 745	100

Aktiekapitalets sammansättning	Röster	Antal aktier	Antal röster	Kvot-värde	Mkr
A	10	22 623 234	226 232 340	50	1 131,2
B	1	62 132 928	62 132 928	50	3 106,6
Totalt antal aktier		84 756 162	288 365 268		4 237,8
Innehav av återköpta B-aktier		-760 000	-760 000		
Totalt antal utestående aktier		83 996 162	287 605 268		
Utställda köpoptioner, B-aktier		758 300			

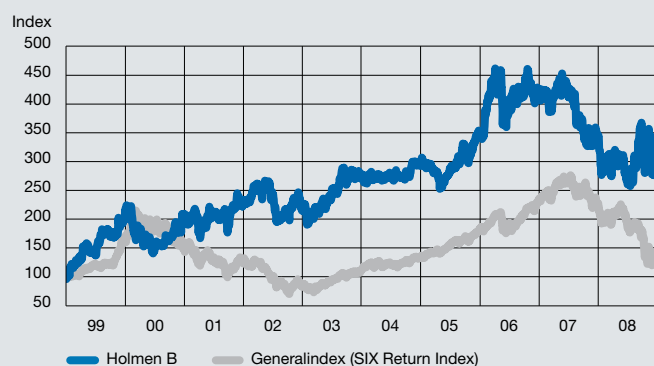
Aktiekapitalets utveckling 1999–2008	Förändring av antal aktier	Totalt antal aktier	Förändring av aktiekapital, Mkr	Totalt aktiekapital, Mkr
2001 Indragning av återköpta aktier	-8 885 827	79 972 451	-444,3	3 998,6
2004 Konvertering och teckning	4 783 711	84 756 162	239,2	4 237,8

Aktiekursutveckling Holmen A och B samt Generalindex

Totalavkastning Holmen B och Generalindex

Inkl. reinvesterad utdelning utan hänsyn till skatt

Källa: Reuters EcoWin

Styrelse

Fredrik Lundberg

Ordförande. Djursholm. Född 1951. Ledamot sedan 1988. Civilingenjör och civilekonom. Ekon dr h.c. och Tekn. dr. h.c. VD och koncernchef i LE Lundbergföretagen AB. Övriga väsentliga uppdrag: Ordförande i Cardo AB och Hufvudstaden AB. Vice ordförande i Svenska Handelsbanken AB och NCC AB. Styrelseledamot i L E Lundbergföretagen AB, AB Industrivärden och Sandvik AB. Aktieinnehav i Holmen: 734 724 aktier. L E Lundbergföretagens aktieinnehav i Holmen: 23 408 916 aktier.

Carl Kempe

Vice ordförande. Örnsköldsvik. Född 1939. Ledamot sedan 1983. Technologie licentiat. Dr h.c. mult. Övriga väsentliga uppdrag: Ordförande i Kempe-stiftelserna, MoRe Research AB och UPSC Berzelii Center för Skogsbioteknik. Ledamot i SweTree Technologies AB. Eget och närstående aktieinnehav i Holmen: 385 125 aktier.

Steewe Björklundh

Hudiksvall. Född 1958. Ledamot sedan 1998. Löntagarrepresentant LO. Ordförande i Skogs- och Träffacket vid Iggesunds Sägverk. Ordförande i Hudiksvalls Sparbank och i Fastighetsbyrån i Hudiksvall AB. Aktieinnehav i Holmen: 200 köpoptioner.

Lilian Fossum

Lidingö. Född 1962. Ledamot sedan 2004. Civilekonom. Finansdirektör och vice VD i Axel Johnson AB. Övriga väsentliga uppdrag: Styrelseledamot i Åhléns AB, Axel Johnson International AB, Novax AB, Servera AB, Svensk Bevakningstjänst AB, Oriflame Cosmetics S.A. och Retail and Brands AB. Aktieinnehav i Holmen: 500 aktier.

Magnus Hall

Stockholm. Född 1959. Ledamot sedan 2004. Civilingenjör i industriell ekonomi. VD och koncernchef. Övriga väsentliga uppdrag: Ordförande i BasEl AB och i CEPI (Confederation of European Paper Industries). Vice ordförande i Skogsindustrierna. Eget och närstående aktieinnehav i Holmen: 12 698 aktier, 8 000 köpoptioner.

Torgny Hammar

Hallstadvik. Född 1943. Ledamot sedan 2003. Löntagarrepresentant PTK. Aktieinnehav i Holmen: 500 aktier, 500 köpoptioner.

Kenneth Johansson

Söderköping. Född 1958. Ledamot sedan 2004. Löntagarrepresentant LO. Sektionsordförande i Pappers avd 53, Holmen Paper Braviken. Aktieinnehav i Holmen: 500 köpoptioner. Närstående innehav: 500 köpoptioner.

Fredrik Lundberg

Carl Kempe

Torgny Hammar

Steewe Björklundh

Lilian Fossum

Magnus Hall

Kenneth Johansson

Hans Larsson

Curt Källströmer

Bengt Pettersson

Ulf Lundahl

Göran Lundin

Stig Jacobsson

Karin Norin

Andreas Rastbäck

Curt Källströmer

Stockholm. Född 1941. Ledamot sedan 2006. Högre bankexamen. Övriga väsentliga uppdrag: Ordförande i Handelshögskolan i Umeå. Styrelseledamot i Handelsbanken International, Stockholmsmässan AB, SBC AB, Wåhlin Fastigheter AB och SSE-MBA. Aktieinnehav i Holmen: 600 aktier.

Hans Larsson

Stockholm. Född 1942. Ledamot sedan 1990. Filosofie kandidat. Övriga väsentliga uppdrag: Ordförande i Svenska Handelsbanken AB, Nobia AB, Attendo AB och Valedo Partners Fund 1 AB. Aktieinnehav i Holmen: 1 000 aktier.

Ulf Lundahl

Lidingö. Född 1952. Ledamot sedan 2004. Juris kandidat och civilekonom. Vice VD och VD:s ställföreträdare i L E Lundbergföretagen AB. Övriga väsentliga uppdrag: Ordförande i Föreningen Enskilda Gymnasiet. Styrelseledamot i Brandkontoret, Indutrade AB, Ramirent OYJ, Cardo AB och SHB Regionbank Stockholm. Aktieinnehav i Holmen: 4 000 aktier.

Göran Lundin

Norrköping. Född 1940. Ledamot sedan 2001. Ingenjör. Övriga väsentliga uppdrag: Ordförande i Norrköpings Tidningar AB. Styrelseledamot i Lorentzen & Wettre AB och Fastighets AB L E Lundberg. Aktieinnehav i Holmen: 1 000 aktier.

Bengt Pettersson

Stockholm. Född 1938. Ledamot sedan 1994. Teknologie licentiat. Övriga väsentliga uppdrag: Ordförande i BabyBjörn AB. Styrelseledamot i Econova AB och L E Lundbergföretagen AB. Aktieinnehav i Holmen: 3 000 aktier.

Suppleanter

Stig Jacobsson

Iggesund. Född 1948. Suppleant sedan 2004. Löntagarrepresentant LO. Ordförande i Pappers avd 15, Iggesund. Aktieinnehav i Holmen: 500 köpoptioner.

Karin Norin

Forsa. Född 1950. Suppleant sedan 1999. Löntagarrepresentant PTK. Ordförande för Unionen Gävleborg, Unionen Holmen-Iggesund och Unionens bransch-delegation Trä. Aktieinnehav i Holmen: 200 köpoptioner. Närstående innehav: 200 köpoptioner.

Andreas Rastbäck

Örnsköldsvik. Född 1975. Suppleant sedan 2008. Löntagarrepresentant PTK. Ordförande för Akademikerföreningen Holmen Skog. Aktieinnehav i Holmen: 500 köpoptioner.

Revisorer

KPMG AB.
Huvudansvarig:
Auktoriserad revisor

George Pettersson

Koncernledning

VD och koncernchef

Magnus Hall

Född 1959. Anställd 1985.

Aktieinnehav i Holmen: 12 698 aktier, 8 000 köpoptioner.

Magnus Hall har inga väsentliga aktieinnehav eller delägarskap i företag som bolaget har betydande affärsförbindelser med.

Ytterligare information om VD lämnas på sid. 28.

Staber

Anders Almgren

Vice VD.

Chef för koncernstab Ekonomi och Finans.

Född 1965. Anställd 1990.

Aktieinnehav i Holmen: 4 100 aktier, 4 000 köpoptioner.

Ingela Carlsson

Chef för koncernstab Information från och med 9 maj 2008.

Född 1962. Anställd 2008.

Aktieinnehav i Holmen: 4 000 köpoptioner.

Lars Ericson

Chef för koncernstab Juridik.

Styrelsens sekreterare.

Född 1959. Anställd 1988.

Aktieinnehav i Holmen: 4 000 köpoptioner.

Thommy Haglund

Chef för koncernstab Personal.

Född 1950. Anställd 2001.

Aktieinnehav i Holmen: 700 aktier, 4 000 köpoptioner.

Sven Wird

Chef för koncernstab Teknik.

Född 1951. Anställd 1995.

Aktieinnehav i Holmen: 50 aktier, 4 000 köpoptioner.

Affärsområden

Brynolf Alexandersson

Chef för Holmen Energi.

Född 1957. Anställd 2007.

Aktieinnehav i Holmen: 4 000 köpoptioner.

Björn Andrén

Chef för Holmen Skog.

Född 1946. Anställd 1971.

Aktieinnehav i Holmen: 4 000 köpoptioner.

Björn Kwick

Chef för Iggesund Paperboard.

Född 1950. Anställd 1983.

Aktieinnehav i Holmen: 4 000 köpoptioner.

Håkan Lindh

Chef för Holmen Timber.

Född 1964. Anställd 1994.

Aktieinnehav i Holmen: 2 000 köpoptioner.

Arne Wallin

Chef för Holmen Paper.

Född 1954. Anställd 1988.

Aktieinnehav i Holmen: 4 000 köpoptioner.

Magnus Hall

Anders Almgren

Björn Kwick

Sven Wird

Lars Ericson

Ingela Carlsson

Håkan Lindh

Arne Wallin

Brynolf Alexandersson

Thommy Haglund

Björn Andren

Bolagsstyrningsrapport 2008

Stockholmsbörsen införde 2005 Svensk kod för bolagsstyrning (Koden) i sina regler för noterade bolag. Koden reviderades under 2008 och omfattar bolagsstämman, tillsättning av styrelse och revisor, styrelse, bolagsledning och information om bolagsstyrning.

Koden är ett led i självregleringen inom det svenska näringslivet och bygger på principen följ eller förklara. Det innebär att ett företag som tillämpar Koden kan avvika från enskilda regler men då ska avge förklaringar där skälen till varje avvikelse redovisas.

Denna bolagsstyrningsrapport följer av Kodens regler och tillämpningsanvisningar. Bolagsstyrningsrapporten har inte granskats av bolagets revisor.

Aktieägarna

Holmen AB hade per årsskiftet 29 745 aktieägare. Information om aktien, ägarstrukturen med mera finns på sidorna 26–27.

Lagstiftning och bolagsordning

Holmen AB har att i första hand tillämpa svensk aktiebolagslag och de regler som följer av att aktien är noterad på Nasdaq OMX Nordic, Stockholm (börsen) samt god sed på aktiemarknaden. Koden är en del av börsens regelverk. Holmen ska samtidigt i sin verksamhet följa de bestämmelser som finns angivna i Holmens bolagsordning.

Bolagsstämma

Kallelse till årsstämma utfärdas tidigast sex och senast fyra veckor före stämman. Kallelsen innehåller information om anmälan och om rätt att delta i och rösta på stämman, numrerad dagordning med de ärenden som ska behandlas, information om föreslagen utdelning och det huvudsakliga innehållet i övriga förslag. Aktieägare eller ombud kan rösta för fulla antalet ägda eller företrädda aktier. Det är möjligt att anmäla sig till stämman via bland annat bolagets hemsida.

Kallelse till extra bolagsstämma, där fråga om bolagsordningen ska behandlas, ska utfärdas tidigast sex veckor och senast fyra veckor före stämman. Kallelse till annan extra bolagsstämma utfärdas tidigast sex och senast två veckor före stämman.

Förslag till stämman bör adresseras till styrelsen och insändas i god tid innan kallelsen utfärdas. Information om aktieägars rätt att få ärende behandlat på stämman finns på hemsidan.

Årsstämman 2008 hölls på svenska och det material som presenterades var på svenska. Kallelse, föredragningslista, verkställande direktörens (VD) anförande samt protokoll finns tillgängliga via hemsidan. Vid stämman var hela styrelsen, hela koncernledningen och bolagets revisor närvarande. Under stämman gavs aktieägarna möjlighet att ställa och få svar på frågor som bland annat berörde utrymmet för hänsyn till den biologiska mångfalden i det framtida skogsbruket, möjligheterna till ökad lönsamhet inom Holmen Paper, konsekvenserna av de ryska virkestullarna och bolagets satsning på vindkraft. Justerare vid stämman var Björn Möller från Alecta och Göran Villner från Swedbank Robur Fonder. Det var inte möjligt att följa eller delta i stämman från annan ort med hjälp av kommunikationsteknik. Någon förändring i det avseendet är inte planerad för årsstämman 2009.

Den 17 juni 2008 offentliggjordes att årsstämma 2009 kommer att äga rum i Stockholm den 24 mars 2009.

Valberedning

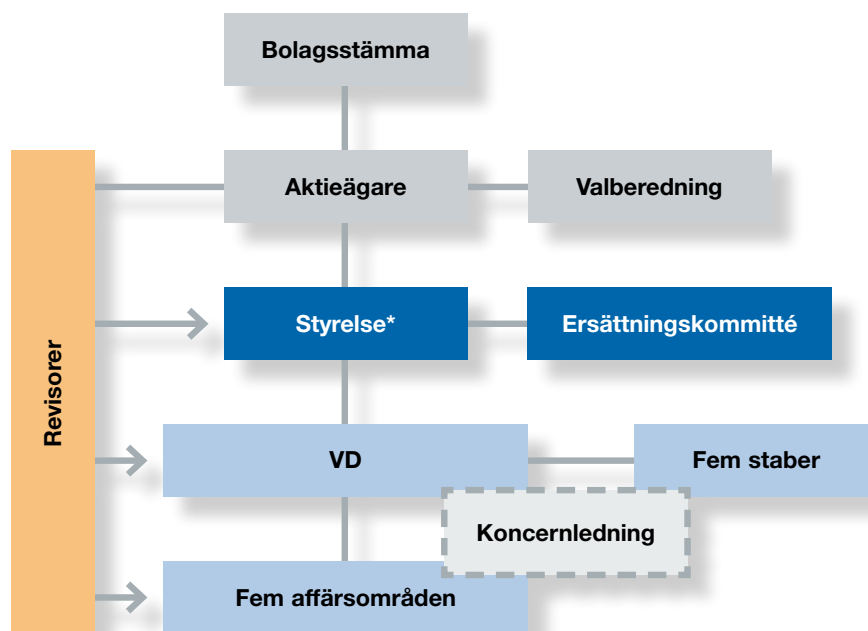
Årsstämman har beslutat att inrätta en valberedning som ska bestå av styrelsens ordförande samt en representant för var och en av bolagets röstmässigt tre största aktieägare per den 31 augusti varje år. Inför årsstämman 2008 bestod valberedningen av Per Welin

(L E Lundbergföretagen), Alice Kempe (Kempestiftelserna), Robert Vikström (Handelsbanken med pensionsstiftelse) och styrelsens ordförande Fredrik Lundberg. Valberedningen är oförändrad inför årsstämman 2009 fränsett att Håkan Sandberg har ersatt Robert Vikström som utsetts av Handelsbanken med pensionsstiftelse. Majoriteten av valberedningens medlemmar är oberoende i förhållande till bolaget och bolagsledningen. Två är oberoende i förhållande till den röstmässigt största ägaren, L E Lundbergföretagen. En medlem är styrelseledamot.

Valberedningen har som uppgift att lämna förslag avseende val av styrelseledamöter, styrelsens ordförande och styrelsearvode samt, i förekommande fall, val av revisor och revisionsarvoden. Valberedningens förslag presenteras i kallelsen till årsstämman.

Valberedningen föreslår inför årsstämman 2009 att Carl Bennet väljs till ny styrelseledamot. Vidare föreslår valberedningen omval av Fredrik Lundberg, som också föreslås omvald som ordförande i styrelsen, Lilian Fossum, Magnus Hall, Carl Kempe, Curt Källströmer, Hans Larsson, Ulf Lundahl och Göran Lundin. Bengt Pettersson har avböjt omval.

Arvodet till styrelsen föreslås bli 2 475 000 kronor, varav 550 000 kronor till styrelsens ordförande och 275 000 kronor vardera till övriga. Det är oförändrat mot föregående år. Till VD utgår inget styrelsearvode.

* Hela styrelsen utgör revisionsutskott.

Styrelsens sammansättning

Styrelsens ledamöter väljs årligen av årsstämman för tiden intill dess nästa årsstämma hållits. Någon regel om längsta tid som ledamot kan ingå i styrelsen finns inte.

Årsstämman 2008 omvalde styrelseledamöterna Fredrik Lundberg, Lilian Fossum, Magnus Hall, Carl Kempe, Curt Källströmer, Hans Larsson, Ulf Lundahl, Göran Lundin och Bengt Pettersson. Fredrik Lundberg valdes till styrelsens ordförande. Vid det konstituerande sammanträdet 2008 valdes Carl Kempe till vice ordförande och bolagets chefsjurist Lars Ericson utsågs till styrelsens sekreterare. Utöver de nio av årsstämman valda ledamöterna har de lokala arbetstagarorganisationerna enligt lag rätt att utse tre ledamöter och tre suppleanter.

Antalet stämموvalda ledamöter som är oberoende i förhållande till bolaget, enligt börsens fortlöpande noteringskrav, bedöms uppgå till sju. Av dessa bedöms fyra även vara oberoende av bolagets större ägare och uppfyller samtliga uppställda krav på erfarenhet. Större ägare med mer än 10 procent av rösterna är L E Lundbergföretagen och Kempestiftelserna. VD är den enda styrelseledamot som arbetar operativt i bolaget.

Information om styrelsens ledamöter finns på sidorna 28–29.

Styrelsens arbete

Styrelsen höll åtta sammanträden under 2008, varav fyra hölls i anslutning till att bolaget lämnade kvartalsrapporter. Vid ett av dessa besöktes en modern sågverksanläggning av den modell som planeras i Braviken. Ett tvådagarsmöte har ägnats åt strategisk verksamhetsplanering. Ett möte ägnades åt koncernens budget för 2009. Övriga två möten genomfördes i anslutning till årsstämman. Styrelsen har under året ägnat särskild uppmärksamhet åt strategiska, finansiella och redovisningsmässiga frågor, uppföljning av verksamheten samt större investeringsärenden. Bolagets revisorer har vid tre tillfällen direkt till styrelsen rapporterat sina iakttagelser från granskningen av bokslut och intern kontroll. Samtliga ordinarie ledamöter har varit närvarande vid samtliga styrelsemöten.

Styrelsens arbete följer en plan som bland annat ska säkerställa att styrelsen får all erforderlig information. Styrelsen beslutar årligen om en skriftlig arbetsordning och utfärdar skriftliga instruktioner avseende dels arbetsfördelningen mellan styrelsen och VD, dels den information som styrelsen löpande ska erhålla avseende ekonomisk utveckling och andra viktiga händelser.

Tjänstemän i bolaget deltar vid styrelsens sammanträden som föredragande. Sekreterare i styrelsen är bolagets chefsjurist.

Styrelsen genomför årligen en utvärdering av styrelsearbetet och valberedningen har informerats om innehållet i 2008 års utvärdering. Denna kommer att utgöra underlag för planering av styrelsearbetet kommande år.

Koncernledning

Styrelsen har delegerat det operativa ansvaret för bolagets och koncernens förvaltning till bolagets VD. En instruktion avseende arbetsfördelningen mellan styrelse och VD beslutas årligen av styrelsen.

Holmens koncernledning utgörs av elva personer: bolagets VD, cheferna för de fem affärsområdena och cheferna för de fem koncernstaberna.

Koncernledningen sammanträdde vid tio tillfällen under 2008. Mötena behandlade bland annat resultatutveckling och rapporter

Styrelseledamöter från och med årsstämman 2008

Namn	Funktion	Invald	Utskotts arbete *	Oberoende i förhållande till: bolaget	Större ägare
Styrelseledamöter					
Fredrik Lundberg	Ordförande	1988	Ersättnings- kommitté	Nej	Nej
Carl Kempe	Vice ordförande	1983		Ja	Nej
Lilian Fossum	Ledamot	2004		Ja	Ja
Curt Källströmer	Ledamot	2006		Ja	Ja
Hans Larsson	Ledamot	1990	Ersättnings- kommitté	Ja	Ja
Ulf Lundahl	Ledamot	2004		Ja	Nej
Göran Lundin	Ledamot	2001		Ja	Ja
Bengt Pettersson	Ledamot	1994		Ja	Nej
Magnus Hall	Ledamot, koncernchef och verkställande direktör	2004		Nej	Ja
Totalt				7/9	5/9

Löntagarrepresentanter

Steewe Björklundh	Ledamot	1998
Torgny Hammar	Ledamot	2003
Kenneth Johansson	Ledamot	2004
Stig Jacobsson	Suppleant	2004
Karin Norin	Suppleant	1999
Andreas Rastbäck	Suppleant	2008

* Hela styrelsen utgör revisionsutskott.

inför och efter styrelsens sammanträden, verksamhetsplanering, budget, investeringar, intern kontroll, policy samt genomgångar av marknads- och konjunkturutveckling och andra omvärldsfaktorer som påverkar verksamheten. Vidare diskuterades och beslutades affärsområdes- och stabsrelaterade projekt.

Information om VD och övrig koncernledning finns på sidorna 30–31.

Interna styrprocesser

Styrningen inom Holmen utgår från affärsidé, strategier och mål i koncernen och affärsområden. Under styrelse, koncernchef och koncernledning har ansvaret för den operativa verksamheten decentraliserats till fem affärsområden. Ansvaret för samordning av vissa funktioner, såsom ekonomi och finans, personal, juridik, teknik och information, ligger hos koncernstaberna.

Koncernen arbetar med årliga, rullande, treåriga verksamhetsplaner för att bryta ner mål och strategier i handlingsplaner och aktiviteter som är möjliga att mäta och utvärdera. Dessa verksamhetsplaner är viktiga för den strategiska styrningen av koncernen på längre sikt. Koncernen använder också årliga budgetar, prognoser och handlingsplaner för den löpande verksamhetsstyrningen.

Olika affärsprocesser som försäljning, inköp och produktion används för att styra den operativa verksamheten i affärsområdena mot att genomföra de verksamhetsmål och handlingsplaner som fastställs.

Resultat följs upp genom en löpande finansiell rapportering och beslutade åtgärder följs upp genom kompletterande uppföljningar.

Ersättningar

Styrelsen har utsett en ersättningskommitté som består av Fredrik Lundberg och Hans Larsson. Kommittén har haft ett flertal informella möten under året där den beredde frågor om ersättning och andra anställningsvillkor för VD och förelade styrelsen för beslut. Ersättning och övriga anställningsvillkor för befattningshavare direkt underställda VD beslutas av denne i enlighet med en lönepolicy fastlagd av ersättningskommittén.

Inom koncernen tillämpas principen att chefschef ska godkänna beslut i ersättningsfrågor i samråd med respektive personalchef.

Vid årsstämman 2008 redogjorde styrelseordföranden för styrelsens förslag till riktlinjer för ersättning till VD och övriga ledande befattningshavare. Årsstämman fastställde riktlinjerna i enlighet med styrelsens förslag. Information om styrelsens förslag till riktlinjer för ersättning till VD och övriga ledande befattningshavare till årsstämman 2009 finns i förvaltningsberättelsen på sidan 47.

Årsstämman 2008 bestämde om styrelsearvode och att arvudet till revisorerna ska utgå enligt räkning.

Årsstämman 2008 godkände styrelsens förslag om ett incitamentsprogram för Holmenkoncernens anställda. Information om incitamentsprogrammet var inkluderat i kallelsen till årsstämman och presenterades på årsstämman. Programmet innebär att de anställda erbjuds att till marknadsmässigt pris förvärva köpoptioner avseende aktier av serie B i Holmen. Vid årsstämman 2008 förnyades bemyndigandet för styrelsen att fatta beslut att förvärva upp till 10 procent av bolagets aktier. Återköp av aktier har genomförts för att säkerställa bolagets åtaganden i incitamentsprogrammet (för ytterligare information se avsnittet Aktien och ägarna på sidorna 26–27).

Information om ersättningar finns i not 5 på sidorna 62–63.

Revision

Revisionsbolaget KPMG, som har varit Holmens revisor sedan 1995, valdes av årsstämman 2008 till revisor för en tid av fyra år. KPMG har sedan utsett den auktoriserade revisorn George Pettersson till huvudansvarig för revisionen. KPMG genomför revisionen i Holmen AB samt i nästan samtliga dotterbolag.

Granskning av bokslut görs för perioden januari–september. Revision av interna rutiner och kontrollsystem påbörjas under andra kvartalet och fortsätter sedan löpande. Granskning och revision av årsbokslut och årsredovisning görs under januari–februari. Delårsrapport för

Interna styrprocesser

Mål för Holmens finansiella rapportering

Den externa finansiella rapporteringen ska

- vara korrekt och fullständig samt följa tillämpliga lagar, regler och rekommendationer
- ge en rättvisande beskrivning av företagets verksamhet
- stödja en rationell och initierad värdering av verksamheten.

Intern finansiell rapportering ska utöver dessa tre mål ge stöd till korrekta affärsbeslut på alla nivåer i koncernen.

januari–september är föremål för revisorernas översiktliga granskning.

Holmen har inte inrättat något särskilt revisionsutskott utan hela styrelsen ansvarar för revisionsfrågor. I styrelsens rapporteringsinstruktion finns krav på att styrelsens ledamöter årligen av revisorerna ska få en redogörelse för om bolagets organisation är utformad så att bokföringen, medelsförvaltningen och bolagets ekonomiska förhållanden i övrigt kan kontrolleras på ett betryggande sätt. Revisorerna har under 2008 rapporterat till hela styrelsen vid tre sammanträden. Därutöver har de rapporterat till styrelsens ordförande och VD vid två tillfällen och till VD vid ytterligare ett tillfälle.

Holmen har utöver revisionsuppdraget konsulterat KPMG inom skatteområdet, i redovisningsfrågor, för olika utredningar samt i några länder också i affärsjuridiska frågor. Storleken av till KPMG betalda ersättningar för 2008 framgår av not 6 på sidan 63. KPMG är skyldiga att pröva sitt oberoende inför beslut att vid sidan av sitt revisionsuppdrag även genomföra fristående rådgivning åt Holmen.

Intern kontroll

Detta avsnitt innehåller styrelsens årliga avrapportering över hur den interna kontrollen till den del den avser den finansiella rapporteringen är organiserad. Utgångspunkten för beskrivningen har varit Kodens regler och den vägledning som tagits fram av arbetsgrupper inom Svenskt Näringsliv och FAR SRS.

Styrelsens ansvar för den interna kontrollen framgår av aktiebolagslagen och den interna kontrollen avseende den finansiella rapporteringen omfattas av styrelsens rapporteringsinstruktion till VD. Holmens finansiella rapportering följer de lagar och regler som gäller för bolag noterat på Stockholmsbörsen och de lokala regler i varje land där verksamhet bedrivs. Förutom externa regler och rekommendationer finns för detta interna instruktioner, anvisningar och system samt en intern roll- och ansvarsfördelning som syftar till god intern kontroll i den finansiella rapporteringen. Finansiella rapporter upprättas kvartals- och månadsvis i koncernen och dess affärsområden, enheter och dotterbolag. I samband med rapporteringen görs prognoser och omfattande analyser och kommentarer som bland annat syftar till att säkerställa att den finansiella rappor-

teringen är korrekt. Ekonomifunktioner och controllers med funktionellt ansvar för redovisning, rapportering och analys av finansiell utveckling finns på koncerncentral-, affärsområdes- och större enhetsnivå.

Revisionen omfattar årligen en lagstadgad revision av Holmen AB:s årsredovisning, lagstadgad revision av moderbolag och alla dotterbolag (där så krävs), revision av interna rapportpaket, revision av bokslutet och översiktlig granskning av en delårsrapport. Som ett led i arbetet används genomgångar av den interna kontrollen.

Holmens interna kontrollarbete syftar till att säkerställa att koncernen lever upp till sina mål för den finansiella rapporteringen (se ruta). Arbetet baseras på en gemensam instruktion och gemensamma checklistor över viktiga rutiner och processer för koncernens arbete med den finansiella rapporteringen. Strukturen följer COSOs vägledning till mindre noterade bolag avseende intern kontroll i den finansiella rapporteringen. COSOs vägledning innehåller sammanlagt 20 principer fördelade på de fem områdena kontrollmiljö, riskbedömning, kontrollaktiviteter, information och kommunikation samt uppföljning. Anpassningar har gjorts utifrån bedömt behov i Holmens olika verksamheter. Holmen har ingen särskild granskningsfunktion (intern revision). Styrelsen har inte bedömt att det finns särskilda omständigheter i verksamheten eller andra förhållanden som motiverar att en sådan funktion inrättas. Bolaget har under 2008 infört en granskningsform där kvalificerade ekonomer inom koncernen besöker och granskar rutiner avseende den interna kontrollen hos andra enheter inom koncernen. Tillvägagångssättet har fallit väl ut.

Investor relations

Holmens information till aktieägarna och andra intressenter ges via årsredovisningen, boksluts- och delårsrapporter, pressmeddelanden, hållbarhetsredovisningen Holmen och omvärlden och tidskriften Holmen Business Report. Dessa finns på bolagets hemsida. Där finns dessutom presentationsmaterial för de senaste åren samt information om bolagsstyrning. Informationsgivningen i bolaget följer en av styrelsen fastställd informationspolicy.

Kvartalsuppgifter

Mkr	2008					2007				
	Helår	IV	III	II	I	Helår	IV	III	II	I
Resultaträkning										
Nettoomsättning	19 334	5 043	4 591	4 826	4 875	19 159	5 073	4 637	4 662	4 787
Rörelsens kostnader	-16 630	-4 437	-3 909	-4 178	-4 107	-15 548	-4 261	-3 666	-3 802	-3 818
Avskrivningar enligt plan	-1 343	-333	-337	-339	-334	-1 337	-337	-332	-332	-336
Andel i intresseföretags resultat	50	10	16	12	12	12	7	3	1	1
Jämförelsestörande poster *	-361	-	-298	-63	-	557	557	-	-	-
Rörelseresultat	1 051	284	64	257	446	2 843	1 039	642	529	634
Finansnetto	-311	-89	-85	-73	-64	-261	-66	-68	-65	-62
Resultat före skatt	740	195	-22	185	383	2 582	974	573	464	571
Skatt	-98	76	-2	-61	-111	-1 077	-633	-135	-135	-174
Periodens resultat	642	271	-24	124	271	1 505	341	438	329	397
Resultat per aktie, efter utspädning, kr	7,6	3,2	-0,3	1,5	3,2	17,8	4,0	5,2	3,9	4,7
Nettoomsättning										
Holmen Paper	10 443	2 854	2 517	2 547	2 525	10 345	2 798	2 556	2 461	2 530
Iggesund Paperboard	4 860	1 194	1 210	1 219	1 237	5 100	1 239	1 239	1 297	1 326
Holmen Timber	499	109	116	124	149	589	151	124	164	149
Holmen Skog	5 443	1 365	1 208	1 433	1 436	4 775	1 335	1 074	1 200	1 165
Holmen Energi	1 834	501	442	392	499	1 590	462	352	344	433
Internleveranser	-3 745	-980	-902	-890	-972	-3 239	-911	-708	-804	-815
Koncernen	19 334	5 043	4 591	4 826	4 875	19 159	5 073	4 637	4 662	4 787
Rörelseresultat										
Holmen Paper	280	20	80	100	80	623	107	241	115	160
Iggesund Paperboard	320	16	127	61	116	599	100	115	178	206
Holmen Timber	13	-7	-1	-2	23	146	37	35	43	32
Holmen Skog	632	179	150	152	151	702	192	145	209	155
Holmen Energi	327	110	33	58	125	272	73	40	45	114
Koncerngemensamt och övrigt	-159	-34	-27	-49	-49	-56	-27	66	-61	-34
Jämförelsestörande poster *	-361	-	-298	-63	-	557	557	-	-	-
Koncernen	1 051	284	64	257	446	2 843	1 039	642	529	634
Rörelsemarginal, % **										
Holmen Paper	2,7	0,7	3,2	3,9	2,7	5,9	3,6	9,4	4,7	6,3
Iggesund Paperboard	6,6	1,4	10,5	5,0	9,3	11,7	8,1	9,3	13,7	15,6
Holmen Timber	1,9	-7,0	-2,0	-2,0	14,7	24,4	24,0	27,5	25,8	20,8
Koncernen	7,3	5,6	7,9	6,6	9,1	11,9	9,4	13,8	11,3	13,2
Avkastning på operativt kapital, % **										
Holmen Paper	2,8	0,8	3,2	4,0	3,2	5,3	3,7	8,2	3,9	5,5
Iggesund Paperboard	7,5	1,5	12,1	5,8	11,1	14,6	9,6	11,1	17,4	20,6
Holmen Timber	3,5	-7,9	-1,3	-2,1	26,2	63,9	56,7	61,4	79,3	59,6
Holmen Skog	5,6	6,3	5,3	5,4	5,3	7,7	8,4	6,4	9,2	6,9
Holmen Energi	11,1	14,8	4,5	7,9	16,9	9,2	9,9	5,4	6,1	15,5
Koncernen	5,0	4,1	5,1	4,5	6,4	8,3	6,9	9,3	7,7	9,4
Avkastning, %										
Sysselsatt kapital **	6,1	4,9	6,3	5,6	7,8	10,0	8,4	11,2	9,2	11,1
Eget kapital	3,9	6,9	-0,6	3,0	6,4	9,2	8,1	10,6	8,2	9,7
Leveranser										
Tidnings- och journalpapper, 1 000 ton	2 044	539	493	508	503	2 025	555	503	477	489
Kartong, 1 000 ton	494	115	124	127	127	516	127	125	130	134
Trävaror, 1 000 m ³	266	63	66	66	72	262	64	53	74	72
Avverkning egen skog, 1 000 m ³	2 649	770	631	714	534	2 575	728	642	672	533
Egen vattenkraft, GWh	1 128	311	176	254	388	1 193	276	249	272	396

* Jämförelsestörande post i tredje kvartalet 2008 avser -298 Mkr för nedläggning av Wargöns Bruk. I andra kvartalet ingår -115 Mkr för nedläggning av PM 2 vid Hallsta Pappersbruk och +52 Mkr i resultateffekter till följd av branden vid Bravikens Pappersbruk. 2007 års jämförelsestörande poster avser nedskrivning inom Holmen Paper med -1 603 Mkr, återföring av 60 Mkr avseende tidigare nedskrivning inom Holmen Timber och omvärdering av skog om 2 100 Mkr inom Holmen Skog.

** Exkl. jämförelsestörande poster.

Flerårsöversikt

Mkr	2008	2007	2006	2005	2004	2003	2002	2001	2000
RESULTATRÄKNING									
Nettoomsättning	19 334	19 159	18 592	16 319	15 653	15 816	16 081	16 655	15 155
Rörelsens kostnader	-16 630	-15 548	-14 954	-13 205	-12 570	-12 306	-12 205	-12 460	-11 843
Avskrivningar enligt plan	-1 343	-1 337	-1 346	-1 167	-1 156	-1 166	-1 153	-1 126	-1 045
Andel i intresseföretags resultat	50	12	11	20	25	-6	-10	-3	552
Jämförelsestörande poster *	-361	557	-	-	-	-	-	-620	2 023
Rörelseresultat	1 051	2 843	2 303	1 967	1 952	2 338	2 713	2 446	4 842
Finansnetto	-311	-261	-247	-233	-206	-212	-149	-152	-101
Resultat före skatt	740	2 582	2 056	1 734	1 746	2 126	2 564	2 294	4 741
Skatt	-98	-1 077	-597	-478	-471	-675	-605	-108	-769
Årets resultat	642	1 505	1 459	1 256	1 275	1 451	1 959	2 186	3 972
Resultat per aktie, efter utspädning, kr	7,6	17,8	17,2	14,8	15,1	17,5	23,6	26,4	44,7
Nettoomsättning									
Holmen Paper	10 443	10 345	10 140	8 442	7 814	7 788	8 164	8 757	7 618
Iggesund Paperboard	4 860	5 100	5 240	4 860	4 877	4 920	4 850	4 467	4 186
Holmen Timber	499	589	465	460	492	510	572	712	762
Holmen Skog	5 443	4 775	4 042	3 858	3 780	3 613	3 538	3 982	4 117
Holmen Energi	1 834	1 590	1 691	1 480	1 258	1 337	1 120	1 108	1 110
Internleveranser	-3 745	-3 239	-2 986	-2 781	-2 568	-2 352	-2 163	-2 371	-2 638
Koncernen	19 334	19 159	18 592	16 319	15 653	15 816	16 081	16 655	15 155
Rörelseresultat									
Holmen Paper	280	623	754	631	487	747	1 664	2 410	1 389
Iggesund Paperboard	320	599	752	626	809	1 001	818	455	569
Holmen Timber	13	146	80	13	5	18	-6	-79	-116
Holmen Skog	632	702	643	537	586	516	450	455	466
Holmen Energi	327	272	197	301	178	193	-26	49	99
Koncerngemensamt och övrigt	-159	-56	-123	-141	-113	-137	-187	-224	-112
	1 412	2 286	2 303	1 967	1 952	2 338	2 713	3 066	2 295
Jämförelsestörande poster *	-361	557	-	-	-	-	-	-620	2 023
Överlåtna verksamheter	-	-	-	-	-	-	-	-	524
Rörelseresultat	1 051	2 843	2 303	1 967	1 952	2 338	2 713	2 446	4 842
KASSAFLÖDE									
Resultat före skatt	740	2 582	2 056	1 734	1 746	2 126	2 564	2 294	4 741
Justeringsposter	1797	629	1 225	914	1 031	1 169	1 050	1 679	-1 486
Betalda inkomstskatter	-192	-390	-664	-516	-378	-727	-472	-248	-942
Förändringar i rörelsekapital	-686	-345	-259	339	-68	-125	356	61	-388
Kassaflöde från den löpande verksamheten	1 660	2 476	2 358	2 471	2 331	2 443	3 498	3 786	1 925
Kassaflöde från investeringsverksamheten	-1 124	-1 315	-947	-3 029	-1 195	-726	-1 810	-1 669	-2 019
Kassaflöde efter investeringar	536	1 161	1 411	-558	1 136	1 717	1 688	2 117	-94
Aktieåterköp	-138	-	-	-	-	-	-	-	-2 025
Nyemission genom konvertering och teckning	-	-	-	-	474	-	-	-	-
Utbetald utdelning	-1 017	-1 017	-932	-848	-3 199	-880	-800	-5 518	-977

* Jämförelsestörande poster:

År 2000: Huvudsakligen koncernintern avyttring av intresseföretaget Modo Paper AB om 1 848 Mkr och återbetalning av SPP-medel om 175 Mkr.

År 2001: Nedskrivning av anläggningstillgångar om -620 Mkr.

År 2007: Nedskrivning av goodwill om -569 Mkr och materiella anläggningstillgångar om -1 034 Mkr inom Holmen Paper, återföring av 60 Mkr avseende tidigare nedskrivning av anläggningstillgångar inom Holmen Timber och omvärdering skog om 2 100 Mkr inom Holmen Skog.

År 2008: -298 Mkr för nedläggning av Wargöns Bruk och -115 Mkr för nedläggning av PM 2 vid Hallsta Pappersbruk samt +52 Mkr i resultateffekter till följd av branden vid Bravikens Pappersbruk.

För en tioårsöversikt med data per aktie, se sidan 26.

Mkr	2008	2007	2006	2005	2004	2003	2002	2001	2000
BALANSRÄKNING									
Anläggningstillgångar	24 329	24 099	23 258	23 702	21 354	18 878	19 442	18 661	18 534
Uppskjuten skattefordran	342	301	354	352	273	295	194	203	191
Aktier och andelar	1 836	1 753	1 742	1 739	1 754	1 767	1 721	286	230
Omsättningstillgångar	7 268	6 549	6 138	5 709	5 149	4 743	4 922	5 366	5 330
Finansiella fordringar	175	147	165	132	92	105	54	33	15
Likvida medel	653	394	484	580	367	570	634	399	2 000
Summa tillgångar	34 602	33 243	32 141	32 214	28 989	26 358	26 967	24 948	26 300
Eget kapital	15 641	16 932	16 636	16 007	15 635	15 366	15 185	14 072	17 014
Uppskjuten skatteskuld	4 819	5 482	5 030	5 143	5 177	4 557	4 370	4 014	4 264
Finansiella skulder och räntebärande avsättningar	8 332	6 518	6 634	7 351	5 335	4 044	4 496	3 593	1 721
Rörelseskulder	5 809	4 311	3 841	3 713	2 842	2 391	2 916	3 269	3 301
Summa eget kapital och skulder	34 602	33 243	32 141	32 214	28 989	26 358	26 967	24 948	26 300
Operativt kapital									
Holmen Paper	10 237	9 971	11 541	11 452	9 659	9 461	9 884	9 584	8 564
Iggesund Paperboard	4 254	4 180	3 935	3 965	3 871	3 885	3 963	4 330	4 877
Holmen Timber	366	345	208	230	231	277	258	232	411
Holmen Skog	11 415	11 264	9 001	8 919	8 842	6 383	6 429	6 517	6 527
Holmen Energi	3 006	2 960	2 965	2 958	2 930	2 926	2 877	805	826
Koncerngemensamt och övrigt	-1 654	-630	-354	-87	-118	65	-242	-424	-412
Operativt kapital	27 623	28 090	27 297	27 437	25 415	22 997	23 169	21 044	20 793
Uppskjuten skatteskuld, netto	-4 477	-5 181	-4 676	-4 791	-4 904	-4 262	-4 176	-3 811	-4 073
Sysselsatt kapital	23 146	22 909	22 621	22 646	20 511	18 735	18 993	17 233	16 720
NYCKELTAL									
Rörelsemarginal, % *									
Holmen Paper	3	6	7	7	6	10	21	28	18
Iggesund Paperboard	7	12	14	13	17	20	17	10	14
Holmen Timber	2	24	17	3	1	3	-1	-11	-7
Koncernen	7	12	12	12	12	15	17	18	15
Avkastning operativt kapital, % *									
Holmen Paper	3	5	6	6	5	8	17	26	17
Iggesund Paperboard	8	15	19	16	20	25	20	9	12
Holmen Timber	4	64	38	6	2	7	neg	neg	neg
Holmen Skog	6	8	7	6	7	8	7	7	7
Holmen Energi	11	9	7	10	6	7	5	7	9
Koncernen	5	8	8	7	8	10	13	14	12
Avkastning, %									
Sysselsatt kapital *	6	10	10	9	10	12	16	18	15
Eget kapital	4	9	9	8	8	10	14	16	24
Skuldsättningsgrad	0,48	0,35	0,36	0,41	0,31	0,22	0,25	0,22	-0,02
Leveranser									
Tidnings- och journalpapper, 1 000 ton	2 044	2 025	2 021	1 764	1 731	1 655	1 528	1 525	1 560
Kartong, 1 000 ton	494	516	536	492	501	481	453	410	415
Trävaror, 1 000 m ³	266	262	248	229	195	189	220	322	360
Avverkning egen skog, milj.m ³	2,6	2,6	2,6	2,3	2,6	2,7	2,5	2,4	2,3
Egen vattenkraft, GWh	1 128	1 193	934	1 236	1 054	867	1 048	1 362	1 308

Redovisat enligt IFRS från 2004. För Holmens del är den främsta skillnaden mellan IFRS och tidigare redovisningsprinciper att skogstillgångar värderas och redovisas till verkligt värde, att goodwill inte skrivs av planmässigt samt att marknadsvärdet på finansiella tillgångar och skulder som säkringsredovisats tas upp i balansräkningen.

* Exkl. jämförelsestörande poster.

Årsredovisning

Styrelsen och verkställande direktören i Holmen Aktiebolag (publ), organisationsnummer 556001-3301, får härmed avge årsredovisning för verksamhetsåret 2008 för moderbolaget och koncernen. Årsredovisningen inklusive revisionsberättelsen omfattar sid. 40–83. Resultatet av årets verksamhet samt moderbolagets och koncernens ställning framgår av förvaltningsberättelsen samt efterföljande resultat- och balansräkningar jämte noter och kommentarer. Koncernens resultat- och balansräkning jämte moderbolagets resultat- och balansräkning blir föremål för fastställelse på årsstämman.

Innehåll

Förvaltningsberättelse	42
Resultaträkning	49
Redogörelse för redovisade intäkter och kostnader	49
Balansräkning	50
Kassaflödesanalys	51
Moderbolaget	52
Noter till de finansiella rapporterna	54
1. Redovisningsprinciper	54
2. Finansiell riskhantering	58
3. Rapportering per segment	60
4. Övriga rörelseintäkter	62
5. Anställda, personalkostnader och ledande befattningshavares ersättningar	62
6. Arvode och kostnadsersättning till revisorer	63
7. Resultat från finansiella instrument	64
8. Skatt	64
9. Resultat per aktie	66
10. Immateriella anläggningstillgångar	66
11. Materiella anläggningstillgångar	67
12. Biologiska tillgångar	68
13. Andelar i intresseföretag samt övriga aktier och andelar	69
14. Finansiella instrument	70
15. Varulager	74
16. Rörelsefordringar	74
17. Eget kapital	75
18. Avsättning för pensioner	77
19. Övriga avsättningar	78
20. Rörelseskulder	78
21. Operationell leasing	78
22. Ställda säkerheter och eventalförpliktelser	79
23. Närstående	79
24. Andelar i koncernföretag	80
25. Obeskattade reserver	81
26. Kassaflödesanalys	81
27. Viktiga bedömningar och uppskattningar	81
Förslag till vinstdisposition	82
Revisionsberättelse	83

Förvaltningsberättelse

Allmänt om verksamheten

Holmens affärsverksamhet utgörs av tre produktinriktade och två råvaruinriktade affärsområden. Dessa ska utvecklas genom organisk tillväxt och selektiva förvärv. Europa är den klart dominerande marknaden med cirka 90 procent av omsättningen. Affärsområdet Holmen Paper tillverkar tryckpapper för dagstidningar, tidskrifter, kataloger, reklam och böcker. Efter de strukturåtgärder som genomförts under 2008 sker tillverkningen vid två svenska och ett spansk bruk. Iggesund Paperboard producerar vid ett svenskt och ett engelskt bruk kartong för förpackningar och grafiska ändamål. Holmen Timber tillverkar trävaror vid ett svenskt sågverk. Årlig produktionskapacitet är 1 940 000 ton tryckpapper, 590 000 ton kartong och 340 000 kubikmeter trävaror. Holmen Skog förvaltar koncernens skogar på drygt en miljon hektar och den årliga avverkningen i egen skog är cirka 2,5 miljoner kubikmeter virke. Holmen förbrukar årligen cirka 4,6 miljoner kubikmeter. Holmen Energi producerar ett normalår cirka 1 100 GWh el vid hel- och delägda vattenkraftverk i Sverige. Därutöver produceras cirka 500 GWh el vid bruken. Holmen förbrukar totalt cirka 4 800 GWh el per år.

Året 2008

MARKNAD Marknaden för tidningspapper i Europa kännetecknas av avtagande tillväxt bland annat till följd av konkurrens från andra media. Under de senaste tio åren har efterfrågan för standard tidningspapper ökat med i snitt 0,5 procent per år. Tillväxten för magasinpapper har varit starkare med en årlig tillväxt på 2-3 procent. Efterfrågan på tidningspapper i Europa år 2008 var 3 procent lägre än under föregående år. Balansen mellan utbud och efterfrågan var dock relativt god beroende på betydande kapacitetsneddragningar samt ökad export från och minskad import till Europa. Leveranserna av MF Journal till Europa var 1 procent lägre under 2008 jämfört med 2007, medan leveranserna av SC-papper till Europa ökade med 6 procent.

Den långsiktiga efterfrågetrenden för färskfiberkartong i Europa har varit positiv. Efterfrågan på färskfiberkartong har under de senaste tio åren ökat med i snitt 3 procent per år. Marknadsläget för färskfiberkartong i Europa var inledningsvis bra under 2008, men senare delen av året kännetecknades av sjunkande efterfrågan. Leveranserna av färskfiberkartong från europeiska producenter till Europa minskade därför med 2 procent jämfört med 2007. De svaga leveranserna medförde produktionsanpassningar under senare delen av året.

Marknaden för sågade trävaror var svag under 2008, efter några starka år. Sett över en längre period har efterfrågan ökat stadigt i Europa. Priserna nådde sin kulmen under 2007, efter en kraftig uppgång, och har under 2008 fallit tillbaka till 2006 års nivå.

Den svenska skogsindustrins efterfrågan på virke var fort-

satt hög och virkespriserna nådde toppnoteringar under 2008. Under andra halvåret skedde dock en avmattning på virkesmarknaden, delvis på grund av vikande efterfrågan på trävaror, vilket medförde att priserna för sågtimmer sjönk under andra halvåret. Den svenska skogsindustrins kostnader för massaved steg kraftigt under 2008. Under senhösten sänktes massavedspriserna och pristrenden var sjunkande vid slutet av året.

Under 2008 var vattenkraftproduktionen i Sverige något över normal produktionsnivå. Spotpriset varierade extremt under året från 300 kr/MWh i mars till 700 kr/MWh i september. Medelpriset blev 492 kr/MWh, vilket var 75 procent högre än 2007.

RESULTAT Koncernens omsättning ökade 2008 med 175 Mkr till 19 334 Mkr. Rörelseresultatet uppgick till 1 051 (2007: 2 843) Mkr. I rörelseresultatet ingår netto -361 (557) Mkr i jämförelsestörande poster inom affärsområdet Holmen Paper fördelade på -298 Mkr till följd av nedläggning av Wargöns Bruk, -115 Mkr till följd av stängning av PM 2 vid Hallsta Pappersbruk samt 52 Mkr till följd av försäkringsersättning för branden vid Bravikens Pappersbruk.

Rörelseresultatet exklusive jämförelsestörande poster blev 1 412 (2 286) Mkr. Resultatnedgången beror främst på lägre tidningspappers- och trävarupriser samt ökade kostnader för virke och andra insatsvaror.

Holmen Papers leveranser var i stort oförändrade jämfört med 2007. Produktionskapaciteten kunde under året inte utnyttjas fullt. Priserna var i genomsnitt cirka 1 procent lägre jämfört med föregående år. Holmen Papers rörelseresultat exklusive jämförelsestörande poster för 2008 uppgick till 280 (623) Mkr. Resultatförsämringen förklaras av lägre försäljningspriser och högre kostnader för insatsvaror, främst för virke och energi. Däremot bidrog högre volymer och lägre underhållskostnader positivt till resultatet.

Iggesund Paperboards leveranser minskade med 4 procent från 2007 på grund av lägre efterfrågan. Priserna höjdes under andra halvåret i Europa för både solid- och falskartong inom segmenten förpackning och grafiskt. Rörelseresultatet för 2008 blev 320 Mkr, vilket var 279 Mkr lägre än föregående år. Resultatnedgången beror på lägre produktion och leveranser, samt högre kostnader för virke och andra insatsvaror. Högre priser påverkade resultatet positivt.

Holmen Timbers rörelseresultat blev 13 (146, exklusive jämförelsestörande post år 2007) Mkr. Resultatförsämringen beror på lägre priser. Leveranserna var cirka 2 procent högre jämfört med 2007.

Rörelseresultatet för Holmen Skog uppgick till 632 (702, exklusive jämförelsestörande post år 2007) Mkr. I resultatet ingår omvärdering av egen skog beräknad enligt IAS 41 med -16 (89) Mkr. Resultatet före värdeförändring ökade med 35 Mkr till 648 Mkr som följd av högre virkespriser, samtidigt som kostnaderna för avverkning och skogsvård ökade.

Holmen Energis rörelseresultat ökade med 55 Mkr till 327 Mkr. Resultatförbättringen förklaras främst av högre priser samtidigt som produktionen var lägre jämfört med 2007. Produktionen för 2008 var dock 1 procent högre än under ett normalår.

Finansnettot uppgick till -311 (-261) Mkr. Förändringen beror främst på högre marknadsräntor. Genomsnittlig låneränta uppgick under året till 4,5 (4,1) procent.

Koncernens skattekostnad uppgick till -98 (-1 077) Mkr, vilket motsvarar 13 procent av resultatet före skatt. Sänkningen av den svenska bolagsskattesatsen till 26,3 procent från och med 2009 har reducerat Holmens uppskjutna skatteskuld, vilket medfört en redovisad skatteintäkt om 331 Mkr. Samtidigt har reservationen för eventuella framtida skattekostnader från skattemål ökat.

Resultatet efter skatt blev 642 (1 505) Mkr. Resultat per aktie uppgick till 7,6 (17,8) kronor. Avkastningen på eget kapital var 3,9 (9,2) procent.

NEDLÄGGNING AV WARGÖNS BRUK I augusti 2008 fattade styrelsen beslut om nedläggning av Wargöns Bruk och produktionen upphörde den 15 december. Bruket har tillverkat bestruket tryckpapper med en årlig produktionskapacitet om 145 000 ton. Nedskrivningar och avsättningar för nedläggningskostnader uppgår till 298 Mkr.

OMSTRUKTURERING HALLSTA I november 2008 lades produktionen ned vid en av Hallsta Pappersbruks fyra pappersmaskiner, PM 2. Nedläggningen innebär att tillverkningen av standard tidningspapper i Hallsta minskar och att PM 2:s produktion av bland annat bokpapper behålls men flyttas till en större maskin inom bruket. Detta tillsammans med andra produktomläggningar inom affärsområdet medför att Holmen Papers totala produktion av standard tidningspapper minskar med 150 000 årston.

INVESTERINGAR Koncernens investeringar uppgick till 1 160 (1 433) Mkr. Avskrivningar enligt plan uppgick till 1 343 (1 337) Mkr. Under året har bygget av den nya massalinjen som även kommer att minska elförbrukningen vid Bravikens Pappersbruk avslutats. Investeringen uppgår till 460 Mkr. Projekteringen av det nya sågverket vid Bravikens

Pappersbruk i Norrköping fortsätter enligt plan. Beräknad driftstart är slutet av 2010.

KASSAFLÖDE Koncernens kassaflöde från den löpande verksamheten uppgick till 1 660 Mkr. Kassaflödet från investeringsverksamheten uppgick till -1 124 Mkr. Utdelning om 1 017 Mkr har under året utbetalats till aktieägarna.

FINANSIERING OCH HANTERING AV FINANSIELLA RISKER Holmen ska ha en stark finansiell ställning som ger finansiell stabilitet och möjlighet att fatta korrekta och långsiktiga affärsbeslut relativt oberoende av konjunktur och externa finansieringsmöjligheter. Målet för skuldsättningsgraden är 0,3–0,8 och anpassningen till detta mål utgör en del av den strategiska planeringen.

Koncernens finansiella nettoskuld ökade under året med 1 527 Mkr till 7 504 Mkr. Utöver effekter av kassaflödet har skuldsättningen ökat främst till följd av aktuariell omvärdering av pensionsskuld samt valutaeffekter på och omvärderingar av lån. Vid årsskiftet uppgick skuldsättningsgraden till 0,48 (2007-12-31: 0,35).

De finansiella skulderna uppgick vid slutet av 2008 till 8 332 Mkr, varav 4 756 Mkr var kortfristiga. Likvida medel och finansiella fordringar uppgick till 828 Mkr. Koncernen har avtalade långfristiga kreditlöften om 6 568 Mkr (600 MEUR). 2 248 Mkr av kreditlöftet var utnyttjat vid årsskiftet och redovisas bland kortfristiga finansiella skulder.

Refinansieringen av förfallande lån har under året skett genom två nya femåriga lån om sammanlagt drygt 900 Mkr. Under större delen av året fortsatte koncernen att låna drygt 3 000 Mkr via utgivande av företagscertifikat med en löptid upp till ett år men mot slutet av året har den upplåningen huvudsakligen skett genom att utnyttja det långfristiga kreditlöftet istället. Delar av övriga långfristiga skulder har amorterats. Likvida medel har placerats hos banker.

Resultatet från säkringar av försäljning i utländsk valuta uppgick till -336 (38) Mkr, vilket redovisas i rörelseresultatet. Vid årsskiftet var för 2009 cirka 90 procent av koncernens bedömda nettoflöden i euro säkrade till snittkurs 9,37, för 2010 cirka 70 procent till i snitt 9,62 och för 2011 cirka 35 procent till i snitt 10,46. För dollar var cirka 60 procent av flödena för 2009 säkrade till snittkursen 7,97. För pund är kommande fyra månaders flöden säkrade.

Koncernens bedömda nettoförbrukning av el i Sverige är för perioden 2009-2012 fullt prissäkrad. För perioden 2013-2015 är cirka 85 procent prissäkrad.

Koncernens hantering av finansiella risker beskrivs i not 2.

FORSKNING OCH UTVECKLING Koncernen bedriver forskning och utveckling både internt på affärsområdesnivå och externt. Den externa delen drivs tillsammans med andra aktörer, ofta branschgemensamt och genom samarbeten med universitet och högskolor. Koncernens totala investeringar i forskning och utveckling uppgick 2008 till cirka 100 Mkr.

SKATTETVISTER Under året avslog Regeringsrätten bolagets ansökan om prövningstillstånd avseende det skattemål som berör Holmens dotterbolag MoDo Capital. Målet återförvisades till länsrätten för vidare behandling. I det mål som berör Holmens franska dotterbolag har länsrätten i december dömt till bolagets fördel. Utfallet medför ingen resultat-effekt. Domen har ännu inte vunnit laga kraft.

Förväntningar avseende den framtida utvecklingen

Marknadsläget för tryckpapper, kartong och trävaror försvagades under hösten 2008 och den svaga konjunkturen skapar en osäkerhet kring efterfrågan för 2009. Prisförhandlingarna för tryckpapper är inte avslutade. Kartongpriserna i Europa har höjts för vissa segment. Valutasituationen ser ut att kunna bidra positivt till resultatet, även om koncernen genom befintliga valutasäkringar inte får del av kronförsvagningen mot euron under 2009.

Den kraftiga kostnadsutvecklingen under senare år ser ut att dämpas till följd av aviserade prissänkningar på ved och en nedgång i marknadspriset på returpapper. Kostnadstrycket på energi och andra insatsvaror ser ut att lätta, även om koncernens långa elkontrakt innebär att de svenska enheterna inte påverkas av elprisutvecklingen i Sverige de närmaste åren.

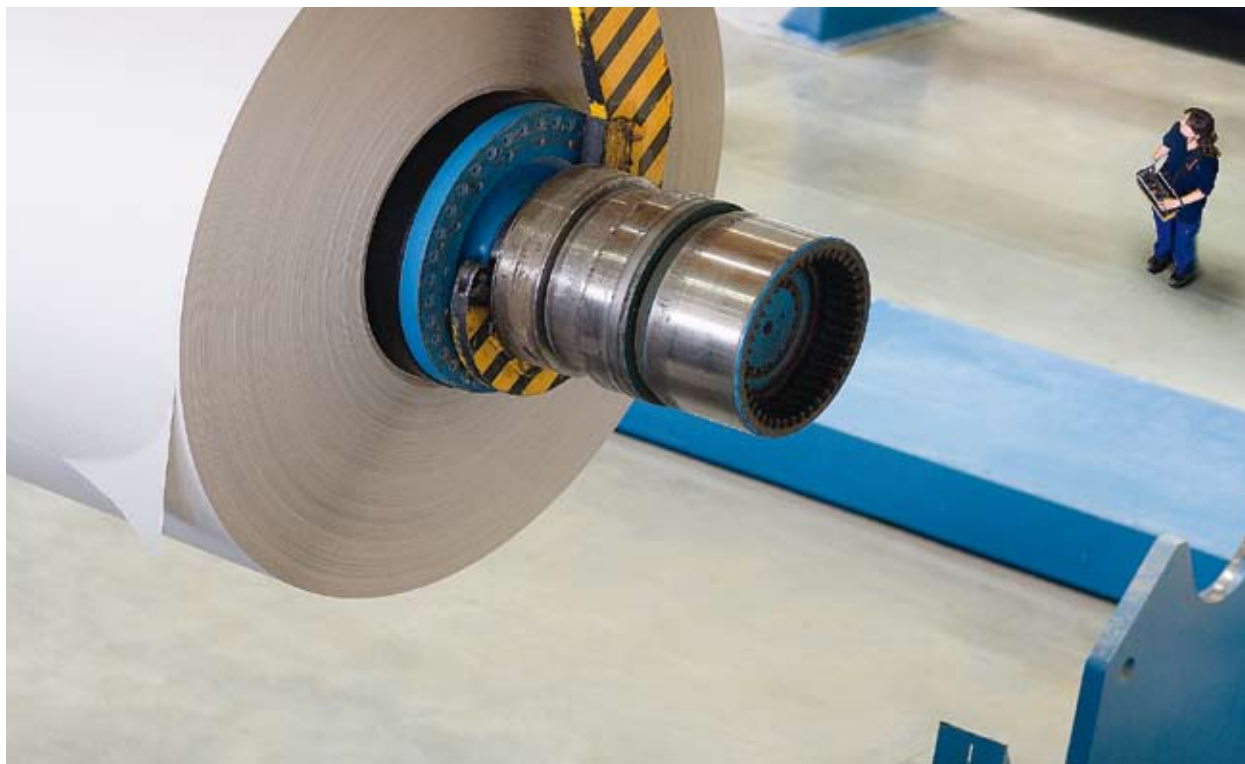
Holmens investeringar bedöms kunna uppgå till närmare 1 500 Mkr, men är bland annat beroende på omfattningen av investeringen i Bravikens Sågverk under året.

Information om risker och osäkerhetsfaktorer

INTÄKTER Holmens intäkter kommer huvudsakligen från försäljning av tryckpapper, kartong och trävaror i Europa. Utvecklingen av priser och leveranser beror till stor del på marknadsbalansen i Europa som i sin tur påverkas av hur efterfrågan i Europa utvecklas, utvecklingen av produktion bland europeiska producenter, förändringar av import till Europa samt möjligheterna att med lönsamhet exportera från Europa.

KOSTNADER Holmens största tillverkningskostnader utgörs av virke, returpapper, energi, massa och kemikalier. Därtill är kostnaderna för leveranser, personal, underhåll och kapital betydande. Kostnadsutvecklingen styrs främst av prisutvecklingen för insatsvaror och personal samt hur väl koncernen lyckas öka effektiviteten i produktion och administration.

En procentenhets förändring i leveranser, pris och kostnader bedöms få följande påverkan på rörelseresultatet*:

Mkr	Leveranser	Pris
Produkter		
Tryckpapper	30	94
Kartong	22	47
Trävaror	2	5

Egna råvaror

Virke egen skog**	8	12
El egen**	4	4

Mkr	Kostnader
Virke**	23
Returpapper	11
Massa	2
El**	16
Övrig energi	5
Kemikalier	14
Leveranskostnader	15
Övriga rörliga kostnader	5
Personal	27
Övriga fasta kostnader	14

* Baserat på 2008 års intäkter och kostnader exklusive Wargöns Bruk

** För virke och el är känsligheten för koncernens nettoinköp, med hänsyn tagen till egen råvaruproduktion, 11 Mkr respektive 12 Mkr. För el är koncernens nettoförbrukning i Sverige fullt prissäkrad för kommande år, vilket motsvarar cirka 80 procent av koncernens totala nettoförbrukning (se även not 2).

VALUTOR Holmens resultat påverkas av valutakursförändringar främst genom att en betydande del av försäljningen sker i andra valutor än kostnaderna. För att minska exponeringen används valutasäkringar. Med beaktande av bedömda valutaflöden så skulle en procents förändring av den genomsnittliga valutakursen få följande effekt:

Mkr	Netto
SEK mot EUR	56
SEK mot USD	10
SEK mot GBP	1

Hänsyn har inte tagits till valutasäkringar (se not 2).

RÄNTOR Beräknat utifrån räntebindning och nettoskuld per 31 december 2008 skulle en procentenhets förändring av den genomsnittliga marknadsräntan jämfört med 2008 påverka resultatet 2009 med cirka 27 Mkr. I takt med att lån med bunden ränta förfaller ökar exponeringen mot förändringar i marknadsräntor. Utan hänsyn till räntebindning uppgår exponeringen mot en procentenhets förändring i marknadsräntan till 75 Mkr. Se även not 2.

VIKTIGA BEDÖMNINGAR OCH UPPSKATTNINGAR I not 27 redogörs för väsentliga bedömningar och uppskattningar som om de ändras kan påverka resultatet 2009.

Aktieinformation

AKTIEN Holmen har 83 996 162 utestående aktier fördelade på 22 623 234 A-aktier och 61 372 928 B-aktier. A-aktien har tio röster och B-aktien en röst. I övrigt har aktierna samma rätt. Det finns inga begränsningar i aktiernas överlåtbarhet på grund av bestämmelse i lag eller bolagsordning.

UTDELNING Koncernens mål är att ordinarie utdelning ska uppgå till 5–7 procent av eget kapital. Det innebär en relativt stabil och hög årlig utdelning. Styrelsen föreslår att årsstämman den 24 mars 2009 beslutar om utdelning om 9 (12) kronor per aktie, vilket motsvarar 5 procent av koncernens egna kapital vid årsskiftet. Under de senaste tio åren har den ordinarie utdelningen i genomsnitt uppgått till 5-6 procent av eget kapital. Det har inneburit att hälften av resultatet per aktie per år har delats ut i form av ordinarie utdelningar.

ÄGARE L E Lundbergföretagen AB:s (org nr 556056-8817) innehav av Holmen-aktier uppgick vid årets slut till 52,0 procent av det sammanlagda röstetalet och 27,9 procent av kapitalet, vilket innebär att ett koncernförhållande råder mellan L E Lundbergföretagen, med säte i Stockholm, och Holmen. Kempestiftelsernas innehav av Holmen-aktier uppgick vid samma tidpunkt till 16,9 procent av rösterna och 7,0 procent av kapitalet. Övriga aktieägares innehav understeg 10 procent av rösterna. En förteckning över större aktieägares innehav återfinns under avsnittet om Holmen-aktien och dess ägare på

sidorna 26–27. Personalen har inget innehav av Holmen-aktier via pensionsstiftelse eller liknande. Någon begränsning av hur många röster varje aktieägare kan avge vid årsstämma finns inte.

Enligt bolagsordningen ska styrelsen bestå av sju till elva ledamöter och val av styrelseledamöter ska ske på årsstämma. Bolagsordningen innehåller inga bestämmelser i övrigt om tillsättande eller entledigande av styrelseledamöter eller om ändringar i bolagsordningen.

ÅTERKÖP AV AKTIER Något uttryckligt mål för aktieåterköp finns inte. Ett mandat att återköpa upp till 10 procent av bolagets aktier har funnits under senare år och eventuella återköp ses som ett komplement till utdelningarna för att justera kapitalstrukturen när omständigheterna bedömts gynnsamma. Vid årsstämman den 2 april 2008 förnyades bemyndigandet för styrelsen att fatta beslut att förvärva upp till 10 procent av bolagets aktier. Återköp av aktier har genomförts för att säkerställa bolagets åtaganden i incitamentsprogrammet (se nedan). Totalt har 760 000 aktier av serie B återköpts, vilket motsvarar cirka 0,9 procent av det totala antalet utelöpande aktier och cirka 0,3 procent av det totala antalet röster. Snittpriset för de återköpta aktierna var 201,70 kronor.

Styrelsen föreslår att också årsstämman 2009 bemyndigar styrelsen att återköpa och överlåta upp till 10 procent av bolagets egna aktier.

INCITAMENTSPROGRAM Årsstämman 2008 godkände styrelsens förslag om ett incitamentsprogram för Holmen-koncernens anställda. Programmet innebär att de anställda erbjuds att till marknadsmässigt pris (beräknat av oberoende bank) förvärva köpoptioner avseende aktier av serie B i Holmen. 1 492 av koncernens omkring 5 000 anställda köpte sammanlagt 758 300 köpoptioner. Optionspriset var 20 kronor per option och optionernas lösenpris uppgår till 224,50 kronor per aktie. Varje option ger rätt att förvärva en aktie under lösenperioden maj/juni 2013. Holmens åtagande i programmet har säkerställts genom återköp av egna aktier.

Styrelsens förslag till riktlinjer för bestämmande av lön och annan ersättning till ledande befattningshavare

Styrelsen föreslår att årsstämman 2009 lämnar oförändrade riktlinjer för bestämmande av lön och annan ersättning till verkställande direktören och övriga ledande befattningshavare. För riktlinjer beslutade av årsstämman 2008, se not 5.

Personal

Medelantalet årsanställda i koncernen var 4 829 (4 931). Förändringen beror främst på uppsägningar i samband med nedläggning av Wargöns Bruk och personalreduktionsprogram i samband med stängningen av pappersmaskin PM 2 och returpapperslinjen vid Hallsta Pappersbruk i november.

318 anställda berörs av nedläggningen av Wargöns Bruk som aviserades i augusti 2008. Produktionen upphörde i december. Ett femtiotal anställda kommer att arbeta med stängningsarbeten fram till april 2010. Vid årets slut hade cirka 60 personer accepterat företagspension eller att gå i ålderspension efter stängningsperioden och cirka 55 hade fått jobb hos andra arbetsgivare. Övriga cirka 200 anställda ingår i omställningsprogrammet som erbjuder aktivt stöd med att söka nytt jobb, utbildning eller stöd att starta egen verksamhet.

En konsekvens av omstruktureringen av Hallsta Pappersbruk är att personalstyrkan minskats med cirka 150 anställda under 2008 och kommer att minskas med cirka 110 under kommande två år. Under året har avtal träffats med 188 personer som lämnar företaget på egen begäran, accepterat avgångsvederlag eller företagspension från 62 år.

Sjukfrånvaron i Holmen-koncernen minskade under 2008 till 4,6 procent från 4,7 procent året innan. Det innebär att den sedan flera år nedåtgående trenden fortsätter. Holmen började 2003 mäta det som kallas friskhetsindex, vilket beräknas som andelen anställda som inte haft någon sjukdag alls under ett kalenderår. Under de senaste åren har detta index legat kring 45 procent.

Antalet arbetsolyckor som ledde till frånvaro ökade under året till 33 (23) per 1 000 anställda. Varje enhet arbetar med en anpassad lokal handlingsplan för att väsentligt minska

antalet arbetsolyckor. Någon olycka med dödlig utgång har inte inträffat i koncernen på mycket länge.

Andelen kvinnliga chefer har ökat till 13 procent från 11 procent året innan. Sju kvinnliga chefer ingår i affärsområdenas och brukens ledningsgrupper. Sedan maj 2008 ingår en kvinna i koncernledningen. I Holmens styrelse finns en kvinna som är vald av årsstämman och en kvinna som är suppleant och arbetstagarrepresentant. Se även not 5 och sidorna 28-31.

Miljöinformation

Holmens verksamhet regleras miljömässigt av lagar och tillstånd inom varje land. Koncernens miljöpolicy är utgångspunkt för hur miljöansvaret fördelas och hur miljöarbetet organiseras och bedrivs. Vid tillverkningsplatserna integreras olika typer av regler som en viktig del vid planering av produktion och investeringar. Holmens miljöpolicy reviderades under 2008 för att nu också fokusera på energi- och klimatfrågornas betydelse för verksamheten.

Miljöstandarden i Holmens anläggningar är hög. Detta som ett resultat av gjorda investeringar i process- och reningsutrustning samt det kontinuerligt pågående förbättringsarbetet inom ramen för anläggningarnas miljö- och energiledningssystem och lagstadgade myndighetstillsyn.

Miljöarbetet handlar till stor del om att bereda frågor som har med de av miljömyndigheterna givna miljövillkoren att göra. Den huvudsakliga miljöpåverkan som sker från anläggningarna består av utsläpp till luft och vatten samt uppkomst av buller och avfall. Energi- och klimatfrågan ägnas idag stor uppmärksamhet, varför också fossil- och biobränslefrågor är föremål för stort intresse.

Under 2008 genomfördes flera miljörelaterade projekt, utredningar och åtgärder. Det nedanstående är ett axplock.

- Vid Bravikens Pappersbruk startades under hösten en ny linje för energieffektiv tillverkning av termomekanisk massa. Energiåtgången kommer att minska med drygt 20 procent jämfört med den tidigare linjen.
- Vid Iggesund Bruk har det sedan 1977 funnits en extern anläggning för rening av avloppsvatten. I anslutning till denna anläggning påbörjades under året arbetet med att bygga en anläggning för kemisk fällning av avloppsvattnet.
- Vid Iggesund Bruk har åtgärder vidtagits för att minska användningen av olja. Minskningen blev drygt 15 procent mellan 2007 och 2008. Sedan 2005 har förbrukningen minskat med knappt 30 procent. Vid Hallsta Pappersbruk minskade förbrukningen av olja med drygt 20 procent mellan 2007 och 2008. Sedan 2005 har förbrukningen mer än halverats.
- Holmen Skog arrangerade en stor skoglig exkursion då utvecklingen av koncernens metoder för naturvård i skogarna demonstrerades för skogsforskare och branschföreträdare.

- Flera utredningar gjordes i samråd med miljömyndigheterna om industriplatser som förorenats av verksamheter som avslutats och där Holmen varit verksam. Under 2008 pågick utredningar i olika stadier gällande sågverken i Stocka, Håstaholmen och Lännaholm samt sulfidfabriken i Strömsbruk, Domsjö och Loddby. Vid det före detta sågverket i Sikeå har ett mindre markområde efterbehandlats under året. Länsstyrelsen har i och med detta avslutat ärendet.
- Arbete påbörjades för att utreda eventuell förekomst av föroreningar på Wargöns fabriksområde. Detta med anledning av Holmens beslut om att lägga ned verksamheten vid denna industriplats.

VERKSAMHET I SVERIGE Holmen bedrev vid årsskiftet 2008/2009 miljöfarlig verksamhet vid sju anläggningar. För tre av dessa finns miljötillstånd enligt Miljöskyddslagen och för ytterligare tre tillstånd enligt Miljöbalken. Den sjunde anläggningen, förädlingsverksamheten i Strömsbruk, är sedan 1 januari 2008 klassad som en anmälningspliktig verksamhet. Anläggningen är sedan början av 2007 inkorporerad i Iggesunds Bruks organisation. Från och med 1 januari 2009 kommer också Skärnäs Hamnterminal att vara inkorporerad i denna organisation.

Anläggningarnas försäljning motsvarade 58 procent av koncernens nettoomsättning.

Massa- och pappersbruken Braviken och Wargön tillståndsprövades under 2002 enligt Miljöbalken. Skärnäs Hamnterminal har miljötillstånd enligt Miljöbalken sedan 1999. Hallsta Pappersbruk har ett tillstånd enligt Miljöskyddslagen från 2000. Iggesunds Bruk fick 2003 nytt tillstånd enligt samma lag. Iggesunds Sågverk har tillstånd enligt Miljöskyddslagen sedan 1994.

Arbete gällande ansökan om nytt miljötillstånd enligt Miljöbalken kommer under 2009 att påbörjas vid Iggesunds Sågverk. Inga övriga väsentliga tillstånd behöver förnyas eller revideras under 2009.

Holmen har beslutat att bygga ett sågverk i anslutning till pappersbruket i Braviken. Länsstyrelsen väntas i början av 2009 lämna miljötillstånd enligt Miljöbalken med till-

hörande villkor för byggandet av sågverket och verksamheten vid detta.

Holmen Energi producerar elkraft vid Holmens hel- och delägda vattenkraftverk. I de tillstånd för vattenverksamhet (Miljöbalkens regler), som finns för samtliga anläggningar, ingår miljövillkor. Under 2006 erhöles dom från Miljödomstolen för byggande av ett nytt kraftverk i Iggesundsån. Kraftverket, vilket kommer att tas i drift i slutet av 2009, ersätter tre gamla kraftverk på platsen.

Omprövning av gamla vattendomar kan begäras med stöd av Miljöbalken. För Ljusnans del, där Holmen Energi har vattenkraftstationer, pågår en sådan omprövning.

Koncernens bruk deltar i EUs handel med utsläppsrätter för koldioxid. De svenska bruken deltar dessutom i handeln med elcertifikat.

Verksamheterna i bolagets skogar och vid samtliga anläggningar var vid årsskiftet 2008/2009 certifierade enligt ISO 14001. Skogsbruket var dessutom certifierat enligt FSC och PEFC.

Under året förekom ett fåtal överskridanden av villkorsvärden, klagomål och incidenter i den industriella och skogliga verksamheten. Avvikelserna var inte på något sätt resultatpåverkande och omhändertogs med hjälp av korrigerande åtgärder inom verksamheternas miljöledningssystem.

VERKSAMHET UTANFÖR SVERIGE Av koncernens verksamhet utanför Sverige har anläggningarna i Workington, England, och i Madrid, Spanien, någon form av miljöpåverkan (se ovan). Anläggningarnas försäljning motsvarade 21 procent av koncernens nettoomsättning.

Workington erhöles under 2002 miljötillstånd för verksamheten enligt EUs IPPC-direktiv. 2006 erhöles Madrid miljötillstånd enligt samma lagstiftning.

Bruken i Workington och Madrid är certifierade enligt ISO 14001. Sedan början av 2008 arbetar bruket i Workington enligt ett certifierbart energiledningssystem. Vid bruket i Madrid kommer ett certifierat energiledningssystem att vara infört under 2009.

Bruket i Madrid kommer från och med 2010 att ersätta allt friskvatten med renat kommunalt avloppsvatten som renats ytterligare med hjälp av avancerad teknik. Bruket blir då det första i Europa som tillverkar papper med 100 procent returpapper och 100 procent "returvatten".

MILJÖREDOVISNING Holmens miljöarbete 2008 beskrivs i sammanfattning i hållbarhetsredovisningen "Holmen och omvärlden 2008" som publiceras i slutet av mars 2009. Denna kommer också att publiceras på hemsidan till vilken det även lämnas kompletterande miljöinformation. Detta sammantagat utgör Holmens fullständiga hållbarhetsredovisning för 2008.

Resultaträkning

KONCERNEN, Mkr	Not	2008	2007
Nettoomsättning	3	19 334	19 159
Övriga rörelseintäkter	4	755	642
Förändring varulager		106	62
Råvaror och förnödenheter		-10 929	-10 146
Personalkostnader	5	-2 965	-2 767
Övriga rörelsekostnader	6, 21	-3 885	-3 428
Avskrivningar enligt plan	10, 11	-1 343	-1 337
Nedskrivningar	10, 11	-57	-1 543
Värdetförändring i biologiska tillgångar	12	-16	2 189
Andelar i intresseföretags resultat	13	50	12
Rörelseresultat		1 051	2 843
Finansiella intäkter	7	17	17
Finansiella kostnader	7	-328	-279
Resultat före skatt		740	2 582
Skatt	8	-98	-1 077
Årets resultat		642	1 505
Hänförligt till: Moderbolagets aktieägare		642	1 505
Resultat per aktie (kr)	9		
före utspädning		7,6	17,8
efter utspädning		7,6	17,8
Genomsnittligt antal aktier (milj.)	9		
före utspädning		84,3	84,8
efter utspädning		84,3	84,8

Redogörelse för redovisade intäkter och kostnader

KONCERNEN, Mkr	2008	2007
Kassaflödessäkringar		
Omvärdering av derivat redovisat i eget kapital	-1 272	-209
Överfört från eget kapital till resultaträkningen	309	-34
Överfört från eget kapital till anläggningstillgångar	-1	2
Aktuariella vinster och förluster avseende pensioner inklusive löneskatt	-169	61
Omräkningsdifferens på utländsk verksamhet	445	-29
Säkring av valutarisk i utlandsverksamhet	-541	-33
Skatt hänförlig till poster som redovisats direkt mot eget kapital	452	51
Förmögenhetsförändringar redovisade direkt mot eget kapital exkl transaktioner med bolagets ägare	-778	-192
Årets resultat	642	1 505
Total förmögenhetsförändring, exkl transaktioner med bolagets ägare	-135	1 314
Hänförligt till: Moderbolagets aktieägare	-135	1 314

Balansräkning

KONCERNEN per 31 december, Mkr	Not	2008	2007
Anläggningstillgångar			
Immateriella anläggningstillgångar	10	106	42
Materiella anläggningstillgångar	11	13 142	12 984
Biologiska tillgångar	12	11 080	11 073
Andelar i intresseföretag	13	1 824	1 745
Övriga aktier och andelar	13	11	7
Långfristiga finansiella fordringar	14	87	108
Uppskjutna skattefordringar	8	342	301
Summa anläggningstillgångar		26 593	26 261
Omsättningstillgångar			
Varulager	15	3 434	3 063
Kundfordringar	16	3 144	3 004
Aktuell skattefordran	8	141	21
Övriga rörelsefordringar	16	548	460
Kortfristiga finansiella fordringar	14	88	39
Likvida medel	14	653	394
Summa omsättningstillgångar		8 009	6 982
Summa tillgångar		34 602	33 243
Eget kapital			
Aktiekapital	17	4 238	4 238
Övrigt tillskjutet kapital		281	281
Reserver		-672	-16
Balanserade vinstmedel inklusive årets resultat		11 795	12 429
Summa eget kapital hänförligt till moderbolagets aktieägare		15 641	16 932
Långfristiga skulder			
Långfristiga finansiella skulder	14	3 223	2 452
Avsättningar för pensioner	18	354	247
Övriga avsättningar	8, 19	1 080	658
Uppskjutna skatteskulder	8	4 819	5 482
Summa långfristiga skulder		9 475	8 840
Kortfristiga skulder			
Kortfristiga finansiella skulder	14	4 756	3 819
Leverantörsskulder	20	2 282	2 338
Aktuell skatteskuld	8	14	17
Avsättningar	19	277	102
Övriga rörelseskulder	20	2 157	1 196
Summa kortfristiga skulder		9 486	7 471
Summa skulder		18 960	16 311
Summa eget kapital och skulder		34 602	33 243

Information om koncernens ställda säkerheter och eventalförpliktelser, se not 22.

Kassaflödesanalys

KONCERNEN, Mkr	Not	2008	2007
Den löpande verksamheten			
Resultat före skatt	26	740	2 582
Justering för poster som inte ingår i kassaflödet *		1 797	629
Betalda inkomstskatter		-192	-390
Kassaflöde från den löpande verksamheten före förändringar av rörelsekapital		2 345	2 821
Kassaflöde från förändringar i rörelsekapital			
Förändring av varulager		-373	-457
Förändring av rörelsefordringar		-40	-213
Förändring av rörelseskulder		-273	325
Kassaflöde från den löpande verksamheten		1 660	2 476
Investeringsverksamheten			
Förvärv av materiella anläggningstillgångar		-1 135	-1 373
Avyttring av materiella anläggningstillgångar		23	11
Förvärv av immateriella anläggningstillgångar		-8	-7
Avyttring av immateriella anläggningstillgångar		-	-
Förvärv av biologiska tillgångar		-12	-53
Avyttring av biologiska tillgångar		12	6
Förvärv av aktier och andelar		-5	-1
Avyttring av aktier och andelar		2	102
Kassaflöde från investeringsverksamheten		-1 124	-1 315
Finansieringsverksamheten			
Upptagna långfristiga lån		927	-
Amortering av långfristiga lån		-109	-344
Förändring kortfristiga finansiella skulder	26	31	109
Förändring finansiella fordringar		17	-1
Återköp av egna aktier		-153	-
Erhållna premier för utställda köpoptioner		15	-
Utbetald utdelning till moderbolagets aktieägare		-1 017	-1 017
Kassaflöde från finansieringsverksamheten		-289	-1 253
Årets kassaflöde		247	-91
Likvida medel vid årets början		394	484
Valutakursdifferens i likvida medel		12	1
Likvida medel vid årets slut		653	394

* Justeringarna utgörs främst av avskrivningar enligt plan, värdeförändring biologiska tillgångar, nedskrivningar och återföringar av nedskrivningar av anläggningstillgångar, förändringar av avsättningar, valutaeffekter och marknadsomvärderingar av finansiella instrument, resultat från intresseföretag samt resultat vid försäljning av anläggningstillgångar.

Förändring finansiell nettoskuld	2008	2007
Ingående finansiell nettoskuld	-5 977	-5 985
Kassaflöde		
Löpande verksamhet	1 660	2 476
Investeringsverksamhet	-1 124	-1 315
Återköp av egna aktier	-153	-
Erhållna premier för utställda köpoptioner	15	-
Utbetald utdelning	-1 017	-1 017
Aktuariell omvärdering av pensionsskuld	-162	61
Valutaeffekter och marknadsvärdeförändringar	-746	-197
Utgående finansiell nettoskuld	-7 504	-5 977

Moderbolaget

RESULTATRÄKNING, Mkr	Not	2008	2007
Nettoomsättning	3	14 382	14 414
Övriga rörelseintäkter	4	596	321
Förändring varulager		101	73
Råvaror och förnödenheter		-8 252	-7 695
Personalkostnader	5	-2 320	-2 092
Övriga externa kostnader	6, 21	-4 296	-3 607
Avskrivningar enligt plan	11	-24	-24
Rörelseresultat		186	1 390
Intäkter från andelar i koncernföretag	7	15	64
Intäkter från andelar i intresseföretag	7	1	0
Intäkter från övriga aktier och andelar	7	0	105
Ränteintäkter och liknande intäkter	7	91	163
Nedskrivningar av finansiella anläggningstillgångar	7, 24	0	-1 508
Räntekostnader och liknande kostnader	7	-867	-341
Resultat efter finansiella poster		-575	-127
Bokslutsdispositioner	25	-56	-97
Resultat före skatt		-630	-224
Skatt	8	195	-324
Årets resultat		-436	-548

BALANSRÄKNING, per den 31 december, Mkr	Not	2008	2007
Tillgångar			
Anläggningstillgångar			
Immateriella anläggningstillgångar	10	76	10
Materiella anläggningstillgångar	11	2 575	2 552
Finansiella anläggningstillgångar			
Aktier och andelar	13, 24	15 591	15 557
Långfristiga finansiella fordringar	14	2 722	320
Summa anläggningstillgångar		20 963	18 439
Omsättningstillgångar			
Varulager	15	2 629	2 331
Rörelsefordringar	16	2 764	2 620
Aktuell skattefordran	8	117	-
Kortfristiga placeringar	14	88	1 627
Likvida medel	14	542	303
Summa omsättningstillgångar		6 140	6 881
Summa tillgångar		27 103	25 321
Eget kapital och skulder			
Eget kapital	17		
Bundet eget kapital			
Aktiekapital		4 238	4 238
Reservfond		1 577	1 577
Uppskrivningsfond		100	100
Fritt eget kapital			
Balanserade vinstmedel		2 989	5 068
Årets resultat		-436	-548
Summa eget kapital		8 468	10 435
Obeskattade reserver	25	2 751	2 696
Avsättningar			
Avsättningar för pensioner	18	64	48
Avsättningar för skatter	8, 19	45	45
Övriga avsättningar	19	650	186
Uppskjuten skatteskuld	8	272	632
Summa avsättningar		1 031	911
Skulder			
Långfristiga finansiella skulder	14	6 464	3 520
Kortfristiga finansiella skulder	14	4 713	4 707
Aktuella skatteskulder	8	-	4
Rörelseskulder	20	3 676	3 049
Summa skulder		14 853	11 279
Summa eget kapital och skulder		27 103	25 321
Ställda säkerheter och eventalförpliktelser		2008	2007
Ställda säkerheter	22	6	6
Eventalförpliktelser	22	766	790

REDOGÖRELSE FÖR REDOVISADE INTÅKTER OCH KOSTNADER, Mkr	2008	2007
Kassaflödessäkringar		
Omvärdering av derivat redovisat i eget kapital	-1 470	-19
Överfört från eget kapital till resultaträkningen	323	-103
Överfört från eget kapital till anläggningstillgångar	-1	2
Lämnade koncernbidrag	-3	-11
Erhållna koncernbidrag	472	400
Skatt hänförlig till poster som redovisats direkt mot eget kapital	302	34
Förmögenhetsförändringar redovisade direkt mot eget kapital, exkl. transaktioner med bolagets ägare	-376	303
Årets resultat	-436	-548
Total förmögenhetsförändring, exkl. transaktioner med bolagets ägare	-812	-245

KASSAFLÖDESANALYS, Mkr	Not	2008	2007
Den löpande verksamheten			
Resultat efter finansiella poster	26	-575	-127
Justering för poster som inte ingår i kassaflödet *		1 099	1 588
Betalda inkomstskatter		-167	-213
Kassaflöde från den löpande verksamheten före förändringar av rörelsekapital		357	1 248
Kassaflöde från förändringar i rörelsekapital			
Förändring av varulager		-299	-395
Förändring av rörelsefordringar		-128	-197
Förändring av rörelseskulder		87	581
Kassaflöde från den löpande verksamheten		18	1 237
Investeringsverksamheten			
Lämnade aktieägartillskott		-228	-4
Förvärv av materiella anläggningstillgångar		-49	-36
Avyttring av materiella anläggningstillgångar		15	8
Förvärv av immateriella anläggningstillgångar		-8	-5
Avyttring av immateriella anläggningstillgångar		0	0
Förvärv av dotterföretag		-208	0
Avyttring av dotterföretag		0	72
Förvärv av aktier och andelar		-5	-3
Avyttring av aktier och andelar		1	110
Kassaflöde från investeringsverksamheten		-482	143
Finansieringsverksamheten			
Upptagna långfristiga lån		927	-
Amortering av långfristiga lån		-106	-979
Förändring kortfristiga finansiella skulder	26	386	116
Förändring finansiella fordringar		1	35
Återköp av egna aktier		-153	-
Erhållna premier för utställda köpoptioner		15	-
Utbetald utdelning till moderbolagets aktieägare		-1 017	-1 017
Erhållna koncernbidrag		656	400
Lämnade koncernbidrag		-4	-11
Kassaflöde från finansieringsverksamheten		703	-1 456
Årets kassaflöde		239	-77
Likvida medel vid årets början		303	380
Likvida medel vid årets slut		542	303

* Justeringarna utgörs främst av avskrivningar enligt plan, nedskrivningar av anläggningstillgångar, förändringar av avsättningar, valutaeffekter och marknadsomvärderingar av finansiella instrument samt resultat vid försäljning av anläggningstillgångar.

Noter till de finansiella rapporterna

Belopp avser miljoner kronor (Mkr) där inte annat framgår

Not 1 Redovisningsprinciper

De nedan angivna redovisningsprinciperna för koncernen har tillämpats konsekvent på samtliga perioder som presenteras i koncernens finansiella rapporter, om inte annat framgår nedan. Koncernens redovisningsprinciper har tillämpats konsekvent på rapportering och konsolidering av moderbolag, dotterföretag samt intresseföretag.

Överensstämmelse med normgivning och lag

Koncernredovisningen har upprättats i enlighet med International Financial Reporting Standards (IFRS) utgivna av International Accounting Standards Board (IASB) samt tolkningsuttalanden från International Financial Reporting Interpretations Committee (IFRIC) sådana de antagits av EU. Vidare har Rådet för finansiell rapportering rekommenderat RFR 1.1 Kompletterande redovisningsregler för koncerner tillämpats.

Moderbolaget tillämpar samma redovisningsprinciper som koncernen utom i de fall som kommenteras separat under respektive avsnitt. Moderbolagets redovisning är upprättad i enlighet med RFR 2.1 Redovisning för noterade juridiska personer. De avvikelser som förekommer mellan moderbolagets och koncernens principer föranses av begränsningar i möjligheterna att tillämpa IFRS i moderbolaget till följd av Årsredovisningslagen (ÅRL) och Tryggandelagen samt i vissa fall av skatteskäl.

Värderingsgrunder tillämpade vid upprättande av moderbolagets och koncernens finansiella rapporter

Tillgångar och skulder är redovisade till anskaffningsvärden, förutom biologiska tillgångar och vissa finansiella tillgångar och skulder som värderas till verkligt värde. I moderbolaget har biologiska tillgångar och finansiella skulder ej värderats till verkligt värde.

Funktionell valuta och rapporteringsvaluta

Funktionell valuta är valutan i de primära ekonomiska miljöer som bolagen bedriver sin verksamhet. Moderbolagets funktionella valuta är svenska kronor som även utgör rapporteringsvalutan för moderbolaget och för koncernen. Det innebär att de finansiella rapporterna presenteras i svenska kronor.

Bedömningar och uppskattningar i de finansiella rapporterna

Att upprätta de finansiella rapporterna i enlighet med IFRS kräver att företagsledningen gör bedömningar och uppskattningar samt gör antaganden som påverkar tillämpningen av redovisningsprinciperna och de redovisade beloppen av tillgångar, skulder, intäkter och kostnader. Verkliga utfallet kan avvika från dessa uppskattningar och bedömningar.

Upskattningarna och antagandena ses över regelbundet. Ändringar av uppskattningar redovisas i den period ändringen görs om ändringen endast påverkar denna period, eller i den period ändringen görs och framtida perioder om ändringen påverkar både aktuell period och framtida perioder. Se även not 27 Viktiga bedömningar och uppskattningar.

Ändrade redovisningsprinciper

Inga nya standarder för 2008 har tillämpats vid upprättandet av föreliggande finansiella rapporter.

Nya IFRS och tolkningar som ännu inte börjat tillämpas

IFRS 8 Operating Segments anger vad ett operativt segment är och vilken information som ska lämnas om dessa i de finansiella rapporterna. Standarden ska tillämpas på räkenskapsår som inleds den 1 januari 2009 eller senare. Tillämpningen av IFRS 8 i Holmen förväntas inte innebära någon skillnad vad gäller klassificering av rörelsegränar jämfört med nuvarande redovisning.

Omarbetad IAS 1 Utformning av finansiella rapporter medför att presentationen av de finansiella rapporterna förändras i några avseenden samt att nya, icke-obligatoriska, benämningar för rapporterna föreslås. Ändringen påverkar inte bestämningen av de belopp som rapporteras. Den ändrade IAS 1 ska tillämpas på räkenskapsår som inleds den 1 januari 2009 eller senare.

Ändringar i IAS 23 Lånekostnader anger att aktivering måste ske av lånekostnader som är direkt hänförliga till tillgångar som tar en betydande tid i anspråk att färdigställas. Ändringen ska tillämpas på räkenskapsår som inleds den 1 januari 2009 eller senare.

Holmen har inte valt att tillämpa några av dessa standarder i förtid.

Nyheter eller ändringar som blir tillämpliga från och med räkenskapsår efter 2009 planeras inte att förtidstillämpas.

Segmentsrapportering

Ett segment är en redovisningsmässigt identifierbar del av koncernen som antingen tillhandahåller varor eller tjänster (rörelsegränar), eller varor eller tjänster inom en viss ekonomisk omgivning (geografiskt område), som är utsatta för risker och möjligheter som skiljer sig från andra segment. Den primära indelningsgrunden för koncernens segment är rörelsegränar. Geografiska områden utgör koncernens sekundära indelningsgrund.

Klassificering med mera

Anläggningstillgångar, långfristiga skulder och avsättningar består i allt väsentligt enbart av belopp som förväntas återvinnas eller betalas efter mer än tolv månader räknat från balansdagen. Omsättningstillgångar och kortfristiga skulder består i allt väsentligt av belopp som förväntas återvinnas eller betalas inom tolv månader räknat från balansdagen.

Konsolideringsprinciper

Dotterföretag

Dotterföretag är företag som står under ett bestämmande inflytande från moderbolaget, Holmen AB. Bestämmande inflytande innebär direkt eller indirekt en rätt att utforma ett företags finansiella och operativa strategier i syfte att erhålla ekonomiska fördelar. Vid bedömningen om ett bestämmande inflytande föreligger, beaktas potentiella röstberättigande aktier som utan dröjsmål kan utnyttjas eller konverteras.

Koncernredovisningen har upprättats enligt förvärvsmetoden. Förvärvsmetoden innebär att moderföretaget indirekt förvärvar dotterföretagets tillgångar och övertar dess skulder, värderade till verkligt värde. Skillnaden mellan anskaffningskostnaden för aktierna och det verkliga värdet av förvärvade identifierbara nettotillgångar utgör goodwill. Dotterföretagets intäkter och kostnader respektive tillgångar och skulder ingår i koncernredovisningen från den dag det bestämmande inflytandet uppkommer (förvärvstidpunkten) och till den dag det upphör. Koncern-interna fordringar och skulder samt transaktioner mellan företag i koncernen liksom därmed sammanhängande realiserade vinster elimineras i sin helhet.

Intresseföretag

Aktieinnehav i intresseföretag, i vilka koncernen har lägst 20 procent och högst 50 procent av rösterna eller på annat sätt har ett betydande inflytande, redovisas i koncernen enligt kapitalandelsmetoden.

Kapitalandelsmetoden innebär att det i koncernen redovisade värdet på aktierna i intresseföretagen motsvaras av koncernens andel i intresseföretagens egna kapital samt koncernmässiga över- och undervärden. I koncernens resultaträkning redovisas som "Andelar i intresseföretags resultat" koncernens andel i intresseföretagens nettoresultat efter skatt hänförligt till moderbolagsägarna justerat för eventuella avskrivningar på eller upplösningar av förvärvade över- respektive undervärden. Erhållna utdelningar från intresseföretaget minskar investeringens redovisade värde. Orealiserade vinster uppkomna från transaktioner med intresseföretag elimineras i relation till ägd kapitalandel.

När koncernens andel av redovisade förluster i intresseföretaget överstiger det redovisade värdet på andelarna i koncernen reduceras andelarnas värde till noll. Avräkning för förluster sker även mot långfristiga finansiella mellanhavanden utan säkerhet, vilka till sin ekonomiska innebörd utgör del av ägarföretagets nettoinvestering i intresseföretaget. Fortsatta förluster redovisas inte såvida inte koncernen har lämnat garantier för att täcka förluster uppkomna i intresseföretaget. Kapitalandelsmetoden tillämpas fram till den tidpunkt när det betydande inflytandet upphör.

Utländsk valuta

Transaktioner i utländsk valuta

Transaktioner i utländsk valuta omräknas till den funktionella valutan till den valutakurs som föreligger på transaktionsdagen. Monetära tillgångar och skulder i utländsk valuta räknas om till den funktionella valutan till den valutakurs som föreligger på balansdagen. Valutakursdifferenser som uppstår vid omräkningarna redovisas i resultaträkningen. Icke-monetära tillgångar och skulder som redovisas till historiska anskaffningsvärden omräknas till valutakurs vid transaktionstillfället.

Utländska verksamheters finansiella rapporter

Tillgångar och skulder i utlandsverksamheter, inklusive goodwill och andra koncernmässiga över- och undervärden, omräknas i koncernredovisningen från utlandsverksamhetens funktionella valuta till koncernens rapporteringsvaluta, svenska kronor, till den valutakurs som råder på balansdagen. Intäkter och kostnader i en utlandsverksamhet omräknas till svenska kronor till en genomsnittskurs som utgör en approximation av kurserna vid respektive transaktionstidpunkt. Omräkningsdifferenser som uppstår vid valutaomräkning av utlandsverksamheter redovisas direkt mot eget kapital som en omräkningsreserv. Vidhängande effekter av säkringar av nettoinvesteringarna redovisas direkt i omräkningsreserven i eget kapital. Vid avyttring av en utlandsverksamhet realiseras de till verksamheten hänförliga ackumulerade omräkningsdifferenserna efter avdrag för eventuell valutasäkring i koncernens resultaträkning. Ackumulerade omräkningsdifferenser hänförliga till utlandsverksamheter har bolaget valt att ange till noll vid tidpunkten för övergång till IFRS.

Kommissionärsbolagsförhållanden

Moderbolagets verksamhet bedrivs huvudsakligen genom kommissionärsbolagen Holmen Paper AB, Iggesund Paperboard AB, Holmen Timber AB, Holmen Skog AB och Holmen Energi AB.

Moderbolaget svarar för alla förpliktelser som dessa kommissionärsbolag ikläder sig. Samtliga intäkter, kostnader, tillgångar och skulder som uppkommer i de av kommissionärsbolagen bedrivna verksamheterna redovisas i Holmen AB med undantag för merparten av gjorda investeringar samt viss försäljning av skogsfastigheter som istället redovisas i några av koncernens dotterbolag.

Intäkter

Nettoomsättning

Som nettoomsättning redovisas fakturerad försäljning exklusive moms av produkter, virke och energi. Redovisat belopp är minskat med lämnade varurabatter och liknande intäktsreduktioner samt inkluderar valutakursdifferenser kopplade till försäljningen. Försäljning redovisas efter att de avgörande riskerna och nyttan som sammanhänger med äganderätten till försålda varor överförs till köparen och ingen dispositionsrätt eller möjlighet till faktisk kontroll över godset kvarstår.

Övriga rörelseintäkter

Som övriga rörelseintäkter redovisas intäkter från aktiviteter utanför bolagets huvudsakliga verksamhet. I posten ingår huvudsakligen försäljning av biprodukter,

hyres- och arrendeintäkter, intäkter från tilldelade elcertifikat, resultat avseende utsläppsrätter samt resultat vid försäljning av anläggningstillgångar.

Statliga bidrag redovisas i balansräkningen som förutbetalda intäkt när det föreligger rimlig säkerhet att bidraget kommer att erhållas och att koncernen kommer att uppfylla de villkor som är förknippade med bidraget. Bidrag periodiseras systematiskt i resultaträkningen på samma sätt och över samma perioder som de kostnader bidragen är avsedda att kompensera för. Statliga bidrag relaterade till tillgångar redovisas i balansräkningen som en reduktion av tillgångens redovisade värde.

Finansiella intäkter och kostnader

Finansiella intäkter och kostnader består av ränteintäkter och räntekostnader, utdelningsintäkter och omvärderingar avseende finansiella instrument värderade till verkligt värde samt realiserade och realiserade kursförluster och vinster.

Ränteintäkter på fordringar och räntekostnader på skulder beräknas med tillämpning av effektivräntemetoden. Räntekostnader belastar resultatet i den period till vilken de hänförs sig oavsett hur de upplånade medlen använts. Räntekostnader inkluderar transaktionskostnader för lån vilka har periodiserats över lånets löptid vilket även gäller eventuell skillnad mellan mottagna medel och återbetalningsbelopp. Utdelningsintäkt redovisas när utdelning fastställts och rätten att erhålla betalning bedöms som säker.

Skatter

Inkomstskatter utgörs av aktuell skatt och uppskjuten skatt. Inkomstskatter redovisas i resultaträkningen utom då underliggande transaktioner redovisas direkt mot eget kapital varvid även tillhörande skatteeffekt redovisas i eget kapital. Aktuell skatt är skatt som ska betalas eller erhållas avseende aktuellt år, med tillämpning av de skattesatser som är beslutade eller i praktiken beslutade per balansdagen. Hit hör även justering av aktuell skatt hänförligt till tidigare perioder. Uppskjuten skatt beräknas enligt balansräkningsmetoden med utgångspunkt i temporära skillnader mellan redovisade och skattemässiga värden på tillgångar och skulder, med tillämpning av de skattesatser och skatteregler som är beslutade eller aviserade per balansdagen. Temporära skillnader beaktas inte avseende koncernmässig goodwill och inte heller i temporära skillnader hänförliga till andelar i dotter- och intresseföretag som inte förväntas bli beskattade inom överskådlig framtid. I moderbolaget redovisas obeskattade reserver inklusive uppskjuten skatteskuld.

Uppskjutna skattefordringar avseende avdragsgilla temporära skillnader och underskottsavdrag redovisas endast i den mån det är sannolikt att dessa kommer att kunna utnyttjas och medföra lägre skatteutbetalningar i framtiden. Uppskjutna skattefordringar och uppskjutna skatteskulder i samma land nettoredo visas.

Resultat per aktie

Beräkningen av resultat per aktie baseras på årets resultat i koncernen hänförligt till moderbolagets aktieägare och på det vägda genomsnittliga antalet aktier utestående under året. Vid beräkningen av resultat per aktie efter utspädning justeras resultatet och det genomsnittliga antalet aktier för att ta hänsyn till effekter av utspädande potentiella stamaktier, vilka under rapporterade perioder härrör från optioner förvärvade av anställda. Utspädning från optioner påverkar antalet aktier och uppstår endast när lösenkursen är lägre än börskursen och är större ju större skillnaden är mellan lösenkursen och börskursen.

Finansiella instrument

Finansiella instrument värderas och redovisas i koncernen i enlighet med IAS 39. I moderbolaget tillämpas samma principer med de restriktioner som återfinns i ÅRL 4 kap 14 §.

En finansiell tillgång eller skuld tas upp i balansräkningen när bolaget blir part enligt instrumentets avtalsmässiga villkor. En finansiell tillgång tas bort från balansräkningen när rättigheterna i avtalet realiserats, förfaller eller bolaget inte längre har kontrollen över dem. En finansiell skuld tas bort från balansräkningen när förpliktelsen i avtalet fullgörs eller på annat sätt utsläcks. Avistaaffärer redovisas i enlighet med affärsdagsprincipen.

Banktillgodohavanden, låne- och kundfordringar värderas till upplupet anskaffningsvärde. Nedskrivningsprövning görs löpande utifrån objektiva kriterier för dessa tillgångar. Eventuella kursdifferenser redovisas i finansnettot alternativt rörelseresultatet beroende på syftet med innehavet. Aktier och andelar som ej avser koncern- och intresseföretag har värderats till anskaffningsvärde. Värdering till verkligt värde har inte kunnat tillämpas, då tillförlitligt marknadsvärde ej har kunnat fastställas.

Finansiella skulder värderas initialt till mottagna medel med avdrag för eventuella transaktionskostnader. Löpande värderas normalt skulderna till upplupet anskaffningsvärde enligt effektivräntemetoden. I de fall mottagna medel understiger återbetalningsbeloppet periodiseras denna skillnad över lånets löptid med tillämpning av effektivräntemetoden. Lån som säkrats mot värdeförändringar och lån som redovisas med stöd av "fair value option" redovisas emellertid löpande till marknadsvärde. Fair value option har tillämpats för ett lån i syfte att återge en mer rättvisande resultatredovisning. Omvärderingsresultatet för finansiella skulder redovisas i finansnettot alternativt rörelseresultatet beroende på syftet med innehavet. Effektiv del av säkringar av nettotillgångar i utlandet redovisas direkt i eget kapital. I moderbolaget har lån ej värderats till verkligt värde.

Derivat och säkringsredovisning

Samtliga derivat värderas till verkligt värde och redovisas i balansräkningen. I stort sett samtliga derivat innehas i säkringssyfte. Kassaflödessäkringars effektiva del av värdeförändringar redovisas i eget kapital fram tills det säkrade flödet träffar resultaträkningen då de ackumulerade värdeförändringarna flyttas från eget kapital till resultaträkningen för att möta och matcha den säkrade transaktionen. För säkringar av investeringar justeras istället anskaffningsvärdet på den säkrade posten när den inträffar. Säkringars ineffektiva del redovisas direkt i resultaträkningen. För säkring av verkligt värde redovisas värdeförändringar på derivaten direkt i resultaträkningen. Värdeförändringar för den säkrade posten redovisas på motsvarande sätt. Värdeförändringar för säkringar avseende nettoinvesteringar i utländsk verksamhet redovisas för moderbolaget i resultaträkningen medan det i koncernen redovisas i eget kapital. Ackumulerad värdeförändring behålls i koncernens egna kapital fram tills dess att verksamheten avyttras då de ackumulerade värdeförändringarna redovisas i resultaträkningen. För derivat som inte uppfyller kraven för säkringsredovisning redovisas värdeförändringarna i rörelseresultatet eller finansnettot beroende på syftet med innehavet.

Beräkning av verkligt värde

Verkligt värde på finansiella instrument som handlas på en aktiv marknad baseras på noterade marknadspriser. I de fall noterade marknadspriser saknas har verkligt värde beräknats genom diskonterade kassaflöden. När beräkningar av diskonterade kassaflöden gjorts har samtliga variabler, såsom diskonteringsräntor och valutakurser, för beräkningar hämtats från marknadsnoteringar. Värdering av valutoptioner har gjorts med tillämpning av Black & Scholes formel.

Immateriella anläggningstillgångar

Goodwill representerar skillnaden mellan anskaffningsvärdet för rörelseförvärv och det verkliga värdet av förvärvade tillgångar, övertagna skulder samt eventuella förpliktelser. Goodwill värderas till anskaffningsvärde minus eventuella ackumulerade nedskrivningar. Goodwill som uppkommit vid förvärv av intresseföretag inkluderas i det redovisade värdet för andelar i intresseföretag.

Utgifter för forskning kostnadsförs då de inträffar. Utgifter för utveckling aktiveras enbart vid större projekt om en säker bedömning av de framtida ekonomiska fördelarna kan göras. Övriga utgifter för utveckling redovisas i resultaträkningen som kostnad när de uppkommer. I balansräkningen redovisade utvecklingskostnader är upptagna till anskaffningsvärde minus ackumulerade avskrivningar och nedskrivningar.

Till immateriella anläggningstillgångar hör också utsläppsrätter, patent, licenser samt IT-system. Utsläppsrätter redovisas initialt till marknadspris vid tilldelning som en immateriell tillgång och förutbetalad intäkt. Under året intäktsförs tilldelningen samtidigt som en interimsskuld, motsvarande gjorda utsläpp, kostnadsförs.

Immateriella anläggningstillgångar skrivs av under 5–10 år förutom goodwill och utsläppsrätter. Eventuell goodwill fördelas till kassagenererande enheter och

testas årligen för nedskrivningsbehov. Utsläppsrätter prövas för nedskrivningsbehov utifrån aktuella marknadspriser.

Materiella anläggningstillgångar

Materiella anläggningstillgångar redovisas till anskaffningsvärden efter avdrag för ackumulerade avskrivningar och eventuella nedskrivningar. Materiella anläggningstillgångar som består av delar med olika nyttjandeperioder behandlas som separata komponenter av materiella anläggningstillgångar. Tillkommande utgifter aktiveras endast om de bedöms generera ekonomiska fördelar för företaget. Avgörande för bedömningen när en tillkommande utgift aktiveras är om utgiften avser utbyten av identifierade komponenter, eller delar därav, varvid sådana utgifter aktiveras. Även i de fall ny komponent tillskapats aktiveras utgiften. Eventuella oavskrivna redovisade värden på utbytta komponenter, eller delar av komponenter, uttrangeras och kostnadsförs i samband med utbytet. Koncernen aktiverar inte ränta i tillgångars anskaffningsvärden.

Det redovisade värdet för en materiell anläggningstillgång tas bort ur balansräkningen vid uttrangering eller avyttring eller när inga framtida ekonomiska fördelar väntas från användning. Vinst eller förlust som uppkommer vid avyttring eller uttrangering av en tillgång utgörs av skillnaden mellan ett eventuellt försäljningspris och tillgångens redovisade värde med avdrag för direkta försäljningskostnader. Vinst och förlust redovisas som övrig rörelseintäkt/kostnad.

Avskrivningar enligt plan baseras på ursprungliga anskaffningsvärden med beaktande av gjorda nedskrivningar. Avskrivning sker linjärt över tillgångens beräknade nyttjandeperiod. Mark är inte föremål för avskrivning.

Följande nyttjandeperioder (år) används:	
Maskiner för vattenkraftproduktion	20–40
Förvaltnings- och lagerbyggnader, bostäder	20–33
Driftsbyggnader, markanläggningar samt maskiner för massa-, pappers- och kartongtillverkning	20
Maskiner för sågverk	12
Övriga maskiner	10
Skogsbilvägar	10
Inventarier	4

Finns det indikation på att det bokförda värdet är för högt görs en analys där enskilda eller naturligt sammanhängande tillgångars återvinningsvärde fastställs som det högsta av nettoförsäljningsvärdet och nyttjandevärdet. Nettoförsäljningsvärdet är det uppskattade försäljningspriset efter avdrag för uppskattade kostnader för försäljning av tillgången. Nyttjandevärdet mäts som förväntat framtida diskonterat kassaflöde. En nedskrivning utgörs av det belopp som återvinningsvärdet understiger bokfört värde. En nedskrivning återförs om det har skett en positiv förändring av förutsättningarna som används för att bestämma återvinningsvärdet. En återföring görs som mest upp till det bokförda värdet som skulle ha redovisats, med avdrag för avskrivning, om nedskrivningen inte skulle ha gjorts.

Leasing

Leasing klassificeras i koncernredovisningen antingen som finansiell eller operationell leasing. Leasade anläggningstillgångar där koncernen i allt väsentligt står för samma risker och förmåner som vid direkt ägande klassificeras som finansiell leasing. Leasing av tillgångar där uthyraren i allt väsentligt kvarstår som ägare till tillgången klassificeras som operationell leasing och leasingavgiften kostnadsförs. Koncernens leasingavtal är samtliga klassificerade som operationella.

Biologiska tillgångar

Koncernen redovisar sina skogstillgångar uppdelat på växande skog, vilken redovisas som biologisk tillgång till verkligt värde, och mark, vilken redovisas till anskaffningskostnad. Förändringar i verkligt värde för den växande skogen redovisas i resultaträkningen. Holmens bedömning är att det saknas relevanta marknadspriser för att värdera skogsinnehav av Holmens storlek. Värderingen görs därför genom att beräkna nuvärdet av framtida förväntade kassaflöden från den växande skogen. Se även not 12.

I moderbolaget redovisas biologiska tillgångar enligt RFR 2.1. Det innebär att biologiska tillgångar klassificerade som anläggningstillgångar redovisas till

anskaffningsvärde justerat för uppskrivningar med beaktande av eventuellt nedskrivningsbehov.

Avverkningsrätter redovisas som varulager. Dessa förvärvas med syfte att genom avverkning säkerställa Holmens behov av råvara. Någon mätbar biologisk omvandling sker inte från förvärvstidpunkt till avverkningstillfälle.

Varulager

Varulager värderas till den lägsta av anskaffnings- eller tillverkningskostnad, efter avdrag för erforderlig inkurans, eller nettoförsäljningsvärde. Anskaffningsvärdet för varulager beräknas genom tillämpning av först in, först ut-metoden (FIFU). Nettoförsäljningsvärdet är det uppskattade försäljningspriset i den löpande verksamheten, efter avdrag för uppskattade kostnader för färdigställande och för att åstadkomma en försäljning. För egentillverkade färdigvaror består anskaffningsvärdet av direkta tillverkningskostnader och skälighetsandel av indirekta kostnader.

Ersättningar till anställda

Pensionskostnader och pensionsåtaganden

Förpliktelse avseende avgifter till avgiftsbestämda planer redovisas som en kostnad i resultaträkningen när de intjänas.

Koncernens nettoförpliktelse avseende förmånsbestämda planer beräknas separat för varje plan genom en uppskattning av den framtida ersättning som de anställda intjänat genom sin anställning i både innevarande och tidigare perioder. Denna ersättning diskonteras till ett nuvärde och oredovisade kostnader avseende tjänstgöring under tidigare perioder och det verkliga värdet på eventuella förvaltningsstillgångar dras av. Diskonteringsräntan är räntan på balansdagen på en förstklassig företagsobligation med en löptid som motsvarar koncernens pensionsförpliktelser. När det inte finns en aktiv marknad för sådana företagsobligationer används istället marknadsräntan på statsobligationer med en motsvarande löptid. Beräkningen görs genom den så kallade projected unit credit method och utförs av en kvalificerad aktuarie för den del av pensionsåtagandena som är förmånsbestämd.

Vid fastställande av förpliktelsens nuvärde och verkligt värde på förvaltningsstillgångarna kan det uppstå aktuariella vinster och förluster. Dessa uppkommer antingen genom att det verkliga utfallet avviker från tidigare gjorda antaganden eller genom att antagandena ändras. Aktuariella vinster och förluster redovisas direkt mot eget kapital och ger inte upphov till någon resultateffekt.

När förmånerna i en plan förbättras, redovisas den andel av den ökade förmånen som hänförs till de anställdas tjänstgöring under tidigare perioder som en kostnad i resultaträkningen linjärt fördelad över den genomsnittliga perioden tills förmånerna helt är intjänade. Om förmånen är fullt ut intjänade redovisas en kostnad i resultaträkningen direkt.

I moderbolaget tillämpas andra grunder för beräkning av förmånsbestämda planer än de som anges i IAS 19. Moderbolaget följer Tryggandelagens bestämmelser och Finansinspektionens föreskrifter eftersom detta är en förutsättning för skattemässig avdragsrätt. De väsentligaste skillnaderna jämfört med reglerna i IAS 19 är hur diskonteringsräntan fastställs, att beräkning av den förmånsbestämda förpliktelsen sker utifrån nuvarande lönenivå utan antagande om framtida löneökningar, och att alla aktuariella vinster och förluster redovisas i resultaträkningen då de uppstår.

När det finns en skillnad mellan hur pensionskostnaden fastställs i juridisk person och koncern redovisas en avsättning eller fordran avseende särskild löneskatt i koncernen baserat på denna skillnad. Avsättningen eller fordran nuvärdesberäknas ej.

Ersättningar vid uppsägning

En kostnad för ersättningar i samband med uppsägningar av personal redovisas endast om koncernen är förpliktigad, utan realistisk möjlighet till tillbakadragande, av en formell detaljerad plan att avsluta en anställning före den normala tidpunkten. När ersättningar lämnas som ett erbjudande för att uppmuntra frivillig avgång, redovisas en kostnad om det är sannolikt att erbjudandet kommer att accepteras och antalet anställda som kommer att acceptera erbjudandet tillförlitligt kan uppskattas.

Kortfristiga ersättningar

Kortfristiga ersättningar till anställda beräknas utan diskontering och redovisas som kostnad när de relaterade tjänsterna erhålls.

Incitamentsprogram

Det i Holmen-koncernen förekommande incitamentsprogrammet med löptiden 2008-2013 träffas inte av regelverket IFRS 2 Aktierelaterade ersättningar, eftersom de anställda erbjöds att förvärva köpoptioner till marknadsmässigt pris.

Avsättningar

En avsättning redovisas i balansräkningen när koncernen har en befintlig legal eller informell förpliktelse som en följd av en inträffad händelse och det är troligt att ett utflöde av ekonomiska resurser kommer att krävas för att reglera förpliktelsen samt en tillförlitlig uppskattning av beloppet kan göras. Där effekten av när i tiden betalning sker är väsentlig, beräknas avsättningar genom diskontering av det förväntade framtida kassaflödet till en räntesats före skatt som återspeglar aktuella marknadsbedömningar av pengars tidsvärde och, om det är tillämpligt, de risker som är förknippade med skulden. En avsättning för omstrukturering redovisas när koncernen har fastställt en utförlig och formell omstruktureringsplan och omstruktureringen har antingen påbörjats eller blivit offentligt tillkännagiven.

Avsättningar görs för miljöinsatser som sammanhänger med tidigare verksamhet när föroreningar uppkommer eller upptäcks och det är troligt att betalningsansvar uppkommer och beloppet kan uppskattas med tillförlitlighet.

Reserver för framtida skogsvårdsutgifter beräknas utifrån tolkningar av gällande skogsvårdslagstiftning och -regleringar, närhelst det är sannolikt att betalningsansvar uppkommer och när beloppet i rimlig utsträckning kan uppskattas.

Eventualförpliktelser

En eventualförpliktelse redovisas när det finns ett möjligt åtagande som härrör från inträffade händelser och vars förekomst bekräftas endast av en eller flera osäkra framtida händelser eller när det finns ett åtagande som inte redovisas som en skuld eller avsättning på grund av det inte är troligt att ett utflöde av resurser kommer att krävas.

Koncernbidrag och aktieägartillskott för juridiska personer

Koncernbidrag och aktieägartillskott redovisas i moderbolaget i enlighet med uttalande från Rådet för finansiell rapportering (UFR 2). Aktieägartillskott förs direkt mot eget kapital hos mottagaren och aktiveras i aktier och andelar hos givaren i den mån nedskrivning ej erfordras. Koncernbidrag redovisas enligt ekonomisk innebörd. Det innebär exempelvis att koncernbidrag som lämnats eller erhållits i syfte att minimera koncernens totala skatt redovisas direkt mot balanserade vinstmedel efter avdrag för dess aktuella skatteeffekt.

Övrigt

De siffror som presenteras har avrundats till närmaste heltal eller motsvarande. Saknas värde anges ett streck (-).

Not 2 Finansiell riskhantering

Koncernens och moderbolagets finansverksamhet och hantering av finansiella risker är centraliserad till Koncernstab Ekonomi och Finans. Verksamheten bedrivs utifrån en av styrelsen fastställd finanspolicy och präglas av låg risknivå. Syftet är att minimera koncernens kapitalkostnad genom ändamålsenlig finansiering och att effektivt hantera och kontrollera koncernens finansiella risker. Nedan beskrivs de väsentliga delarna av denna hantering. Kreditrisk gentemot koncernens kunder hanteras av respektive affärsområde och beskrivs i not 16 Rörelsefordringar.

Valutarisk

Transaktionsexponering

Holmen har en väsentlig del av försäljningsintäkterna i andra valutor än kostnaderna. För att minska resultatpåverkan av förändrade valutakurser säkras Holmen nettoflödet med främst valutaoptioner, ibland kompletterat med valutaoptioner. Nettoflödet i euro, pund och dollar för de närmaste 4 månaderna säkras alltid. Detta motsvarar normalt kundfordringar och utestående order. Styrelsen kan besluta att säkra flöden för en längre period om det bedöms lämpligt med hänsyn till produktens lönsamhet, konkurrenskraft och valutasituationen.

Vid ingången av 2008 hade koncernen valutasäkrat huvuddelen av bedömda betalningsflöden i euro för 2008 samt delar av flödena i pund och dollar. Resultatet av valutasäkringar redovisas i rörelseresultatet i takt med att den säkrade posten redovisas och uppgick för 2008 till -336 (38) Mkr. Vid utgången av 2008 var cirka 80 procent av 2009 års bedömda nettovalutaflöden säkrade, cirka 55 procent av 2010 års och cirka 30 procent av 2011 års prognostiserade flöden, se tabell.

Transaktionsexponering per 08-12-31, Mkr *

12 månaders bedömda nettoflöden		2009 Snitt- kurs		2010 Snitt- kurs		2011 Snitt- kurs	
	Säkringar	%		Säkringar	%		%
EUR	5 600	5 100	9,37 90	4 000	9,62 70	2 000	10,46 35
GBP	100	0	0				
USD	1 000	600	7,97 60				
Övriga	400						
Totalt	7 100	5 700	80	4 000	55	2 000	30

* Siffrorna i tabellen är avrundade

Marknadsvärdet på utestående transaktionssäkringar uppgick per 31 december 2008 till -1 123 Mkr. -123 Mkr har redovisats i resultaträkningen 2008 och resterande del i eget kapital då säkringsredovisning tillämpas, varav -577 Mkr avser 2009, -370 Mkr 2010 och -53 Mkr 2011.

Valutaexponering som uppkommer när investeringar betalas i utländsk valuta separeras från övrig transaktionsexponering. Normalt säkras 90–100 procent av valutaexponeringen för större investeringar. Marknadsvärdet på utestående säkringar av investeringsinköp uppgick per 2008-12-31 till 0 (1) Mkr och har redovisats mot eget kapital. Vid förfall av säkringen läggs resultatet till anskaffningsvärdet på den anläggningstillgång som säkrats. Under perioden har 1 Mkr påverkat anskaffningsvärden för säkrade poster.

Omräkningsexponering

Koncernens redovisade resultat påverkas av valutakursförändringarna när de utländska dotterbolagens resultat omräknas till svenska kronor. Denna exponering säkras normalt inte. Koncernens egna kapital påverkas av valutakursförändringarna när de utländska dotterbolagens tillgångar och skulder omräknas till svenska kronor. Säkring av denna exponering (så kallad equity-hedge) bedöms från fall till fall och görs då med utgångspunkt från koncernmässigt värde av nettotillgångarna. Säkring sker med lån i utländsk valuta eller valutaoptioner.

Nettotillgångar och equity-hedge 08-12-31, Mkr

	Nettotillgångar	Equity-hedge
EUR	4 628	4 404
GBP	1 289	448
Övriga	44	-

Resultatet från equity-hedge uppgick till -541 Mkr under 2008 och har redovisats direkt mot koncernens egna kapital då säkringsredovisning tillämpas (efter hänsyn till skatt -390 Mkr). I moderbolaget redovisas detta resultat i resultaträkningen. Omräkningen av utländska nettotillgångar påverkade koncernens egna kapital med 445 Mkr. Marknadsvärdet av utestående equity-hedge uppgick per 31 december 2008 till -456 Mkr, varav -396 Mkr avser lån och -60 Mkr avser finansiella derivat. Ackumulerad värdeförändring från equity-hedge redovisas i koncernens resultaträkning om den säkrade utlandsverksamheten avyttras.

Hur koncernens rörelseresultat påverkas av förändrade valutakurser framgår av förvaltningsberättelsen, se sidan 45. Det egna kapitalet skulle påverkas med 62 Mkr vid 1 procents försvagning av valutakursen mot SEK, inklusive omräkning av utländska dotterbolag.

Ränterisk

Koncernens finansieringskostnad påverkas av förändringar i marknadsräntan. Räntebindningen på koncernens finansiella tillgångar och skulder är normalt kort. Styrelsen kan välja att förlänga räntebindningen i syfte att begränsa effekten av en ränteuppgång. Under året har den genomsnittliga räntebindningen varierat mellan 18 och 25 månader och uppgick vid utgången av 2008 till 22 månader. Derivatinstrument i form av ränteswappar och FRA-s används för att styra räntebindningen utan att underliggande lån förändras. Marknadsvärdet för dessa instrument uppgick per 31 december 2008 till -132 Mkr vilket har redovisats mot eget kapital då säkringsredovisning tillämpas. Detta värde förväntas redovisas i resultaträkningen under 2009 och senare. Nettoskuldens räntebindning, valuta-fördelning samt genomsnittliga ränta för olika bindningstider framgår av tabellen nedan där hänsyn tagits till derivat som påverkar skuldernas valuta-fördelning och räntebindning.

Räntebindning finansiell nettoskuld 08-12-31, Mkr

	Totalt	-1 år	1-3 år	3-5 år	>5 år	Övrigt
SEK	-3 191	-2 305	-300	-500	0	-86
EUR	-4 160	-1 334	-1 001	-1 435	-383	-6
GBP	-250	11	0	0	0	-261
Övriga valutor	96	97	0	0	0	-1
Finansiell nettoskuld	-7 504	-3 531	-1 301	-1 935	-383	-354
Snittrenta, %	4,2	3,6	4,1	5,0	3,9	7,5

Kolumnen Övrigt avser avsättningar för pensioner, se not 18.

Hur koncernens rörelseresultat påverkas av förändrade marknadsräntor framgår av förvaltningsberättelsen, se sidan 45. Det egna kapitalet skulle påverkas med 61 Mkr av 1 procentenhets ökning av marknadsräntorna.

Finansieringsrisk

Holmen reducerar risken för att framtida kapitalanskaffning och refinansiering av förfallande lån blir svår eller dyr genom att sprida förfall på de finansiella skulderna samt genom användande av kreditlöften. Koncernen har ett kontrakterat kreditlöfte om 600 MEUR som löper till 2012, vilket är tillgängligt att utnyttja under förutsättning att skuldsättningsgraden understiger 1,5. Per 2008-12-31 var koncernens skuldsättningsgrad 0,48.

Holmens finansiella nettoskuld uppgick per 31 december 2008 till 7 504 Mkr, fördelat på finansiella skulder och räntebärande pensionsavsättningar 8 332 Mkr, likvida medel 653 Mkr samt finansiella fordringar 175 Mkr. Förfallostruktur på finansiella skulder och tillgångar framgår av tabellen nedan.

	Finansiella tillgångar	Finansiella skulder	Långfristigt kreditlöfte
2009	741	4 756	-
2010	36	1 111	-
2011	6	279	-
2012	3	503	6 568
2013-	42	1 683	-
Totalt	828	8 332	6 568

Under året har två nya långfristiga lån om sammanlagt 923 Mkr upptagits. Övrig finansiering har under året främst hanterats genom Holmens svenska certifikatprogram med ett rambelopp om 6 000 Mkr. Till följd av den finansiella oron i omvärlden var det mot slutet av året svårt att emittera nya certifikat. Förfallande certifikat refinansierades därför genom att utnyttja det kontrakterade kreditlöftet. Per årsskiftet var -1 544 Mkr utestående under certifikatprogrammet och -2 248 Mkr utnyttjat under kreditlöftet, vilket redovisas bland kortfristiga finansiella skulder. Holmen har ett svenskt så kallat Medium Term Note-program med ett rambelopp om 4 000 Mkr, varav 1 712 Mkr var utestående vid årsskiftet. Holmen har en lång rating BBB+ och en kort rating A-2/K-1 från kreditratingsinstitutet Standard & Poor's. Utsikterna för ratingen förändrades under året från stabila till negativa.

Råvaror

För att minska exponeringen mot förändringar i elpriset används fysiska leveransavtal med fast pris samt finansiella säkringar. Beslut om elprissäkringar fattas utifrån riktlinjer fastställda av styrelsen. Holmens nettoinköp av el i Sverige uppgick under 2008 till cirka 2 900 GWh. (Koncernens totala nettoinköp uppgick till cirka 3 500 GWh). Koncernens bedömda nettoförbrukning av el i Sverige är för perioden 2009-2012 fullt prissäkrad. För perioden 2013-2015 är cirka 85 procent prissäkrad. Säkringarna utgörs till övervägande del av fysiska fastprisavtal. Resultatet av finansiella säkringar redovisas i resultaträkningen i takt med att de förfaller och uppgick för 2008 till 27 Mkr. Marknadsvärdet på utestående finansiella säkringar uppgick per 31 december 2008 till 88 Mkr, som redovisats i eget kapital då säkringsredovisning tillämpas. Dessa förväntas redovisas i resultaträkningen under 2009 och senare.

För vissa pappers- och massaprodukter finns det en OTC-handel i finansiella kontrakt. Holmen har under året inte handlat med några sådana kontrakt.

Hur koncernens resultat påverkas av förändrade råvarupriser framgår av förvaltningsberättelsen, se sidan 45. Det egna kapitalet skulle påverkas med - 3 Mkr vid 1 procents ökning av elpriset.

Finansiell kreditrisk

Koncernens finansiella transaktioner ger upphov till kreditrisker gentemot finansiella motparter. Risken för att en motpart inte fullgör sin förpliktelse begränsas genom val av kreditvärdiga motparter, begränsning av engagemang per motpart samt användande av ISDA- och FEMA-avtal.

Per 31 december 2008 hade koncernen utestående derivatkontrakt med ett nominellt belopp om cirka 17 664 Mkr och ett marknadsvärde om - 1 231 Mkr. Beräknat enligt Finansinspektionens föreskrifter för finansiella institut (FFFS 2007:1) skulle Holmens sammanlagda motpartsrisk i derivatkontrakt uppgå till 236 Mkr per 31 december 2008. För övriga finansiella tillgångar bedöms den maximala kreditrisken motsvaras av nominellt belopp.

Kreditrisker gentemot koncernens kunder hanteras av respektive affärsområde och beskrivs i not 16 Rörelsefordringar.

Försäkringar

Holmen försäkrar sina anläggningar mot egendoms- och avbrottsskador. Den egna risken varierar mellan olika anläggningar men uppgår som mest till cirka 30 Mkr för enskild skada. Koncernens skogsinnehav försäkras inte. Arealerna är spridda över stora delar av landet och risken för omfattande samtidiga skador har inte bedömts motivera den kostnad det skulle innebära att försäkra skogsinnehavet.

Not 3 Rapportering per segment

AFFÄRSOMRÅDEN 2008	Holmen Paper	Iggesund Paperboard	Holmen Timber	Holmen Skog	Holmen Energi	Koncern- gemensamt och övrigt	Totalt Koncernen
Nettoomsättning							
Extern	10 443	4 845	499	2 997	550	-	19 334
Intern	0	15	0	2 446	1 284	-3 745	-
Övriga rörelseintäkter	335	233	38	129	12	8	755
Värdeförändring biologiska tillgångar	-	-	-	-16	-	-	-16
Rörelsens kostnader	-9 954	-4 405	-493	-4 898	-1 500	3 578	-17 673
Avskrivningar enligt plan	-896	-368	-34	-26	-19	0	-1 343
Nedskrivningar	-57	-	-	-	-	-	-57
Andelar i intresseföretags resultat	47	-	3	-	-	-	50
Rörelseresultat	-81	320	13	632	327	-159	1 051
<i>Rörelseresultat exkl. jämförelse- störande poster *</i>	<i>280</i>	<i>320</i>	<i>13</i>	<i>632</i>	<i>327</i>	<i>-159</i>	<i>1 412</i>
Finansnetto							-311
Skatt							-98
Årets resultat							642
Rörelsemarginal exkl. jämförelse- störande poster, % *	3	7	2	12	18		7
Avkastning på operativt kapital exkl. jämförelsestörande poster, % *	3	8	4	6	11		5
Operativa tillgångar	12 123	4 914	439	12 796	3 149	568	33 989
varav andelar intressebolag	223	-	8	0	1 593	-	1 824
Operativa skulder	1 886	661	73	1 382	142	2 222	6 366
Operativt kapital	10 237	4 254	366	11 415	3 006	-1 654	27 623
Uppskjuten skattefordran							342
Uppskjuten skatteskuld							4 819
Sysselsatt kapital							23 146
Finansiella tillgångar							828
Finansiella skulder							8 332
Finansiell nettoskuld							7 504
Kassaflöde från den löpande verksamheten	916	461	13	501	344	-575	1 660
Investeringar	681	328	21	47	76	8	1 160

* Jämförelsestörande poster 2008 avser -298 Mkr för nedläggning av Wargöns Bruk, -115 Mkr för kostnader i samband med nedläggning av PM 2 i Hallsta och resultat-effekter av branden i Braviken +52 Mkr.

GEOGRAFISKA OMRÅDEN 2008	Sverige	Storbritannien	Spanien	Övriga områden	Totalt Koncernen
Extern nettoomsättning	4 940	1 943	1 909	10 542	19 334
Operativt kapital	22 245	1 054	4 257	67	27 623
Investeringar	1 067	31	56	6	1 160

	Koncernen		Moderbolaget	
Extern nettoomsättning per produktområde	2008	2007	2008	2007
Tidnings- och journalpapper	10 177	10 149	7 966	8 071
Kartong	4 677	4 953	2 699	2 910
Massa	128	117	224	117
Trävaror	499	589	496	589
Virke	3 064	2 727	2 997	2 727
Kraft	550	415	0	0
Övrigt	241	210	0	0
	19 334	19 159	14 382	14 414

	Koncernen		Moderbolaget	
Extern nettoomsättning per marknad	2008	2007	2008	2007
Sverige	4 940	4 487	4 308	4 031
Storbritannien	1 943	2 383	1 189	1 594
Tyskland	2 597	2 509	2 237	2 054
Spanien	1 909	1 709	390	438
Nederländerna	771	728	661	630
Frankrike	786	754	531	429
Italien	953	954	612	585
Övriga Europa	3 411	3 639	2 829	2 998
Övriga världen	2 024	1 997	1 624	1 654
	19 334	19 159	14 382	14 414

AFFÄRSOMRÅDEN 2007	Holmen Paper	Iggesund Paperboard	Holmen Timber	Holmen Skog	Holmen Energi	Koncern- gemensamt och övrigt	Totalt Koncernen
Nettoomsättning							
Extern	10 345	5 084	589	2 727	415	-	19 159
Intern	0	17	0	2 048	1 175	-3 239	-
Övriga rörelseintäkter	139	170	24	178	9	122	642
Värdeförändring biologiska tillgångar	-	-	-	2 189	-	-	2 189
Rörelsens kostnader	-8 955	-4 317	-445	-4 314	-1 309	3 062	-16 279
Avskrivningar enligt plan	-914	-355	-23	-26	-17	-1	-1 337
Nedskrivningar	-1 603	-	60	-	-	-	-1 543
Andelar i intresseföretags resultat	9	-	2	-	-	-	12
Rörelseresultat	-980	599	206	2 802	272	-56	2 843
<i>Rörelseresultat exkl. jämförelse- störande poster *</i>	623	599	146	702	272	-56	2 286
Finansnetto							-261
Skatt							-1 077
Årets resultat							1 505
Rörelsemarginal exkl. jämförelse- störande poster, % *	6	12	24				12
Avkastning på operativt kapital exkl. jämförelsestörande poster, % *	5	15	64	8	9		8
Operativa tillgångar	11 585	5 020	411	12 572	3 122	-309	32 400
varav andelar intressebolag	146		6		1 593	0	1 745
Operativa skulder	1 614	840	66	1 308	162	320	4 310
Operativt kapital	9 971	4 180	345	11 264	2 960	-630	28 090
Uppskjuten skattefordran							301
Uppskjuten skatteskuld							-5 482
Sysselsatt kapital							22 909
Finansiella tillgångar							541
Finansiella skulder							6 518
Finansiell nettoskuld							5 977
Kassaflöde från den löpande verksamheten	1 316	913	130	619	283	-785	2 476
Investeringar	584	689	63	79	14	4	1 433

* Jämförelsestörande poster avser nedskrivning Holmen Paper -1 603 Mkr, återföring av tidigare nedskrivning Holmen Timber 60 Mkr samt omvärdering skog 2 100 Mkr.

GEOGRAFISKA OMRÅDEN 2007	Sverige	Storbritannien	Spanien	Övriga områden	Totalt Koncernen
Extern nettoomsättning	4 487	2 383	1 709	10 580	19 159
Operativt kapital	23 129	1 146	3 758	57	28 090
Investeringar	1 236	73	95	30	1 433

Affärsområdet Holmen Paper tillverkar tryckpapper för dagstidningar, tidskrifter, kataloger, reklam och böcker. Efter de strukturåtgärder som genomfördes under 2008 sker tillverkningen vid två svenska och ett spanskt bruk. Iggesund Paperboard producerar vid ett svenskt och ett engelskt bruk kartong för förpackningar och grafiska ändamål. Holmen Timber tillverkar trävaror vid ett svenskt sågverk. Holmen Skog förvaltar koncernens skogar på en miljon hektar och den årliga avverkningen i egen skog är cirka 2,5 miljoner kubikmeter virke. Holmen Energi producerar ett normalår cirka 1 100 GWh el vid hel- och delägda vattenkraftverk i Sverige. Därutöver produceras cirka 500 GWh kraft vid bruken.

Den primära indelningsgrunden för segment baseras på koncernens affärsområden. Detta överensstämmer med koncernens operativa struktur och den interna rapporteringen till koncernledning och styrelse. Den koncerninterna försäljningen mellan segmenten baseras på ett marknadsmässigt internpris. Segmentet "Koncerngemensamt och övrigt" omfattar, förutom koncernstabber och koncerngemensamma funktioner som inte fördelas på övriga segment, eliminering av den koncerninterna försäljningen. Inga resultatposter efter rörelseresultatet allokeras till respektive affärsområde.

I Holmen-koncernen ansvarar affärsområdena för förvaltningen av de operativa tillgångarna och skulderna. Det operativa kapitalet i respektive segment inkluderar alla tillgångar och skulder som nyttjas av affärsområdet såsom anläggnings-tillgångar, varulager och övriga externa fordringar och skulder. Kapitalandelar i intresseföretag visas separat. Fordringar och skulder mellan segmenten som uppstår vid internförsäljning är inkluderade i respektive segments operativa kapital. Finansiering och skattefrågor hanteras på koncernnivå. Följaktligen fördelas inte finansiella tillgångar och skulder inkluderande pensionsskuld samt aktuella och uppskjutna skattefordringar och skatteskulder på affärsområdena.

Den sekundära indelningsgrunden för segment baseras på geografiska områden. Den externa nettoomsättningen redovisas efter var Holmens kunder är lokaliserade. Operativt kapital och investeringar redovisas efter de länder där koncernen har verksamhet och följaktligen där tillgångarna och skulderna geografiskt är belägna.

Not 4 Övriga rörelseintäkter

	Koncernen		Moderbolaget	
	2008	2007	2008	2007
Försäljning biprodukter	253	264	181	120
Utsläppsätter	18	1	22	1
Elcertifikat	72	49	65	49
Försäljning anläggningstillgångar	29	9	12	8
Försäljning av aktier och andelar	-	117	-	0
Hyses- och arrendeintäkter	19	21	16	16
Skogsvårdsuppdrag	44	53	44	53
Övrigt	320	128	257	76
Totalt	755	642	596	321

Av försäljning biprodukter i koncernen avser 160 (92) Mkr utskott från produktion, 53 (126) Mkr spån, bark och flis m m samt 40 (46) Mkr extern försäljning av energi.

Koncernen har tilldelats utsläppsätter, vilka till största delen använts i den egna produktionen. Överskottet har medfört ett redovisat resultat på 18 (1) Mkr.

Intäkten från elcertifikat som erhållits från produktion av förnyelsebar energi vid koncernens svenska anläggningar uppgick till 72 (49) Mkr.

I rubriken Övrigt ingår bland annat försäkringsersättning för branden vid Bravikens pappersbruk med 154 Mkr.

Not 5 Anställda, personalkostnader och ledande befattningshavares ersättningar

	Koncernen		Moderbolaget	
	2008	2007	2008	2007
Lönekostnader och sociala avgifter				
Löner och ersättningar	2 054	1 926	1 546	1 401
Sociala kostnader	807	744	693	621

År 2008 ingår kostnader relaterade till uppsägningar och förtidspensioneringar i samband med nedläggningen av Wargöns Bruk och pappersmaskin PM 2 vid Hallsta Pappersbruk.

Årsstämmans riktlinjer för bestämmande av lön och annan ersättning till ledande befattningshavare

Årsstämman 2008 fattade beslut om följande riktlinjer för bestämmande av lön och annan ersättning till verkställande direktören och övriga ledande befattningshavare, det vill säga de affärsområdes- och stabschefer som rapporterar direkt till verkställande direktören.

Lön och övriga förmåner

Ersättningen till verkställande direktören och övriga ledande befattningshavare ska utgöras av en fast, marknadsmässig lön. Övriga förmåner, i huvudsak bil- och bostadsförmån, ska där de förekommer utgöra en begränsad del av ersättningsarna. Någon rörlig ersättning ska inte förekomma.

Pension

Ordinarie pensionsålder ska vara 65 år. Bolaget eller befattningshavaren ska åga ömsesidig rätt att begära pensionsuttag tidigast från 60 år. Pension före 65 år ska vara förmånsbestämd eller avgiftsbestämd. Pension från 65 år ska följa ITP-planen. Därutöver ska befattningshavaren kunna erhålla en kompletterande ålderspension. För sådan kompletterande pension ska en successiv övergång ske från den hittills tillämpade ordningen med en förmånsbestämd pension till en ordning där pensionen är avgiftsbestämd.

Uppsägningstid och avgångsvederlag

Uppsägningstiden bör normalt vara ett år, om uppsägningen sker på initiativ av bolaget, och sex månader, om uppsägningen sker på initiativ av befattningshavaren. Vid uppsägning från bolagets sida ska avgångsvederlag kunna utgå med belopp motsvarande högst 24 månadslöner.

Incitamentsprogram

Beslut om aktie- och aktiekursrelaterade incitamentsprogram riktade till ledande befattningshavare ska fattas av bolagsstämman.

Ersättningskommitté

En inom styrelsen utsedd ersättningskommitté ska bereda frågor om lön och övriga anställningsvillkor för verkställande direktören och förelägga styrelsen förslag till beslut i sådana frågor. De närmare principerna för lönesättning, pensioner och andra förmåner avseende övriga ledande befattningshavare ska återfinnas i av ersättningskommittén fastlagd lönepolicy.

Avvikelse i enskilt fall

Styrelsen ska ha rätt att frågå dessa riktlinjer om det i ett enskilt fall finns särskilda skäl för det. Om sådan avvikelse sker ska information om detta och skälet till avvikelsen redovisas vid närmast följande årsstämma.

Incitamentsprogram

Årsstämman 2008 godkände styrelsens förslag om ett incitamentsprogram för Holmen-koncernens anställda. Programmet innebär att de anställda erbjuds att till marknadsmässigt pris (beräknat av oberoende bank) förvärva köpoptioner avseende aktier av serie B i Holmen. 1 492 av koncernens omkring 5 000 anställda köpte sammanlagt 758 300 köpoptioner. Optionspriset var 20 kronor per option och optionernas lösenpris uppgår till 224,50 kronor per aktie. Varje option ger rätt att förvärva en aktie under lösenperioden maj/juni 2013. Holmens åtagande i programmet har säkerställts genom återköp av egna aktier.

Regelverket IFRS 2 Aktierelaterade ersättningar är inte tillämpligt eftersom de anställda förvärvade köpoptionerna till marknadsmässigt pris.

Ersättningar till styrelse och ledande befattningshavare**Styrelsen**

Till den av årsstämman valda styrelsen utgår fast styrelsearvode. VD erhåller dock inget arvode. För 2008 uppgick arvodet till 2 475 000 (2 475 000) kronor. Arvodet till styrelsens ordförande var 550 000 (550 000) kronor och till övriga ledamöter (exklusive VD) 275 000 (275 000) kronor vardera.

Ledande befattningshavare

Lön och övriga förmåner till VD under 2008 uppgick till 6 769 821 (6 051 694) kronor. Den totala pensionskostnaden för VD (ITP-kostnad samt kostnaden för förmåner utöver ITP) beräknad enligt IAS 19 uppgick under 2008 till 3 050 305 (4 941 370) kronor. Inga rörliga ersättningar har utgått.

För övriga ledande befattningshavare, det vill säga de 5 affärsområdeschefer och 5 stabschefer som rapporterar direkt till VD, uppgick löner och övriga förmåner under 2008 till sammanlagt 17 768 644 (16 079 241) kronor. Den totala pensionskostnaden (ITP-kostnad samt kostnaden för förmåner utöver ITP) beräknad enligt IAS 19 för denna grupp uppgick under 2008 till 8 570 257 (11 152 455) kronor. Inga rörliga ersättningar har utgått.

För ledande befattningshavare är uppsägningstiden 12 månader från bolagets sida och 6 månader från den anställdes sida. Vid uppsägning från bolagets sida utgår avgångsvederlag med motsvarande 1,0 till 2,0 årslöner beroende på befattningshavarens ålder. För VD utgår avgångsvederlag med 2,0 årslöner.

Samtliga ledande befattningshavare är anställda av moderbolaget.

Pensionsförpliktelser för styrelse och ledande befattningshavare

Holmens pensionsåtagande utöver ITP-planen avseende VD uppgick per 2008-12-31 till 13 (14) Mkr och avseende övriga ledande befattningshavare till 54 (52) Mkr, beräknat enligt IAS 19. Koncernen har även åtaganden avseende medlemmar av styrelsen som tidigare varit bolagets VD; Bengt Pettersson 6 (6) Mkr och Göran Lundin 7 (7) Mkr. Pensionsåtagandena tryggas huvudsakligen av förvaltningsstillgångar i fristående pensionsstiftelse.

	2008		2007	
	Medelantal årsanställda	varav kvinnor	Medelantal årsanställda	varav kvinnor
Moderbolaget				
Sverige	3 465	608	3 580	606
Koncernföretag				
Sverige	46	5	48	5
Australien	3	1	3	1
Belgien	3	2	3	2
Danmark	3	2	3	2
Estland	22	6	22	6
Frankrike	31	6	30	7
Hongkong	5	1	5	1
Italien	7	4	7	4
Nederländerna	112	30	122	47
Polen	6	3	6	3
Portugal	2	1	2	1
Schweiz	7	3	7	3
Singapore	5	3	5	3
Spanien	573	106	540	85
Storbritannien	511	54	521	49
Tyskland	17	8	17	7
USA	11	3	10	3
Totalt koncernföretag	1 364	238	1 351	229
Totalt koncernen	4 829	846	4 931	835

Årets minskning av antalet anställda i moderbolaget förklaras främst av uppsägningar i samband med nedläggning av Wargöns Bruk och personalreduktionsprogram i samband med omstrukturering av Hallsta Pappersbruk.

	Koncernen		Moderbolaget	
	2008	2007	2008	2007
Andel kvinnor, %				
Styrelse (exkl. suppleanter)	8	8	8	8
Ledande befattningshavare	9	0	9	0

	Koncernen		Moderbolaget	
	2008	2007	2008	2007
Sjukfrånvaro i Sverige, %				
Total sjukfrånvaro	4,6	4,7	4,6	4,7
Långtidssjukfrånvaro (> 60 dagar)	2,7	2,7	2,7	2,7
Sjukfrånvaro män	4,5	4,2	4,5	4,2
Sjukfrånvaro kvinnor	5,3	7,0	5,3	7,0
Anställda, -29 år	2,5	2,3	2,5	2,3
Anställda, 30-49 år	4,0	4,4	4,0	4,4
Anställda, 50 år -	5,7	5,7	5,7	5,7

Not 6 Arvode och kostnadsersättning till revisorer

Revisionsbolaget KPMG valdes av årsstämman 2008 till revisorer för en tid av fyra år (2008-2011). KPMG genomför revisionen i Holmen samt i nästan samtliga dotterbolag.

	Koncernen		Moderbolaget	
	2008	2007	2008	2007
Ersättningar till KPMG				
Revisionsuppdrag	7	7	4	5
Andra uppdrag	4	3	1	1
Summa	11	10	5	6
Övriga revisorer	0	0	-	-
Totalt	11	10	5	6

Med revisionsuppdrag avses granskning av årsredovisningen och bokföringen samt styrelsens och verkställande direktörens förvaltning, övriga arbetsuppgifter som det ankommer på bolagets revisor att utföra samt rådgivning eller annat biträde som föranleds av iakttagelser vid sådan granskning eller genomförandet av sådana övriga arbetsuppgifter. Allt annat är andra uppdrag. Holmen har utöver revisionsuppdraget konsulterat KPMG inom skatteområdet, i redovisningsfrågor samt för olika utredningar.

Not 7 Resultat från finansiella instrument

	Koncernen		Moderbolaget	
	2008	2007	2008	2007
Finansiella intäkter				
Utdelning från koncernföretag	-	-	15	4
Utdelningar från övriga företag	-	0	-	0
Vinst vid försäljning av koncernföretag	-	-	0	60
Vinst vid försäljning av aktier och andelar	-	-	1	105
Nettovinst/förlust				
Tillgångar och skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen				
- Innehas för hantering av finansiella risker *	2	4	2	4
- Övriga	0	0	0	0
Ränteintäkter	14	13	88	159
Summa finansiella intäkter	17	17	106	333
Finansiella kostnader				
Nedskrivning av aktier i koncernföretag	-	-	0	-1 508
Nettovinst/förlust				
Tillgångar och skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen				
- Innehas för hantering av finansiella risker *	-19	-115	-176	-126
- Övriga	-2	-6	0	-6
Likvida medel	-15	-1	-15	-1
Övriga finansiella skulder	53	100	-322	90
Summa nettovinst/förlust	17	-22	-513	-43
Räntekostnader	-345	-257	-354	-299
Finansiella kostnader	-328	-279	-867	-1 850
Finansnetto	-311	-261	-761	-1 517

* Tillhör kategorin "Innehas för handel" enligt IAS 39.

De nettovinster och förluster som redovisas i finansnettot avser främst valutaomvärdering avseende intern utlåning, säkring av intern utlåning samt valutaomvärdering av likvida medel och säkring av likvida medel. Vidare ingår omvärdering av lån som värderas till verkligt värde via resultaträkningen och ränteswappar som säkrar lån med fast ränta.

Omvärdering av finansiella instrument som värderas till verkligt värde genom beräkning av diskonterade kassaflöden utifrån tillgängliga marknadsnoteringar för räntor och valutakurser ingår i finansnettot med 20 (19) Mkr. Värdeförändringar för det lån som värderas till verkligt värde enligt "fair value option" har påverkat resultatet med -2 (21) Mkr, varav ändrade marknadsräntor har resulterat i värdeförändringar om -19 (4) Mkr. Ackumulerat har värdeförändringar om 50 (53) Mkr redovisats i resultaträkningen. Värdeförändring för det lån som säkras med avseende på verkligt värde har påverkat resultatet med -8 (2) Mkr medan tillhörande ränteswap påverkat resultatet med 8 (-2) Mkr. I moderbolaget ingår inga värdeförändringar gällande lån.

Resultat från finansiella instrument som redovisas i rörelseresultatet framgår av tabellen nedan:

	Koncernen		Moderbolaget	
	2008	2007	2008	2007
Valutakursvinst/förlust på kundfordringar och leverantörsskulder	232	-76	223	-79
Nettovinst/förlust avseende derivat som redovisas i rörelsekapitalet	-309	33	-243	-6
Ränteintäkter avseende kundfordringar	0	0	0	0
Räntekostnader avseende leverantörsskulder	0	-1	0	-1

De derivat som redovisas i rörelseresultatet avser säkringar av kundfordringar och leverantörsskulder.

Not 8 Skatt

Skatt i resultaträkningen

	Koncernen		Moderbolaget	
	2008	2007	2008	2007
Aktuell skatt	-488	-506	137	-337
Uppskjuten skatt	390	-571	57	13
	-98	-1 077	195	-324

I periodens aktuella skattekostnad för koncernen ingår en ökning av avsättning för skattetvister. I den uppskjutna skatteintäkten ingår framförallt en effekt av sänkt bolagsskattesats i Sverige. Se även information under tabell med förändring av uppskjuten skatteskuld/fordran.

Skillnaden mellan nominell svensk skattesats och effektiv skattesats uppkommer på följande sätt:

	Koncernen				Moderbolaget			
	2008		2007		2008		2007	
	Mkr	%	Mkr	%	Mkr	%	Mkr	%
Redovisat resultat före skatt	740		2 582		-630		-224	
Skatt enligt gällande skattesats	-207	28,0	-723	28,0	177	28,0	63	28,0
Skillnad i skattesats i utländsk verksamhet	2	-0,2	-2	0,1	0	0,0	-	-
Ej skattepliktiga intäkter och ej avdragsgilla kostnader	-2	0,2	23	-0,9	2	0,3	-376	-167,9
Schablonränta på periodiseringsfond	-23	3,0	-19	0,7	-23	-3,6	-18	-8,3
Effekt av ej uppbokade underskottsavdrag och temporära skillnader	16	-2,1	-384	14,9	0	0,0	0	0,0
Skatt hänförlig till tidigare perioder	-4	0,6	13	-0,5	1	0,2	0	0,1
Ändrad skattesats på uppskjuten skattefordran/skuld	331	-44,7	-4	0,2	37	5,9	-	-
Avsättning för osäkerhet skattetvister	-225	30,4	0	0	0	0	0	0
Övrigt	14	-2,0	20	-0,8	1	0,1	7	3,2
Effektiv skatt	-98	13,2	-1 077	41,7	195	30,9	-324	-145,0

Skattekostnad mot eget kapital

För koncernen har en skattekostnad om 452 (51) Mkr redovisats direkt mot eget kapital. Detta avser skatt för transaktioner som redovisats mot eget kapital, det

vill säga kassaflödessäkringar, säkring av nettoinvestering i utländsk valuta samt aktuariell omvärdering av pensionsskuld.

Skatter i balansräkningen

	Koncernen		Moderbolaget	
	2008	2007	2008	2007
Uppskjutna skattefordringar				
Underskottsavdrag	347	348	-	-
Avsättning för pensioner	73	53	-	-
Uppskjutna skatteskulder nettoredovisade bland uppskjutna skattefordringar	-85	-105	-	-
Övrigt	7	5	-	-
Totalt uppskjutna skattefordringar	342	301	-	-
Aktuell skattefordran	141	21	117	-
Summa skattefordringar	483	323	117	-

	Koncernen		Moderbolaget	
	2008	2007	2008	2007
Uppskjutna skatteskulder				
Anläggningstillgångar				
Biologiska tillgångar *	2 914	3 100	635	677
Materiella anläggningsskostnader	1 512	1 692	-4	-5
Periodiseringsfond	721	753	-	-
Övrigt, inkl. uppskjutna skattefordringar nettoredovisade bland uppskjutna skatteskulder **	-329	-62	-359	-40
Totalt uppskjutna skatteskulder	4 819	5 482	272	632
Avsättningar för skatter	692	426	45	45
Aktuell skatteskuld	14	17	-	4
Summa skatteskulder	5 525	5 925	317	681

* För moderbolaget avses skogsmark

** I posten ingår uppskjuten skatt avseende säkringsredovisade transaktioner med -274 (-21) Mkr för koncernen samt -295 (7) Mkr för moderbolaget.

Förändring i nettot av uppskjuten skattefordran och uppskjuten skatteskuld förklaras i denna tabell.

	Koncernen					Moderbolaget			
	Ingående balans	Redovisat i resultat-räkningen	Övriga förändringar	Omräkningsdifferenser	Ut-gående balans	Ingående balans	Redovisat i resultat-räkningen	Redovisat mot eget kapital	Ut-gående balans
2008									
Biologiska tillgångar *	-3 100	186	-	-	-2 914	-677	41	-	-635
Materiella anläggningstillgångar	-1 796	189	-	10	-1 597	5	-1	-	4
Avsättningar för pensioner	53	-15	51	-9	80	-	-	-	-
Underskottsavdrag	348	-13	-	12	347	-	-	-	-
Periodiseringsfond	-753	31	-	-	-721	-	-	-	-
Övrigt	68	12	250	-1	328	40	17	302	359
Uppskjuten nettoskatteskuld	-5 181	390	301	13	-4 477	-632	57	302	-272

	Koncernen					Moderbolaget			
	Ingående balans	Redovisat i resultat-räkningen	Övriga förändringar	Omräkningsdifferenser	Ut-gående balans	Ingående balans	Redovisat i resultat-räkningen	Redovisat mot eget kapital	Ut-gående balans
2007									
Biologiska tillgångar *	-2 472	-627	-1	-	-3 100	-678	1	-	-677
Materiella anläggningstillgångar	-1 923	122	1	4	-1 796	5	0	-	5
Avsättningar för pensioner	94	-13	-26	-2	53	-	-	-	-
Underskottsavdrag	408	-52	-10	2	348	-	-	-	-
Periodiseringsfond	-725	-28	0	0	-753	-	-	-	-
Övrigt	-58	28	98	-1	68	-6	12	34	40
Uppskjuten nettoskatteskuld	-4 676	-571	63	3	-5 181	-679	13	34	-632

* För moderbolaget avses skogsmark

För information avseende biologiska tillgångar se not 12. Uppskjuten skatteskuld avseende materiella anläggningstillgångar är framförallt hänförliga till avskrivningar över plan.

För information avseende avsättningar för skatter, se not 27.

Den uppskjutna skattekostnaden som redovisas i resultaträkningen avser främst förändring av temporära skillnader, ändrad skattesats i Sverige 2008 samt utnyttjandet av underskottsavdrag. Övriga förändringar för koncernen inkluderar uppskjuten skatt som redovisats direkt mot eget kapital avseende förändring i säkringsreserv 253 (67) Mkr och aktuariella omvärderingar 48 (-26) Mkr samt effekter av avyttringar 0 (20) Mkr.

Av den uppskjutna skattefordran avseende skattemässiga underskottsavdrag avser 122 Mkr avdrag som inte har någon tidsbegränsning avseende utnyttjande. Övriga avdrag förfaller om de inte utnyttjas innan 2015-2023. Skattemässiga underskottsavdrag och temporära skillnader för vilka uppskjutna skattefordringar inte har redovisats i resultat- och balansräkningen uppgår till 2 030 Mkr, varav 229 Mkr förfaller 2012 och 269 Mkr förfaller 2022-2023. Avgörande för om en uppskjuten skattefordran redovisas eller ej är en bedömning av hur sannolikt det är att koncernen kommer att kunna utnyttja den för avräkning mot framtida beskattningsbara vinster.

Not 9 Resultat per aktie**Koncernen**

	2008	2007
Totalt antal utestående aktier 1 januari	84 756 162	84 756 162
Återköp av egna aktier under året	-760 000	-
Totalt antal utestående aktier 31 december	83 996 162	84 756 162
Genomsnittligt antal aktier före utspädning	84 298 573	84 756 162
Effekt av optioner	-	-
Genomsnittligt antal aktier efter utspädning	84 298 573	84 756 162
Aktieägarnas andel av årets resultat, Mkr	642	1 505
Genomsnittligt antal aktier före utspädning	84 298 573	84 756 162
Årets resultat per aktie före utspädning, kr	7,6	17,8
Aktieägarnas andel av årets resultat, Mkr	642	1 505
Genomsnittligt antal aktier efter utspädning	84 298 573	84 756 162
Årets resultat per aktie efter utspädning, kr	7,6	17,8

Under 2008 har återköp av aktier genomförts för att säkerställa bolagets åtaganden i det incitamentsprogram för Holmenkoncernens anställda som årsstämman 2008 fattade beslut om. Totalt har 760 000 aktier av serie B återköpts, vilket motsvarar cirka 0,9 procent av det totala antalet utestående aktier och cirka 0,3 procent av det totala antalet röster. Snittpriset för de återköpta aktierna är 201,70 kronor.

Sammanlagt har 758 300 köpoptioner utfärdats. Optionspriset var 20 kronor per option och optionernas lösenpris uppgår till 224,50 kronor per aktie. Varje option ger rätt att förvärva en aktie under lösenperioden maj/juni 2013.

Lösenkursen 224,50 kronor överstiger aktiernas genomsnittskurs för 2008 (203 kronor per aktie). Optionerna saknar därför utspädningseffekt enligt definitionen i IAS 33 och har exkluderats från beräkningen av resultat per aktie efter utspädning. Om genomsnittlig börskurs i framtiden överstiger lösenkursen kommer dessa optioner att medföra en beräknad utspädningseffekt. Denna beräknas enligt IAS 33.

Not 10 Immateriella anläggningstillgångar**Koncernen**

	2008	2007
Goodwill		
Vid årets början	-	557
Årets nedskrivning	-	-569
Omräkningsdifferenser	-	12
	-	0

Föregående år gjordes en nedskrivning av koncernens goodwill med 569 Mkr, vilken främst härrörde från förvärvet av tidningspappersbruket i Madrid år 2000.

	Koncernen		Moderbolaget	
	2008	2007	2008	2007
Övriga immateriella anläggningstillgångar				
Ackumulerade anskaffningsvärden				
Vid årets början	89	104	10	21
Investeringar	8	7	8	5
Förändring av utsläppsrätter	70	-20	58	-16
Omklassificeringar	-1	-	-	-
Avyttringar och utrangeringar	-	-	-	-
Omräkningsdifferenser	5	-2	-	-
	170	89	77	10
Ackumulerade avskrivningar enligt plan				
Vid årets början	46	34	0	-
Årets avskrivningar	13	12	0	-
Omräkningsdifferenser	4	1	-	-
	64	46	1	-
Planenligt restvärde vid årets slut	106	42	76	10

Övriga immateriella anläggningstillgångar består huvudsakligen av utsläppsrätter 70 (0) Mkr, nyttjanderätt till elkraftsnät 8 (12) Mkr samt av IT-system 24 (19) Mkr. Holmens immateriella anläggningstillgångar är i huvudsak externt förvärvade. Förutom utsläppsrätter har samtliga övriga immateriella anläggningstillgångar en bestämbar nyttjandeperiod och skrivs av under 5–10 år.

Årets investeringar i immateriella anläggningstillgångar i koncernen avser huvudsakligen IT-projekt.

Not 11 Materiella anläggningstillgångar

	Skogsmark		Byggnader, övrig mark och markanläggningar		Maskiner och inventarier		Pågående arbeten och förskott till leverantörer		Totalt	
Koncernen	2008	2007	2008	2007	2008	2007	2008	2007	2008	2007
Ackumulerade anskaffningsvärden										
Vid årets början	100	100	5 561	5 493	25 865	24 802	270	201	31 796	30 595
Investeringar	-	-	127	30	867	1 274	140	69	1 134	1 373
Omklassificeringar	-	-	49	-5	147	7	-195	-	1	2
Avyttringar och utrangeringar	-	-	-5	-3	-82	-256	-	-	-87	-260
Omräkningsdifferenser	0	-	175	47	294	39	5	0	474	86
	100	100	5 906	5 561	27 092	25 865	221	270	33 319	31 796
Ackumulerade av- och nedskrivningar										
Vid årets början	-	-	2 618	2 385	16 194	14 429	-	-	18 813	16 814
Årets avskrivningar enligt plan	-	-	137	114	1 193	1 211	-	-	1 329	1 325
Årets nedskrivningar	-	-	6	127	51	907	-	-	57	1 034
Återföring av tidigare nedskrivningar	-	-	-	-	-	-60	-	-	-	-60
Omklassificeringar	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Avyttringar och utrangeringar	-	-	-3	-3	-76	-248	-	-	-79	-252
Omräkningsdifferenser	-	-	16	-5	40	-43	-	-	56	-48
	-	-	2 775	2 618	17 401	16 194	-	-	20 176	18 813
Planenligt restvärde vid årets slut	100	100	3 131	2 943	9 690	9 671	221	270	13 142	12 984

	Skogsmark		Byggnader, övrig mark och markanläggningar		Maskiner och inventarier		Totalt	
Moderbolaget	2008	2007	2008	2007	2008	2007	2008	2007
Ackumulerade anskaffningsvärden								
Vid årets början	72	58	138	138	203	198	414	394
Investeringar	7	14	2	0	40	22	49	36
Omklassificeringar	-	-	-	-	0	7	0	7
Avyttringar och utrangeringar	0	0	-3	0	-22	-24	-25	-24
	79	72	137	138	222	203	438	414
Ackumulerade avskrivningar enligt plan								
Vid årets början	-	-	125	123	154	155	279	278
Årets avskrivningar enligt plan	-	-	1	2	23	23	24	24
Avyttringar och utrangeringar	-	-	-1	0	-21	-24	-23	-24
	-	-	125	125	155	154	280	279
Ackumulerade uppskrivningar								
Vid årets början	2 417	2 417	1	1	-	-	2 417	2 418
Avyttringar och utrangeringar	0	0	-	0	-	-	0	0
	2 416	2 417	1	1	-	-	2 417	2 417
Planenligt restvärde vid årets slut	2 495	2 489	13	14	66	49	2 575	2 552

	Koncernen		Moderbolaget	
Taxeringsvärden	2008	2007	2008	2007
Taxeringsvärden avser tillgångar i Sverige				
Skogs- och jordbruksfastigheter	14 520	10 106	6 798	5 074
Byggnader, övrig mark och markanläggningar	3 049	3 031	28	28
	17 569	13 137	6 826	5 102

Koncernens nedskrivningar av materiella anläggningstillgångar redovisas i resultaträkningen på raden Nedskrivningar. 2008 genomfördes nedläggning av verksamheten vid Wargöns Bruk inom affärsområdet Holmen Paper. Detta har medfört en nedskrivning av materiella anläggningstillgångar med 57 Mkr. För 2007 avsåg nedskrivning av anläggningstillgångar affärsområdet Holmen Paper.

Årets investeringar har reducerats med 23 (11) Mkr på grund av det erhållna stödet från Statliga Energimyndigheten på totalt 40 Mkr för byggandet av ny massalinje vid Bravikens Pappersbruk.

Under 2008 har bolaget fått försäkringsersättning för branden i Bravikens Pappersbruk, se not 4, varav 44 Mkr avser investeringar i anläggningstillgångar.

Koncernens investeringsåtaganden avseende beslutade och pågående projekt uppgick per 2008-12-31 till 452 Mkr.

Taxeringsvärdena bestäms av Skatteverket genom fastighetstaxering och används som underlag för uttag av fastighetsskatt. Ingen fastighetsskatt utgår på skogsmark. Under 2008 genomfördes en ny fastighetstaxering av lantbruksenheter, vilket ökade taxeringsvärdet på koncernens skogs- och jordbruksfastigheter med drygt 40 procent jämfört med föregående år.

Not 12 Biologiska tillgångar

I koncernen redovisas skogstillgångar uppdelat på växande skog, som redovisas som biologisk tillgång till verkligt värde, och mark, som redovisas till anskaffningskostnad. Holmens bedömning är att det saknas relevanta marknadspriser som kan användas för att värdera skogsinnehav av Holmens storlek. Värderingen görs därför genom att beräkna nuvärdet av framtida förväntade kassaflöden från den växande skogen. Beräkning av kassaflöden görs för kommande 100 år, vilket bedöms vara skogens avverkningscykel. Kassaflödena beräknas utifrån avverkningsvolymen enligt Holmens aktuella avverkningsplan samt bedömningar om framtida pris- och kostnadsutveckling. Kostnader för återplantering har beaktats då återplantering efter avverkning är en skyldighet enligt lag.

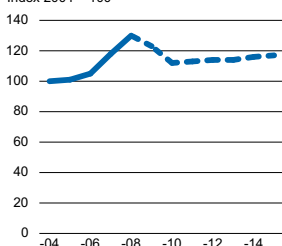
Totalt innehar Holmen 1 033 000 hektar produktiv skogsmark med en volym stående skog om 118 miljoner skogskubikmeter, varav 67 000 hektar med en stående skog om 12 miljoner skogskubikmeter är avsatt till naturområden. Enligt gällande avverkningsplan, som är från år 2000, ska den årliga avverkningen under perioden 2000 - 2009 i genomsnitt uppgå till 2,5 miljoner m³ per år. Avverkningen planeras därefter öka successivt för att stabiliseras kring en nivå på 3,0 miljoner m³ om cirka 40 år. Detta motsvarar en genomsnittlig ökning av avverkningen med 0,4 procent per år. Cirka 55 procent av avverkningen utgörs av timmer som säljs till sågverk och resterande del utgörs av massaved som säljs till massa- och pappersindustrin.

Kassaflödet från den växande skogen ökade under 2008 till 622 (547) Mkr främst till följd av högre priser samtidigt som kostnaderna för avverkning och skogsvård ökade. I genomsnitt har kassaflödena under 2001–2008 varit cirka 480 Mkr per år. Holmen har i sin värdering per 2008-12-31 utgått från de vid årsskiftet rådande priserna. Antagande har sedan gjorts att priserna sjunker fram till 2010, se graf nedan. Från år 2010 och framåt används långsiktiga antaganden för prisutvecklingen med en årlig ökning med 1 procent fram till år 2035 och därefter en ökning med 2 procent per år. Kostnaderna beräknas öka från dagens nivå med cirka 2 procent per år. Prognosen för pris och kassaflöden för 2009-2015 framgår av grafen nedan. För perioden 2016-2035 beräknas kassaflödena öka med 0,5 procent per år. Därefter antas kassaflödena i stort öka med den antagna inflationen om 2 procent.

Snittpris

Historik och prognos

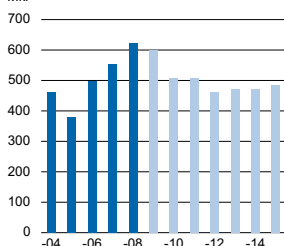
Index 2004 = 100

Kassaflöde

Historik och prognos

Mkr

Kassaflödena diskonteras med en ränta som motsvarar 5,5 procent (2007: 5,5 procent) efter skatt. Diskonteringsräntan har beräknats utifrån koncernens målsatta skuldsättningsgrad (i genomsnitt 0,55), en antagen långfristig nominell riskfri ränta om 4,5 procent, en riskpremie för lånat kapital om 1 procent och för eget kapital om 2 procent. En skattesats om 26,3 procent har beaktats.

Uppskjuten skatt, det vill säga den skatt som beräknas belasta resultaten från framtida avverkningar, har beräknats på hela värdet av växande skog.

Värdet på skogstillgångarna beräknades vid utgången av 2008 uppgå till 11 080 Mkr, det vill säga värdet av bedömda kassaflöden före skatt. Tillhörande uppskjuten skatteskuld beräknades till 2 914 Mkr. Det redovisade värdet netto efter skatt för den växande skogen uppgick till 8 166 Mkr. Förändringen av värdet på den växande skogen kan delas upp på:

	2008	2007
Ingående balans	11 073	8 830
Köp av växande skog	12	53
Försäljning av växande skog	-2	0
Förändring till följd av avverkning	-622	-547
Förändring av verkligt värde	606	2 736
Övriga förändringar	13	1
Bokfört värde vid årets slut	11 080	11 073

Nettot av förändring av verkligt värde och förändring till följd av avverkning redovisas i resultaträkningen som värdeförändring i biologiska tillgångar. För 2008 uppgick den till -16 (2 189) Mkr. I föregående års värdeförändring ingick effekter av ändrade antaganden om framtida pris- och kostnadsnivå, cirka 550 Mkr samt sänkt diskonteringsränta, cirka 1 550 Mkr.

Nedan visas hur värdet på skogstillgångarna skulle påverkas av förändringar i de mest väsentliga värderingsantagandena:

	Värdeförändring (Mkr)	
	Före skatt	Efter skatt
Årlig förändring, +0,1 % per år		
Avverkningstakt	400	290
Prisinflation	420	310
Kostnadsinflation	-230	-170
Nivåförändring, +1 %		
Avverkning	160	120
Priser	280	210
Kostnader	-160	-120
Diskonteringsränta, +0,1 %		
	-240	-180

Med årlig förändring avses den årliga förändringstakten som används i värderingen för respektive parameter. Exempelvis innebär en ökning med 0,1 procent att den årliga prisinflationen ökas från 1,0 procent till 1,1 procent i beräkningarna. Med nivåförändring avses att den nivå som ligger för respektive parameter och år förändras. Exempelvis innebär 1 procent prisökning att de virkespriser som ligger i beräkningarna höjs med 1 procent för samtliga år (ett nivåskift).

Not 13 Andelar i intresseföretag samt övriga aktier och andelar

	Koncernen		Moderbolaget	
Intresseföretag	2008	2007	2008	2007
Redovisat värde vid årets ingång	1 745	1 731	77	77
Investeringar	0	0	0	0
Avyttringar	-2	-	-1	-
Omklassificering	0	-	0	-
Andel i intresseföretagets resultat	50	12	-	-
Omräkningsdifferens	30	3	-	-
Nedskrivningar	0	-	0	-
Redovisat värde vid årets utgång	1 824	1 745	77	77

I moderbolagets ingående balans ingår ackumulerade nedskrivningar om 34 Mkr. Ingen nedskrivning har skett under året.

	Koncernen		Moderbolaget	
Övriga aktier och andelar	2008	2007	2008	2007
Redovisat värde vid årets ingång	7	11	6	10
Investeringar	4	1	4	1
Avyttringar	0	-5	-	-5
Omklassificering	0	-	0	-
Omräkningsdifferens	0	0	-	-
Nedskrivningar	-	-	-	-
Redovisat värde vid årets utgång	11	7	11	6

Inga nedskrivningar av övriga aktier och andelar har skett under året.

Moderbolagets och koncernens innehav av aktier och andelar i intresseföretag

	Org nr	Säte	Antal andelar	2008			2007		
				Andel % ¹⁾	Bokfört värde hos moderbolaget, tkr	Andelens värde i koncern-redovisning, tkr	Andel % ¹⁾	Bokfört värde hos moderbolaget, tkr	Andelens värde i koncern-redovisning, tkr
Brännälvens Kraft AB	556017-6678	Arbrå	5 556	13,9	-	36 400	13,9	-	36 400
Gidekraft AB	556016-0953	Örnsköldsvik	990	9,9	99	99	9,9	99	99
Harrsele AB	556036-9398	Sundsvall	9 886	49,4	-	1 481 898	49,4	-	1 481 561
Uni4 Marketing AB	556594-6984	Stockholm	1 800	36,0	1 856	7 725	50,0	2 178	6 036
Industriskog AB	556193-9470	Falun	25 000	33,3	37	37	33,3	128	128
Pressretur AB	556188-2712	Stockholm	334	33,4	-	-	33,4	-	-
PÅAB, Pappersåtervinning AB	556142-5116	Norrköping	500	50,0	109	109	50,0	109	109
Vattenfall Tuggen AB	556504-2826	Lycksele	683	6,83	74 755	74 755	6,83	74 755	74 755
Baluarto Sociedade de Recolha e Recuperação de Desperdícios, Lda, Portugal		Alcochete	2	50,0	-	42 049	50,0	-	34 871
Ets Emilie Llau S.A., Frankrike		Lorp-Sentaraille	1 073	38,0	-	41 019	38,0	-	35 929
Peninsular Cogeneración S.A., Spanien		Madrid	4 500	50,0	-	140 270	50,0	-	75 506
Övriga aktier ägda av moderbolaget					38	38		37	37
Totalt					76 895	1 824 399		77 306	1 745 431

1) Ägarandel överensstämmer med andel av rösterna för totalt antal aktier.

Moderbolagets och koncernens innehav av aktier och andelar i övriga företag

	Org nr	Säte	Antal andelar	2008			2007		
				Andel % ¹⁾	Bokfört värde hos moderbolaget, tkr	Andelens värde i koncern-redovisning, tkr	Andel % ¹⁾	Bokfört värde hos moderbolaget, tkr	Andelens värde i koncern-redovisning, tkr
Moderbolaget									
Industrikraft i Sverige AB	556761-5371	Stockholm	100 000	20,0	1 200	1 200	-	-	-
SweTree Technologies AB	556573-9587	Umeå	57 500	2,7	5 640	5 640	2,7	5 000	5 000
VindIn AB	556713-5172	Stockholm	100	7,1	3 410	3 410	7,1	810	810
Diverse aktier ägda av moderbolaget					587	587		587	587
Totalt					10 837	10 837		6 397	6 397
Koncernen									
Diverse aktier						372			719
Totalt					10 837	11 209		6 397	7 116

1) Ägarandel överensstämmer med andel av rösterna för totalt antal aktier.

Ägandet i Brännälvens Kraft AB, Gidekraft AB, Harrsele AB samt Vattenfall Tuggen AB avser vattenkrafttillgångar. Ägarandelen ger koncernen rätt att köpa producerad elkraft till självkostnad, vilket innebär att endast ett begränsat resultat uppstår i intressebolaget. Inköpt elkraft säljs externt till marknadspris och resultatet redovisas i koncernen inom affärsområdet Holmen Energi.

Innehavet i Brännälvens Kraft AB, Gidekraft AB och Vattenfall Tuggen AB klassificeras som intresseföretag trots att ägarandelen understiger 20 procent på grund av att aktieägaravtal ger ett betydande inflytande över bolagets verksamhet.

Till höger specificeras finansiell information i sammandrag avseende intresseföretag som ägs av koncernen respektive ägs av moderbolaget. Tabellen visar ägd andel av intresseföretagen.

	Koncernen		Moderbolaget	
	2008	2007	2008	2007
Intäkter	861	735	320	277
Resultat	51	13	4	2
Tillgångar	728	466	200	135
Skulder	362	255	156	110
Eget kapital	366	211	44	25

Not 14 Finansiella instrument

	Poster redovisade till verkligt värde via resultaträkningen							
	Lån värderade till verkligt värde	Derivat	Derivat som säkrings-redovisas	Kund- och lånefordringar	Tillgångar som kan säljas	Övriga skulder	Summa redovisat värde	Verkligt värde
Koncernen 2008								
Finansiella instrument som ingår i den finansiella nettoskulden								
Långfristiga finansiella fordringar								
Placeringar kreditinstitut	-	-	-	26	-	-	26	26
Derivat	-	32	-	-	-	-	32	32
Övriga finansiella fordringar	-	-	-	29	-	-	29	29
	-	32	-	55	-	-	87	87
Kortfristiga finansiella fordringar								
Orealiserad kurseffekt och upplupen ränta	-	-	-	6	-	-	6	6
Derivat	-	31	34	-	-	-	65	65
Övriga finansiella fordringar	-	-	-	16	-	-	16	16
	-	31	34	23	-	-	88	88
Likvida medel								
Kortfristig likviddeposition	-	-	-	243	-	-	243	243
Banktillgodohavanden	-	-	-	410	-	-	410	410
	-	-	-	653	-	-	653	653
Långfristiga skulder								
MTN lån	-	-	-	-	-	1 266	1 266	1 282
Derivat	-	13	126	-	-	-	139	139
Övriga finansiella skulder	394	-	-	-	-	1 423	1 817	1 825
	394	13	126	-	-	2 689	3 223	3 247
Kortfristiga skulder								
Certifikatsprogram	-	-	-	-	-	1 467	1 467	1 467
Skulder till kreditinstitut	-	-	-	-	-	146	146	146
Kort del av långa lån	-	-	-	-	-	567	567	567
Derivat	-	60	95	-	-	-	155	155
Orealiserad kurseffekt och upplupen ränta	-	-	-	-	-	161	161	161
Övriga kortfristiga skulder	-	-	-	-	-	2 260	2 260	2 260
	-	60	95	-	-	4 602	4 756	4 756
Finansiella instrument som ej ingår i den finansiella nettoskulden								
Övriga aktier och andelar	-	-	-	-	11	-	11	-
Kundfordringar	-	-	-	3 144	-	-	3 144	3 144
Derivat (redovisade bland rörelsefordringar)	-	14	144	-	-	-	157	157
Derivat (redovisade bland anläggningstillgångar)	-	-	-	-	-	-	-	-
Leverantörsskulder	-	-	-	-	-	2 282	2 282	2 282
Derivat (redovisade bland rörelseskulder)	-	135	1 056	-	-	-	1 191	1 191

Långfristiga finansiella fordringar består av räntebärande långa depositioner hos kreditinstitut, finansiella fordringar på andra företag som i allt väsentligt är räntebärande samt förutbetalda kostnader för lånelöften. Därutöver ingår marknadsvärden på långfristiga derivat. Moderbolagets fordringar hos koncernföretag innehåller en betydande del räntefria fordringar mellan svenska helägda koncernföretag.

Som **kortfristiga finansiella fordringar** redovisas räntebärande placeringar och utlåning med löptid upp till ett år, upplupna ränteintäkter och realiserade kursvinster. Kortfristiga finansiella fordringar har i allt väsentligt en räntebindning understigande 3 månader och bär därmed mycket begränsad ränterisk.

Likvida medel består av banktillgodohavanden och placeringar som lätt kan omvandlas till kassamedel till ett känt belopp och med en löptid om högst tre månader från anskaffningstidpunkten, vilket även innebär att ränterisken är obetydlig. Likviditet är placerad på bankkonto eller som korta depositioner hos banker. Snittträntan på koncernens finansiella tillgångar var under 2008 cirka 3,3 (4,4) procent.

Som **finansiella skulder** redovisas låneskulder, upplupna räntekostnader, realiserade kursförluster och marknadsvärden på derivat.

Finansiella skulder är i allt väsentligt räntebärande. Moderbolagets skulder till koncernföretag innehåller en betydande del räntefria skulder mellan svenska helägda koncernföretag.

	Poster redovisade till verkligt värde via resultaträkningen							
	Lån värderade till verkligt värde	Derivat	Derivat som säkrings-redovisas	Kund- och lånefordringar	Tillgångar som kan säljas	Övriga skulder	Summa redovisat värde	Verkligt värde
Koncernen 2007								
Finansiella instrument som ingår i den finansiella nettoskulden								
Långfristiga finansiella fordringar								
Placeringar kreditinstitut	-	-	-	18	-	-	18	18
Derivat	-	16	23	-	-	-	39	39
Övriga finansiella fordringar	-	-	-	52	-	-	52	52
	-	16	23	70	-	-	108	108
Kortfristiga finansiella fordringar								
Orealiserad kurseffekt och upplupen ränta	-	-	-	6	-	-	6	6
Derivat	-	1	14	-	-	-	16	16
Övriga finansiella fordringar	-	-	-	17	-	-	17	17
	-	1	14	24	-	-	39	39
Likvida medel								
Kortfristig likviddeposition	-	-	-	17	-	-	17	17
Banktillgodohavanden	-	-	-	377	-	-	377	377
	-	-	-	394	-	-	394	394
Långfristiga skulder								
MTN lån	196	-	-	-	-	1 365	1 562	1 548
Derivat	-	16	8	-	-	-	24	24
Övriga finansiella skulder	392	-	-	-	-	475	866	851
	588	16	8	-	-	1 840	2 452	2 423
Kortfristiga skulder								
Certifikatsprogram	-	-	-	-	-	3 509	3 509	3 509
Skulder till kreditinstitut	-	-	-	-	-	32	32	32
Kort del av långa lån	-	-	-	-	-	101	101	101
Derivat	-	14	47	-	-	-	61	61
Orealiserad kurseffekt och upplupen ränta	-	-	-	-	-	102	102	102
Övriga kortfristiga skulder	-	-	-	-	-	13	13	13
	-	14	47	-	-	3 758	3 819	3 819
Finansiella instrument som ej ingår i den finansiella nettoskulden								
Övriga aktier och andelar	-	-	-	-	7	-	7	-
Kundfordringar	-	-	-	3 004	-	-	3 004	3 004
Derivat (redovisade bland rörelsefordringar)	-	9	19	-	-	-	27	27
Derivat (redovisade bland anläggningstillgångar)	-	-	-	-	-	-	-	-
Leverantörsskulder	-	-	-	-	-	2 338	2 338	2 338
Derivat (redovisade bland rörelseskulder)	-	17	130	-	-	-	147	147

Skulder som värderats till verkligt värde uppgår till 598 (588) Mkr. Återbetalningsbeloppet för dessa skulder uppgår till 538 Mkr. Förfallostruktur och snittränta för koncernens skulder framgår av not 2. Av moderbolagets skulder förfaller 4 713 Mkr inom ett år och 383 Mkr senare än fem år efter balansdagen. Utöver ovan identifierade finansiella tillgångar och skulder ingår även pensionsskulden (se not 18) i den finansiella nettoskulden.

Verkligt värde i tabellerna har antingen hämtats direkt från noterade marknadspriser eller genom beräkning av diskonterade kassaflöden. I de fall beräkningar av diskonterade kassaflöden gjorts har samtliga variabler, såsom diskonteringsräntor och valutakurser, för beräkningar hämtats från marknadsnoteringar. Skillnaden mellan verkligt värde och bokfört värde beror på att vissa skulder inte

marknadsvärderas i balansräkningen utan redovisas till upplupet anskaffningsvärde. För kundfordringar och leverantörsskulder har som verkligt värde angetts det redovisade värdet vilket bedöms återspegla det verkliga värdet väl. Då något tillförlitligt marknadsvärde avseende aktier och andelar ej har kunnat fastställas har dessa utelämnats i tabellerna.

	Poster redovisade till verkligt värde via resultaträkningen							
	Lån värderade till verkligt värde	Derivat	Derivat som säkrings-redovisas	Kund- och lånefordringar	Tillgångar som kan säljas	Övriga skulder	Summa redovisat värde	Verkligt värde
Moderbolaget 2008								
Finansiella instrument som ingår i den finansiella nettoskulden								
Långfristiga finansiella fordringar								
Placeringar kreditinstitut	-	-	-	-	-	-	-	-
Derivat	-	32	-	-	-	-	32	32
Fordringar på koncernföretag	-	-	-	2 663	-	-	2 663	2 663
Övriga finansiella fordringar	-	-	-	27	-	-	27	27
	-	32	-	2 690	-	-	2 722	2 722
Kortfristiga finansiella fordringar								
Orealiserad kurseffekt och upplupen ränta	-	-	-	6	-	-	6	6
Derivat	-	65	-	-	-	-	65	65
Fordringar på koncernföretag	-	-	-	-	-	-	-	-
Övriga finansiella fordringar	-	-	-	16	-	-	16	16
	-	65	-	23	-	-	88	88
Likvida medel								
Kortfristig likviddeposition	-	-	-	226	-	-	226	226
Banktillgodohavanden	-	-	-	316	-	-	316	316
	-	-	-	542	-	-	542	542
Långfristiga skulder								
MTN lån	-	-	-	-	-	1 262	1 262	1 282
Derivat	-	13	126	-	-	-	139	139
Skulder till koncernföretag	-	-	-	-	-	3 660	3 660	3 660
Övriga finansiella skulder	-	-	-	-	-	1 404	1 404	1 412
	-	13	126	-	-	6 325	6 464	6 493
Kortfristiga skulder								
Certifikatsprogram	-	-	-	-	-	1 467	1 467	1 467
Skulder till kreditinstitut	-	-	-	-	-	143	143	143
Kort del av långa lån	-	-	-	-	-	567	567	567
Derivat	-	154	1	-	-	-	155	155
Orealiserad kurseffekt och upplupen ränta	-	-	-	-	-	125	125	125
Skulder till koncernföretag	-	-	-	-	-	-	-	-
Övriga kortfristiga skulder	-	-	-	-	-	2 255	2 255	2 255
	-	154	1	-	-	4 558	4 713	4 713
Finansiella instrument som ej ingår i den finansiella nettoskulden								
Övriga aktier och andelar	-	-	-	-	11	-	11	-
Kundfordringar	-	-	-	2 343	-	-	2 343	2 343
Derivat (redovisade bland rörelsefordringar)	-	33	105	-	-	-	138	138
Derivat (redovisade bland anläggningstillgångar)	-	-	-	-	-	-	-	-
Leverantörsskulder	-	-	-	-	-	1 738	1 738	1 738
Derivat (redovisade bland rörelseskulder)	-	137	1 098	-	-	-	1 235	1 235

	Poster redovisade till verkligt värde via resultaträkningen							
	Lån värderade till verkligt värde	Derivat	Derivat som säkrings-redovisas	Kund- och lånefordringar	Tillgångar som kan säljas	Övriga skulder	Summa redovisat värde	Verkligt värde
Moderbolaget 2007								
Finansiella instrument som ingår i den finansiella nettoskulden								
Långfristiga finansiella fordringar								
Placeringar kreditinstitut	-	-	-	-	-	-	-	-
Derivat	-	16	23	-	-	-	39	39
Fordringar på koncernföretag	-	-	-	252	-	-	252	252
Övriga finansiella fordringar	-	-	-	29	-	-	29	29
	-	16	23	282	-	-	320	320
Kortfristiga finansiella fordringar								
Orealiserad kurseffekt och upplupen ränta	-	-	-	6	-	-	6	6
Derivat	-	1	14	-	-	-	16	16
Fordringar på koncernföretag	-	-	-	1 588	-	-	1 588	1 588
Övriga finansiella fordringar	-	-	-	17	-	-	17	17
	-	1	14	1 611	-	-	1 627	1 627
Likvida medel								
Kortfristig likviddeposition	-	-	-	-	-	-	-	-
Banktillgodohavanden	-	-	-	303	-	-	303	303
	-	-	-	303	-	-	303	303
Långfristiga skulder								
MTN lån	-	-	-	-	-	1 565	1 565	1 544
Derivat	-	16	8	-	-	-	24	24
Skulder till koncernföretag	-	-	-	-	-	1 474	1 474	1 474
Övriga finansiella skulder	-	-	-	-	-	456	456	456
	-	16	8	-	-	3 496	3 520	3 499
Kortfristiga skulder								
Certifikatsprogram	-	-	-	-	-	3 509	3 509	3 509
Skulder till kreditinstitut	-	-	-	-	-	30	30	30
Kort del av långa lån	-	-	-	-	-	101	101	101
Derivat	-	14	47	-	-	-	61	61
Orealiserad kurseffekt och upplupen ränta	-	-	-	-	-	102	102	102
Skulder till koncernföretag	-	-	-	-	-	896	896	896
Övriga kortfristiga skulder	-	-	-	-	-	8	8	8
	-	14	47	-	-	4 646	4 707	4 707
Finansiella instrument som ej ingår i den finansiella nettoskulden								
Övriga aktier och andelar	-	-	-	-	6	-	6	-
Kundfordringar	-	-	-	2 059	-	-	2 059	2 059
Derivat (redovisade bland rörelsefordringar)	-	9	113	-	-	-	121	121
Derivat (redovisade bland anläggningstillgångar)	-	-	-	-	-	-	-	-
Leverantörsskulder	-	-	-	-	-	1 557	1 557	1 557
Derivat (redovisade bland rörelseskulder)	-	17	119	-	-	-	137	137

Not 15 Varulager

	Koncernen		Moderbolaget	
	2008	2007	2008	2007
Råvaror och förnödenheter	947	890	590	593
Timmer och massaved	297	243	237	207
Färdiga varor och produkter i arbete	1 454	1 376	1 118	1 027
Avverkningsrätter och dylikt	737	554	684	504
	3 434	3 063	2 629	2 331

Årets nedskrivningar av varulager som belastar årets resultat uppgår för koncernen till 26 (10) Mkr och för moderbolaget till 28 (3) Mkr.

Not 16 Rörelsefordringar

	Koncernen		Moderbolaget	
	2008	2007	2008	2007
Kundfordringar *	3 144	3 004	2 343	2 191
Fordringar hos intresseföretag	5	37	5	37
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	166	100	135	49
Derivat	157	27	138	121
Övriga fordringar	220	296	143	221
	3 692	3 464	2 764	2 620

* Av kundfordringar avser i koncernen 64 Mkr kundfordringar hos intresseföretag. I moderbolaget avser 64 Mkr kundfordringar hos intresseföretag och 162 Mkr kundfordringar hos koncernföretag.

Kundfordringar redovisas efter avdrag för befarade och konstaterade kreditförluster. Affärsområdet Holmen Papers kundfordringar utgör 68 procent av koncernens totala kundfordringar och affärsområdet Iggesund Paperboards kundfordringar utgör 21 procent. Koncernens kundfordringar är främst mot europeiska kunder. Kundfordringarna i utländsk valuta har värderats till balansdagskurs. Marknadsvärden på derivat avser säkringar av framtida kassaflöden.

Kundkreditrisk. Risken att koncernens kunder inte kommer att fullgöra sina betalningsförpliktelser begränsas genom kreditkontroll, interna kreditlimit per kund och genom att i vissa fall försäkra kundfordringar mot kreditförluster. Per 31 december 2008 var cirka 54 (58) procent av koncernens kundfordringar försäkrade mot kreditförluster. Holmens exponering mot enskilda kunder är begränsad. Försäljningen till de fem största kunderna utgjorde under 2008 sammanlagt knappt 10 procent av koncernens totala omsättning.

Under året har kreditförluster på kundfordringar påverkat resultatet med -1 (-6) Mkr. Avsättning för befarade kreditförluster på kundfordringar uppgick per 2008-12-31 till 39 (60) Mkr och har netto redovisats med kundfordringar. Avsättningen har under året förändrats -22 (-23) Mkr till följd av konstaterade kreditförluster samt 2 (10) Mkr till följd av förändring av avsättning för befarade kreditförluster.

Totalt var per 31 december 2008 kundfordringar om 106 (64) Mkr förfallna till betalning mer än 30 dagar, exklusive kundfordringar för vilka avsättningar har gjorts. Förfallostrukturen för dessa framgår av denna tabell:

Mkr	2008	2007
Totala kundfordringar	3 144	3 004
varav förfallet > 30 dagar *	106	64
varav förfallet > 60 dagar **	33	10

* inkl förfall > 60 dagar

** exklusive resultatförda kundförluster/avsättningar

Not 17 Eget kapital

Koncernen	Aktiekapital	Övrigt till- skjutet kapital	Omräknings- reserv	Reserver	Balanserade vinstmedel inkl. årets resultat	Summa
				Säkrings- reserv		
Ingående balans 2007-01-01	4 238	281	92	119	11 906	16 636
Årets förändring säkringsreserv				-241		-241
Årets förändring omräkningsreserv			-62			-62
Aktuariella omvärderingar					61	61
Skatt hänförlig till poster som redovisats direkt mot eget kapital			9	67	-26	51
Summa förmögenhetsförändringar redovisade direkt mot eget kapital exkl. transaktioner med bolagets ägare	0	0	-53	-174	35	-192
Årets resultat					1 505	1 505
Summa förmögenhetsförändringar, exkl. transaktioner med bolagets ägare	0	0	-53	-174	1 540	1 314
Lämnad utdelning					-1 017	-1 017
Utgående balans 2007-12-31	4 238	281	39	-55	12 429	16 932
Årets förändring säkringsreserv				-964		-964
Årets förändring omräkningsreserv			-96			-96
Aktuariella omvärderingar					-169	-169
Skatt hänförlig till poster som redovisats direkt mot eget kapital			151	253	48	452
Summa förmögenhetsförändringar redovisade direkt mot eget kapital exkl. transaktioner med bolagets ägare	0	0	55	-712	-121	-778
Årets resultat					642	642
Summa förmögenhetsförändringar, exkl. transaktioner med bolagets ägare	0	0	55	-712	521	-135
Lämnad utdelning					-1 017	-1 017
Erhållna premier för utställda köpoptioner					-153	-153
Återköp av egna aktier					15	15
Utgående balans 2008-12-31	4 238	281	94	-767	11 795	15 641

Moderbolaget	Bundet eget kapital			Fritt eget kapital			Summa
	Aktiekapital	Reserv- fond	Uppskriv- ningsfond	Säkrings- reserv	Balanserade vinstmedel	Årets resultat	
Ingående balans 2007-01-01	4 238	1 577	100	105	4 908	769	11 697
Överföring av 2006 års resultat					769	-769	0
Årets förändring i säkringsreserv				-120			-120
Effekter av koncernbidrag					389		389
Skatt hänförlig till poster som redovisats direkt mot eget kapital				34			34
Summa förmögenhetsförändringar redovisade direkt mot eget kapital, exkl. transaktioner med bolagets ägare	0	0	0	-86	1 158	-769	303
Årets resultat						-548	-548
Summa förmögenhetsförändringar exkl. transaktioner med bolagets ägare	0	0	0	-86	1 158	-1 317	-245
Lämnad utdelning					-1 017		-1 017
Utgående balans 2007-12-31	4 238	1 577	100	19	5 049	-548	10 435
Överföring av 2007 års resultat					-548	548	0
Årets förändring i säkringsreserv				-1 148			-1 148
Effekter av koncernbidrag					469		469
Skatt hänförlig till poster som redovisats direkt mot eget kapital				302			302
Summa förmögenhetsförändringar redovisade direkt mot eget kapital, exkl. transaktioner med bolagets ägare	0	0	0	-845	-79	548	-376
Årets resultat						-436	-436
Summa förmögenhetsförändringar exkl. transaktioner med bolagets ägare	0	0	0	-845	-79	112	-812
Lämnad utdelning					-1 017		-1 017
Erhållna premier för utställda köpoptioner					-153		-153
Återköp av egna aktier					15		15
Utgående balans 2008-12-31	4 238	1 577	100	-826	3 815	-436	8 468

Per den 31 december 2008, uppgick koncernens innehav av egna aktier till 760 000 (-). Inga avyttringar av egna aktier har skett under året.

Aktiekapital

Moderbolaget	08-12-31			07-12-31		
	Antal	Kvotvärde	Mkr	Antal	Kvotvärde	Mkr
Registrerat aktiekapital						
Serie A	22 623 234	50	1 131,2	22 623 234	50	1 131,2
Serie B	62 132 928	50	3 106,6	62 132 928	50	3 106,6
Totalt antal aktier	84 756 162		4 237,8	84 756 162		4 237,8
Återköpta B-aktier	-760 000					
Totalt antal utestående aktier	83 996 162					
Utfärdade köpoptioner, B-aktier	758 300					

Bolagets aktiekapital utgörs av aktier utgivna i två serier, serie A med 10 röster per aktie och serie B med 1 röst per aktie. I övrigt finns inga restriktioner mellan aktieslagen.

Innehav av egna aktier redovisas som en minskning av balanserade vinstmedel. Förvärv av egna aktier redovisas som en avdragspost och likvid från avyttring av egna aktier redovisas som en ökning. Transaktionskostnader redovisas direkt mot balanserade vinstmedel.

Med övrigt tillskjutet kapital avses eget kapital som är tillskjutet från ägarna. Här ingår överkurser som betalats i samband med emissioner.

Säkringsreserven innefattar den effektiva andelen av den ackumulerade nettoförändringen av verkligt värde på ett kassaflödessäkringsinstrument hänförbart till underliggande transaktioner som ännu inte har inträffat.

Omräkningsreserven innefattar alla valutakursdifferenser som uppstår vid omräkning av finansiella rapporter från utländska verksamheter som har upprättats i en annan valuta än svenska kronor. Vidare består omräkningsreserven av valutakursdifferenser som uppstår vid omvärdering av skulder och derivat som klassificerats som säkringsinstrument av en nettoinvestering i en utländsk verksamhet.

Balanserade vinstmedel innefattar samtliga övriga delar av eget kapital inklusive årets resultat.

Reservfonden i moderbolaget avser tidigare obligatoriska avsättningar till reservfond samt belopp som före 1 januari 2006 tillförts överkursfonden.

Uppskrivningsfonden i moderbolaget innehåller belopp avsatta i samband med uppskrivningar av materiella eller finansiella anläggningstillgångar.

Styrelsen föreslår årsstämman den 24 mars 2009 att besluta om utdelning om 9 kronor per aktie. Den föreslagna utdelningen uppgår till sammanlagt 756 Mkr. Föregående år lämnades en utdelning om 12 kronor per aktie (1 017 Mkr).

Tillgångar och skulder värderade till verkligt värde enligt ÅRL 4 kap 14a§ har påverkat moderbolagets egna kapital med -1 294 (-46) Mkr. I koncernen har värdering av derivat och andra finansiella instrument påverkat det egna kapitalet med -1 291 (-201) Mkr.

Holmens lönsamhetsmål är att avkastningen uthålligt ska överstiga marknads-mässig kapitalkostnad. Ordinarie utdelning ska uppgå till 5–7 procent av eget kapital. Målet för skuldsättningsgraden är 0,3–0,8. Varken moderbolaget eller något av dotterbolagen står under externa kapitalkrav, med undantag från Holmen Försäkring AB som följer Finansinspektionens föreskrifter med krav på förhållande mellan eget kapital och risk. För ytterligare redogörelse över koncernens kapitalhantering, se förvaltningsberättelsen sid 44 och 46.

Not 18 Avsättningar för pensioner

Holmen har förmånsbaserade tjänstepensionsplaner för tjänstemän i Sverige (ITP-plan) och för merparten av de anställda i England. Dessa planer tillhandahåller förmåner beräknade utifrån slutlön och tjänstetid. Planen i England är sedan halvårsskiftet 2004 stängd för nyinträde. Nyanställda erbjuds från och med denna tidpunkt en premiebestämd pensionsplan. Tjänstepension för arbetare i Sverige är avgiftsbestämd.

Åtagandena från pensionsplanerna i England ligger i så kallade trusts. Förmånsbestämda åtaganden utöver ITP-planen för koncernledningen i Sverige tryggas via stiftelse. Dessa åtaganden redovisas i koncernen som förmånsbestämda planer enligt IAS 19. Merparten av de förmånsbestämda pensionsåtagandena för tjänstemän i Sverige tryggas genom försäkring i Alecta. Då Alecta inte kan tillhandahålla tillräckliga uppgifter för att redovisa ITP-planen som förmånsbestämd redovisas den i enlighet med UFR 6 som avgiftsbestämd. Årets avgifter för pensionsförsäkringar som är tecknade i Alecta uppgick till 24 (38) Mkr, varav 22 (36) Mkr avser ålderspension och familjepension, och ingår i resultatposten personalkostnader. Alectas överskott kan fördelas till försäkringstagarna och/eller de försäkrade. Vid utgången av 2008 uppgick Alectas kollektiva konsolideringsnivå till 112 (152) procent.

Koncernens pensionskostnad	2008	2007
Förmånsbestämda planer		
Personalkostnad	-20	-33
Finansiella intäkter	2	2
Finansiella kostnader	-7	-7
Summa förmånsbestämda planer i resultaträkningen	-25	-38
Avgiftsbestämda planer		
Personalkostnad	-104	-93
Summa redovisat i resultaträkningen	-129	-131

Årets aktuariella omvärdering uppgick till -169 (61) Mkr, inklusive tillhörande löne-skattekostnad 7 (0) Mkr, och har redovisats direkt mot eget kapital. Ackumulerat uppgår aktuariella omvärderingar till -128 (41) Mkr.

I sammanställningarna nedan specificeras förändringen av den förmånsbestämda förpliktelsen samt förändringen av förvaltningstillgångarna. Huvuddelen av åtagandena avser pensionsplanerna i England.

Förpliktelse	2008	2007
Förpliktelse per den 1 januari	-1 769	-1 866
Kostnad för tjänstgöring innevarande period	-20	-33
Räntekostnader	-88	-90
Aktuariella vinster och förluster	75	67
Inbetalningar från anställda	-7	-9
Utbetalda pensioner	89	89
Överfört från avsättningar	-36	-10
Regleringar	6	7
Valutakursdifferenser	198	76
Förpliktelse per den 31 december	-1 553	-1 769

Förvaltningstillgångar	2008	2007
Tillgångarnas verkliga värde den 1 januari	1 521	1 510
Förväntad avkastning	83	85
Aktuariella vinster och förluster	-237	-6
Inbetalningar från arbetsgivaren	54	67
Inbetalningar från anställda	7	9
Utbetalda pensioner	-63	-76
Valutakursdifferenser	-167	-67
Tillgångarnas verkliga värde den 31 december	1 199	1 521
Avsättning för pensioner, netto	-354	-247

Av de totala förpliktelseerna avser 68 (54) Mkr sådana som ej är fonderade medan resten är helt eller delvis fonderade förpliktelse.

Förvaltningstillgångarna fördelar sig enligt nedan:

Förvaltningstillgångar	2008	2007
Aktier	457	694
Obligationer	617	681
Korta räntebärande placeringar	125	147
	1 199	1 521

I förvaltningstillgångarna ingår inga finansiella instrument utgivna av koncernbolag och inga tillgångar som används av koncernen.

Väsentliga aktuariella antaganden (viktade genomsnitt), %	2008 31 dec	2007 31 dec
Diskonteringsränta	5,4	5,5
Förväntad avkastning på förvaltningstillgångar	4,9	6,0
Framtida löneökning	3,9	4,3
Framtida inflation	2,9	3,3

Den förväntade avkastningen på räntebärande värdepapper har beräknats utifrån förstklassiga långfristiga obligationer och för aktier har ett tillägg gjorts avseende en riskpremie.

Historisk information	2008	2007	2006	2005	2004
Nuvärde av förpliktelsen	-1 553	-1 769	-1 866	-1 818	-1 474
Verkligt värde av förvaltningstillgångar	1 199	1 521	1 510	1 400	1 138
Netto	-354	-247	-356	-418	-336
Erfarenhetsbaserade justeringar					
Förmånsbestämda förpliktelser	-3	4	15		
Förvaltningstillgångar	-237	-6	32		

Under 2009 förväntas Holmens inbetalningar till de fonderade förmånsbestämda planerna uppgå till 50 Mkr.

Moderbolagets kostnad avseende förmånsbestämda pensionsåtaganden uppgick till 11 (18) Mkr, varav 10 (17) Mkr redovisats som personalkostnad och 1 (1) Mkr som räntekostnad. För avgiftsbestämda planer uppgick kostnaden till 92 (79) Mkr. Avsättning för pensioner uppgick till 64 (48) Mkr, varav 58 (30) Mkr var tryggade enligt tryggandelagen. 3 (0) Mkr av avsättningen avsåg fonderade åtaganden. De fonderade åtagandena består av pensionsåtaganden om 128 (126) Mkr (beräknat enligt svenska principer) vilka tryggas av förvaltningstillgångar i fristående stiftelse vars värde uppgick till 125 (135) Mkr. Förvaltningsstillgångarna består av aktier 35 (47) Mkr, obligationer 89 (88) Mkr och likvida medel 1 (0) Mkr. Under året har 7 (7) Mkr utbetalats avseende fonderade pensionsåtaganden och 17 (13) Mkr avseende ofonderade åtaganden. 0 (7) Mkr har tagits som gottgörelse från stiftelse som tryggar fonderade pensionsåtaganden. Vid beräkning av pensionsåtagandets storlek har diskonteringsränta om 4,0 (3,5) procent och lönenivån per balansdagen använts.

Not 19 Övriga avsättningar

	Avsättning för skatter		Skogsvårds- reservering		Andra avsättningar		Totalt	
	2008	2007	2008	2007	2008	2007	2008	2007
Koncernen								
Redovisat värde vid periodens ingång	426	424	141	140	193	153	759	717
Avsättningar som gjorts under perioden	267	2	101	77	391	60	759	138
Belopp som tagits i anspråk under perioden	-	-	-88	-75	-74	-20	-162	-96
Redovisat värde vid periodens utgång	692	426	153	141	511	193	1 357	759
Varav total långfristig del av avsättningarna	692	426	54	59	333	173	1 080	658
Varav total kortfristig del av avsättningarna	-	-	99	81	178	20	277	102
Moderbolaget								
Redovisat värde vid periodens ingång	45	45	141	140	46	31	231	216
Avsättningar som gjorts under perioden	-	-	101	77	522	34	623	111
Belopp som tagits i anspråk under perioden	-	-	-88	-75	-72	-20	-160	-95
Redovisat värde vid periodens utgång	45	45	153	141	496	46	695	231
Varav total långfristig del av avsättningarna	45	45	54	59	320	21	419	126
Varav total kortfristig del av avsättningarna	-	-	99	81	177	24	275	106

Under 2008 gjordes en avsättning om 356 Mkr för nedläggning av verksamheten vid Wargöns Bruk samt stängningen av en pappersmaskin och returpapperslinje vid Hallsta Pappersbruk. 58 Mkr av avsättningen användes under 2008.

Avsättning för skatter avser främst tvister med skattemyndigheter i olika länder, se även not 27. Skogsvårdsreservering avser avsättning för framtida åtgärder för återbeskogning efter gjorda slutavverkningar, vilket normalt utförs inom tre år efter avverkning. Andra avsättningar avser främst förpliktelser att återställa miljö samt personal- och omstruktureringskostnader.

Not 20 Rörelseskulder

	Koncernen		Moderbolaget	
	2008	2007	2008	2007
Leverantörsskulder *	2 282	2 338	1 738	1 557
Skulder till koncernföretag	-	-	-	616
Skulder till intresseföretag	2	45	2	9
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	727	732	509	489
Derivat	1 191	147	1 235	137
Övriga kortfristiga skulder	237	272	193	241
Totalt	4 439	3 534	3 676	3 049

* Av leverantörsskulder avser i koncernen 62 Mkr leverantörsskulder hos intresseföretag. I moderbolaget avser 0 Mkr leverantörsskulder hos intresseföretag och 136 Mkr leverantörsskulder hos koncernföretag.

Samtliga leverantörsskulder som uppgick till 2 282 (2 338) Mkr förfaller inom ett år.

Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter i moderbolaget består huvudsakligen av personalkostnader 225 (260) Mkr och rabatter 60 (47) Mkr.

Marknadsvärden på derivat avser i allt väsentligt säkringar av framtida kassaflöden. Se not 2 och 14.

Not 21 Operationell leasing

Leasingavgifterna uppgick under 2008 till 23 (19) Mkr för koncernen och till 12 (15) Mkr för moderbolaget. Koncernens leasingavtal avser truckar. Under räkenskapsåret 2008 ingicks inte några leasingavtal av betydelse för verksamheten. Ingen vidareuthyrning har skett.

Framtida leasingavgifter fördelar sig enligt följande:

	Koncernen			Moderbolaget		
	2009	2010	2015–	2009	2010	2015–
Framtida leasingavgifter	17	16	0	6	0	-
Nuvärdet av framtida leasingavgifter	17	14	0	6	0	-

Avtalen har en återstående löptid mellan 1 och 6 år. Koncernens framtida leasingavgifter för befintliga leasingavtal uppgick vid utgången av 2007 till 25 Mkr. För moderbolaget var motsvarande belopp 19 Mkr.

Utöver leasingavtal har Holmen tidsbefraktningssavtal avseende sex fartyg, vilka används för transport av företagets produkter. Avtalen för fartygen är ingångna under 2006 och 2008 och har en återstående löptid om 1 till 8 år.

Not 22 Ställda säkerheter och eventalförpliktelser

	Ställt säkerhetsvärde Fastighets- inteckningar	Övriga säkerheter	Totalt ställd säkerhet 2008	Totalt ställd säkerhet 2007
Koncernen				
För egna skulder				
Finansiella skulder	6	18	25	24
Övriga åtaganden	0	0	0	76
Summa	6	18	25	100
Moderbolaget				
För egna skulder				
Finansiella skulder	6	0	6	6
Övriga åtaganden	0	0	0	0
Summa	6	0	6	6

	Koncernen		Moderbolaget	
Eventalförpliktelser	2008	2007	2008	2007
Borgen till förmån för koncernföretag	-	-	444	449
Borgen till förmån för intressebolag	-	1	-	-
Övriga eventalförpliktelser	671	914	321	341
Summa	671	915	766	790

Moderbolagets borgen till förmån för koncernföretag avser främst borgen för lån i dotterbolaget Iggesund Kraft AB.

Koncernens och moderbolagets övriga eventalförpliktelser avser främst pågående skattemål för tvistigt belopp som inte reserverats för.

Med stöd av Miljöbalkens bestämmelser aktualiserar de svenska miljömyndigheterna frågor om markundersökningar och efterbehandling vid nedlagda verksamheter. Ansvar för efterbehandling avgörs i det enskilda fallet ofta med hjälp av skälighetsbedömning. Holmen har miljörelaterade eventalförpliktelser som idag inte kan kvantifieras men som i framtiden kan komma att innebära kostnader.

Not 23 Närstående

Av moderbolagets nettoomsättning 14 382 (14 414) Mkr avser 0,9 (0,3) procent leveranser till koncernföretag. Moderbolagets inköp från koncernföretag uppgick till 291 Mkr.

Mellan moderbolaget och svenska dotterföretag finns betydande finansiella skulder och fordringar som löper utan ränta.

Moderbolaget har en närståenderelation med sina dotterföretag, se not 24.

L E Lundbergföretagen AB är en stor aktieägare i Holmen (se sid. 27). Holmen hyr kontorslokaler för 7 (7) Mkr av Fastighets AB L E Lundberg, som är ett koncern-

företag till L E Lundbergföretagen AB. Fredrik Lundberg, som är VD och huvudägare i L E Lundbergföretagen, erhöll 2008 ett arvode som styrelseordförande i Holmen om 550 000 kronor.

Transaktioner med närstående är prissatta på marknadsmässiga villkor. Ägarandel i intresseföretag som producerar vattenkraft ger koncernen rätt att köpa producerad elkraft till självkostnad i förhållande till ägardel, vilket innebär att endast ett begränsat resultat uppstår i intresseföretaget. Inköpt elkraft säljs externt till marknadspris och resultatet redovisas i koncernen inom affärsområdet Holmen Energi.

I Spanien köps energi och returpapper från intresseföretag.

Transaktioner med närstående

	Försäljning av varor till närstående		Inköp av varor från närstående		Övrigt (t ex ränta, utdelning)		Skuld till närstående		Fordran på närstående	
Koncernen	2008	2007	2008	2007	2008	2007	2008	2007	2008	2007
Intresseföretag	190	156	384	360	1	1	64	45	104	87
Moderbolaget										
Dotterföretag	134	49	291	304	41	107	3 813	2 985	2 842	1 972
Intresseföretag	190	156	-	5	1	1	2	-	104	73

För ersättningar till styrelseledamöter, se not 5.

Not 24 Andelar i koncernföretag

Moderbolaget	2008	2007
Akkumulerade anskaffningsvärden		
Redovisat värde vid årets ingång	17 397	13 312
Inköp	208	1
Ägartillskott	228	4 143
Försäljningar	-407	-59
Utgående balans 31 december	17 426	17 397
Akkumulerade uppskrivningar		
Redovisat värde vid årets ingång	2 299	2 299
Utgående balans 31 december	2 299	2 299
Akkumulerade nedskrivningar		
Redovisat värde vid årets ingång	4 222	2 714
Årets nedskrivning	-	1 508
Utgående balans 31 december	4 222	4 222
Redovisat värde vid årets utgång	15 503	15 474

Ingen nedskrivning av andelar i koncernföretag har skett under året.

Holmen AB har under 2008 förvärvat Iggesund Paperboard Europe BV från dotterbolaget MoDo Holding AB, vilket redovisas på raden Inköp (208 Mkr).

Under året har ett antal fusioner inom koncernen genomförts med syfte att för- enkla bolagsstrukturen i Sverige. AB Kinda Skogsprodukter, Haradsskogarna AB, Ströms Trävaru AB, AB Ankarsrums Skogar, MoDo Forest Management AB och AB Överums Skogar har fusionerats med Fiskeby AB. Holmen AB har i samband med fusionen överlåtit sina aktier i berörda dotterbolag till Fiskeby AB, vilket redovisas på raden Försäljningar (-407 Mkr).

Moderbolagets direkta innehav av andelar i dotterföretag

	Org nr	Säte	Antal andelar	2008		2007	
				Andel % ¹⁾	Bokfört värde, tkr	Andel % ¹⁾	Bokfört värde, tkr
Holmen Paper AB	556005-6383	Norrköping	100	100	100	100	100
Igesund Paperboard AB	556088-5294	Hudiksvall	1 000	100	100	100	100
Holmen Timber AB	556099-0672	Hudiksvall	1 000	100	100	100	100
Holmen Skog AB	556220-0658	Örnsköldsvik	1 000	100	83	100	83
Holmen Energi AB	556524-8456	Örnsköldsvik	1 000	100	100	100	100
Fiskeby AB	556000-9218	Norrköping	2 000 000	100	646 160	100	646 160
Holmen Energi Elhandel AB	556537-4286	Stockholm	1 000	100	100	100	100
Holmens Bruk AB	556002-0264	Norrköping	49 514 201	100	4 286 121	100	4 060 921
Holmen Försäkring AB	516406-0062	Stockholm	10 000	100	45 175	100	45 001
AB Iggesunds Bruk	556000-8053	Hudiksvall	6 002 500	100	3 932 558	100	3 932 558
Igesund Kraft AB	556422-0902	Örnsköldsvik	116 000	100	61 361	100	58 734
Junkaravan AB	556227-3630	Örnsköldsvik	1 537 398	100	549 125	100	549 125
MoDo Capital AB	556499-1668	Stockholm	1 000	100	96 588	100	96 588
MoDo Holding AB	556537-6281	Örnsköldsvik	100	100	462 372	100	462 372
Skärnäs Terminal AB	556008-3171	Hudiksvall	4 800	100	2 913	100	2 913
Övriga svenska koncernföretag					90 836		497 169
					10 173 793		10 352 124
Holmen France Holding S.A.S., Frankrike		Paris	40 000	100	5 192	100	5 231
Igesund Decoupe France, S.A., Frankrike ²⁾		Valence	-	100	-	100	-
Holmen UK Ltd, Storbritannien		Workington	1 197 100	100	1 518 959	100	1 518 959
Holmen Paper UK Ltd ²⁾		London	-	100	-	100	-
Igesund Paperboard (Workington) Ltd ²⁾		Workington	-	100	-	100	-
Holmen Suecia Holding S.L., Spanien		Madrid	9 448 557	100	3 577 265	100	3 577 265
Holmen Paper Madrid S.L. ²⁾		Madrid	-	100	-	100	-
Cartón y Papel Reciclado S.A. (Carpa), Spanien ²⁾		Madrid	-	100	-	100	-
Igesund Paperboard Asia Pte Ltd, Singapore		Singapore	800 000	100	4 273	100	4 273
Igesund Paperboard Europe B.V., Holland		Amsterdam	35	100	207 733	-	-
Igesund (Paper & Board) Services B.V. ²⁾		Utrecht	-	100	-	100	-
As MoDo Mets, Estland		Tallinn	500	100	-	100	-
Övriga utländska koncernföretag					15 777		15 777
					5 329 199		5 121 505
Totalt					15 502 992		15 473 629

1) Ägarandel överensstämmer med andel av rösterna för totalt antal aktier.

2) Indirekta innehav.

Not 25 Obeskattade reserver

Moderbolaget	08-12-31	Bokslutsdisp.	07-12-31
Ackumulerade avskrivningar utöver plan			
Immateriella anläggningstillgångar	4	4	-
Materiella anläggningstillgångar	4	-3	8
Totalt	8	0	8
Periodiseringsfonder			
Taxering 2004	518		518
Taxering 2005	590		590
Taxering 2006	520		520
Taxering 2007	490		490
Taxering 2008	570		570
Taxering 2009	55	55	
	2 743	55	2 688
Totalt	2 751	56	2 696

Årets förändring i ackumulerade avskrivningar utöver plan består av avskrivningar utöver plan 0 (-2).

Not 26 Kassaflödesanalys

	Koncernen		Moderbolaget	
Betalda räntor och erhållen utdelning	2008	2007	2008	2007
Erhållen utdelning	0	0	15	5
Erhållen ränta	14	13	87	170
Betald ränta	-335	-231	-331	-258
Totalt	-320	-218	-229	-83

Förändring av kortfristiga skulder

Förändring av kortfristiga skulder avser till största delen upplåning under koncernens certifikatsprogram samt utnyttjande av koncernens långfristiga kreditlöfte. Under koncernens certifikatsprogram lånades det 2008 kortfristigt sammanlagt 9 327 (14 941) Mkr uppdelat på flera olika lån, och återbetalades 11 398 (14 705) Mkr. Från koncernens långfristiga kreditlöfte lånades det 2008 kortfristigt sammanlagt 2 702 (-)Mkr, uppdelat på flera olika lån, och återbetalades 516 (-) Mkr.

För sammansättning av likvida medel, se not 14.

Not 27 Viktiga bedömningar och uppskattningar

Upprättande av finansiella rapporter kräver att företagsledningen gör bedömningar och uppskattningar som påverkar de redovisade beloppen. De bedömningar och uppskattningar som enligt företagsledningen är väsentliga för redovisade belopp i årsredovisning och där det finns en betydande risk att framtida händelser och ny information kan förändra dessa bedömningar och uppskattningar inkluderar främst:

Biologiska tillgångar

Holmens bedömning är att det saknas relevanta marknadspriser som kan användas för att värdera skogsinnehav av Holmens storlek. Värderingen görs därför genom att beräkna nuvärdet av framtida förväntade kassaflöden från den växande skogen. De mest väsentliga uppskattningar som görs vid värderingen är hur mycket avverkningen kan ökas i framtiden, hur priserna på massaved och timmer kommer att utvecklas, hur stor kostnadsinflationen kommer att bli samt vilken diskonteringsränta som används. I not 12 redogörs för känsligheten i värdering av förändringar av dessa uppskattningar. Per 2008-12-31 uppgick det redovisade värdet av biologiska tillgångar till 11 080 Mkr och den tillhörande uppskjutande skatteskulden till 2 914 Mkr, netto 8 166 Mkr.

Skatt

Holmen har avsatt 692 Mkr för tvister och osäkerheter som finns avseende skatt. Holmen har två stora skattemål som inte är avslutade. Det ena berör Holmens dotterbolag MoDo Capital (skatter, avgifter och räntor om sammanlagt

cirka 636 Mkr) där målet är under prövning i länsrätten. Det andra målet berör Holmens franska dotterbolag där Skatteverket har hemställt till länsrätten att skatten ska ökas med cirka 509 Mkr. Där har länsrätten dömt till Holmens fördel men domen har inte vunnit laga kraft. Se not 8, 19 och 22.

Uppskjutna skattefordringar om netto 342 Mkr har redovisats i koncernen utifrån bedömningen att de sannolikt kommer att kunna utnyttjas och medföra lägre skatteutbetalningar i framtiden. Därutöver fanns vid årsskiftet underskottsavdrag och skattemässiga temporära skillnader motsvarande cirka 600 Mkr i skatt som inte redovisats i koncernen utifrån bedömningsgrunden att utnyttjandet måste vara troligt. Se not 8.

Pensioner

Koncernens avsättning för pensioner uppgår till 354 Mkr baserat på förmånsbaserade pensionsförpliktelser värderade till 1 553 Mkr och förvaltningstillgångar avsatta för att täcka dessa om 1 199 Mkr. Värdet av pensionsförpliktelser beräknas utifrån antaganden om diskonteringsränta, inflation, framtida löneökningar och demografiska faktorer. Dessa antaganden uppdateras normalt årsvis vilket påverkar den redovisade pensionsskuldens storlek och eget kapital. Tillsammans med antagande om förväntad avkastning på förvaltningstillgångar påverkar dessa antaganden det kommande årets redovisade pensionskostnad. Se not 18.

Miljö

Avsättningar för kostnader för miljörelaterade insatser som sammanhänger med tidigare verksamhet har gjorts utifrån bedömningar över framtida återställande-kostnad. Därutöver bedöms det finnas ett ansvar för miljörelaterade insatser som idag inte kan kvantifieras men som i framtiden kan komma att innebära kostnader. Se not 22.

Omstrukturering

Under 2008 har verksamheten vid Wargöns bruk lagts ned och produktionen vid Hallsta Pappersbruks maskin PM 2 och returpapperslinje upphört. En avsättning om 356 Mkr för bedömda nedläggningskostnader gjordes under 2008. Vid utgången av året återstod 298 Mkr av avsättningen. Osäkerheten i storleken på avsättningen avser framförallt kostnaden för återställande av fabriksområde samt eventuella intäkter från försäljning av maskiner. Omstruktureringarkostnader uppstår normalt som en konsekvens av förändringar i verksamheten. Mindre förändringar görs löpande i koncernen och kostnader i samband med dessa särredovisas normalt inte. Några större förändringar finns inte aviserade men om förut-sättningarna skulle ändras kan behov av ytterligare avsättningar aktualiseras.

Nedskrivningsprövning

Under 2007 genomfördes en nedskrivning av goodwill och materiella anläggningstillgångar om totalt 1 603 Mkr inom affärsområdet Holmen Paper. Nedskrivningen baserades på beräkningar av återvinningsvärdet utifrån antaganden om framtida utveckling för pris, volym och kostnader samt beräknad marknads-mässig kapitalkostnad. Holmen är skyldig att löpande pröva behovet av nya nedskrivningar och/eller behovet att återta nedskrivna värden. Förändringar av förut-sättningarna kan komma att påverka det beräknade återvinningsvärdet vid kommande nedskrivningsprövningar.

Förslag till vinstdisposition

Till årsstämman förfogande står hos moderbolaget följande vinstmedel:

Nettoresultat för räkenskapsåret 2008

Balanserade vinstmedel

Kronor
-435 883 186
2 988 777 298
2 552 894 113

Styrelsen föreslår att

till aktieägarna utdelas 9 kronor per aktie (83 996 162 aktier)

samt att återstående belopp balanseras

755 965 458
1 796 928 655
2 552 894 113

Styrelsen för Holmen AB har föreslagit att årsstämman 2009 beslutar om en utdelning om 9 kr per aktie, totalt 756 Mkr, vilket är en minskning med 3 kr per aktie jämfört med föregående år.

Den föreslagna utdelningen innebär att 5 procent av det egna kapitalet i koncernen per 2008-12-31 delas ut. Förslaget följer styrelsens policy att dela ut 5-7 procent av det egna kapitalet. Den föreslagna utdelningen motsvarar 118 procent av 2008 års nettoresultat.

Styrelsen har fastställt att koncernen ska ha en stark finansiell ställning med en skuldsättningsgrad, beräknad som den finansiella nettoskulden i relation till det egna kapitalet, som ligger inom intervallet 0,3-0,8. Skuldsättningsgraden uppgick per 2008-12-31 till 0,48. Den föreslagna utdelningen skulle öka skuldsättningsgraden med cirka 0,07.

Det egna kapitalet i Holmen AB uppgick per 2008-12-31 till 8 468 Mkr, varav fritt eget kapital 2 553 Mkr. Koncernens egna kapital uppgick vid samma tidpunkt till 15 641 Mkr. I enlighet med IFRS finns ingen uppdelning av koncernens egna kapital i bundet respektive fritt.

Styrelsen bedömer att utdelning till aktieägarna med förslaget belopp är försvarlig med hänsyn till de krav på både bolag och koncern som verksamhetens art, omfattning och risker ställer på storleken av eget kapital och med hänsyn också till konsolideringsbehov, likviditet och ställning i övrigt. Den finansiella ställningen förblir fortsatt stark efter den föreslagna utdelningen och bedöms vara fullt tillräcklig för att bolaget ska ha förmåga att fullgöra sina förpliktelser på såväl kort som lång sikt och möjlighet att göra eventuella nödvändiga investeringar.

Styrelsen och verkställande direktören försäkrar att årsredovisningen har upprättats i enlighet med god redovisningssed i Sverige och koncernredovisningen har upprättats i enlighet med de internationella redovisningsstandarder som avses i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1606/2002 av den 19 juli 2002 om tillämpning av internationella redovisningsstandarder. Årsredovisningen respektive koncernredovisningen ger en rättvisande bild av moderbolagets och koncernens ställning och resultat. Förvaltningsberättelsen för moderbolaget respektive koncernen ger en rättvisande översikt över utvecklingen av moderbolagets och koncernens verksamhet, ställning och resultat samt beskriver väsentliga risker och osäkerhetsfaktorer som moderbolaget och de företag som ingår i koncernen står inför.

Årsredovisningen och koncernredovisningen har godkänts för utfärdande av styrelsen den 18 februari 2009. Koncernens resultat- och balansräkning och moderbolagets resultat- och balansräkning blir föremål för fastställelse på årsstämman den 24 mars 2009.

Stockholm den 18 februari 2009

Fredrik Lundberg
Ordförande

Kenneth Johansson
Styrelseledamot

Ulf Lundahl
Styrelseledamot

Steewe Björklundh
Styrelseledamot

Carl Kempe
Vice ordförande

Göran Lundin
Styrelseledamot

Lilian Fossum
Styrelseledamot

Curt Källströmer
Styrelseledamot

Bengt Pettersson
Styrelseledamot

Torgny Hammar
Styrelseledamot

Hans Larsson
Styrelseledamot

Magnus Hall
Styrelseledamot och
Verkställande direktör

Vår revisionsberättelse har lämnats den 20 februari 2009.

KPMG AB

George Pettersson
Auktoriserad revisor

Revisionsberättelse

Till årsstämman i Holmen Aktiebolag
Org nr 556001-3301

Vi har granskat årsredovisningen, koncernredovisningen och bokföringen samt styrelsens och verkställande direktörens förvaltning i Holmen Aktiebolag för år 2008. Bolagets årsredovisning ingår i den tryckta versionen av detta dokument på sidorna 40–82. Det är styrelsen och verkställande direktören som har ansvaret för räkenskapshandlingarna och förvaltningen och för att årsredovisningslagen tillämpas vid upprättandet av årsredovisningen samt för att internationella redovisningsstandarder IFRS såsom de antagits av EU och årsredovisningslagen tillämpas vid upprättandet av koncernredovisningen. Vårt ansvar är att uttala oss om årsredovisningen, koncernredovisningen och förvaltningen på grundval av vår revision.

Revisionen har utförts i enlighet med god revisionssed i Sverige. Det innebär att vi planerat och genomfört revisionen för att med hög men inte absolut säkerhet försäkra oss om att årsredovisningen och koncernredovisningen inte innehåller väsentliga felaktigheter. En revision innefattar att granska ett urval av underlagen för belopp och annan information i räkenskapshandlingarna. I en revision ingår också att pröva redovisningsprinciperna och styrelsens och verkställande direktörens tillämpning av dem samt att bedöma de betydelsefulla uppskattningar som styrelsen och verkställande direktören gjort när de upprättat årsredovisningen och koncernredovisningen samt att utvärdera den samlade informationen i årsredovisningen och koncernredovisningen. Som underlag för vårt uttalande om ansvarsfrihet har vi granskat väsentliga beslut, åtgärder och förhållanden i bolaget för att kunna bedöma om någon styrelseledamot eller verkställande direktören är ersättningsskyldig mot bolaget. Vi har även granskat om någon styrelseledamot eller verkställande direktören på annat sätt har handlat i strid med aktiebolagslagen, årsredovisningslagen eller bolagsordningen. Vi anser att vår revision ger oss rimlig grund för våra uttalanden nedan.

Årsredovisningen har upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och ger en rättvisande bild av bolagets resultat och ställning i enlighet med god redovisningssed i Sverige. Koncernredovisningen har upprättats i enlighet med internationella redovisningsstandarder IFRS såsom de antagits av EU och årsredovisningslagen och ger en rättvisande bild av koncernens resultat och ställning. Förvaltningsberättelsen är förenlig med årsredovisningens och koncernredovisningens övriga delar.

Vi tillstyrker att årsstämman fastställer resultaträkningen och balansräkningen för moderbolaget och för koncernen, disponerar vinsten i moderbolaget enligt förslaget i förvaltningsberättelsen och beviljar styrelsens ledamöter och verkställande direktören ansvarsfrihet för räkenskapsåret.

Stockholm den 20 februari 2009

KPMG AB

George Pettersson

Auktoriserad revisor

Rapporter och informationsgivning

Holmen Business Report

Delårsrapporterna presenteras i vårt aktieägarmagasin Holmen Business Report som ges ut i anslutning till rapporttillfällena. Här presenteras även nyheter, reportage om aktuella händelser och vår VD kommenterar läget. Holmen Business Report går att beställa via www.holmen.com

Rapporter

Holmen offentliggör för år 2009 följande ekonomiska rapporter:

Delårsrapport januari-mars	7 maj
Delårsrapport januari-juni	13 augusti
Delårsrapport januari-september	4 november

Bokslutsrapport för 2009 **4 februari 2010**

I samband med rapporterna ordnas press- och telefonkonferenser på svenska och engelska.

Två redovisningar av 2008 års verksamhet

Aktieägare i Holmen är huvudmålgrupp för årsredovisningen som trycks på svenska och engelska. Den skickas i vecka 10 per post till aktieägare.

Förutom årsredovisningen presenteras även en separat hållbarhetsredovisning, *Holmen och omvärlden*. Denna har en bred målgrupp, bland annat kunder, medarbetare, skolelever samt boende på orter där vi har betydande verksamhet. Hållbarhetsredovisningen ges ut på svenska och engelska i samband med årsstämman. Spansk version ges ut i maj.

Både års- och hållbarhetsredovisningen finns att ladda ner eller beställa på Holmens webbplats.

Holmen 400 år

Följ vårt jubileumsår och ta del av vår historia på www.holmen.com/400. För den som önskar fördjupa sig finns vår jubileumsskrift "Holmen – en resa i fyra sekel". Boken kommer att kunna beställas på webbadressen www.holmen.com/400.

Hemsidan

Följ Holmens utveckling under året genom att besöka Holmens webbplats www.holmen.com.

Här presenteras uppdaterad information om bland annat aktien, finansiella mål och nyckeltal. Det går också att ta del av pressmeddelanden, trycksaker och annan publicerad information.

Adresser

Holmen AB

Huvudkontor

(Strandvägen 1)
Box 5407
114 84 STOCKHOLM
Tel 08-666 21 00
Fax 08-666 21 30
E-post info@holmen.com
www.holmen.com

Holmen Paper AB

(Vattengränden 2)
601 88 NORRKÖPING
Tel 011-23 50 00
Fax 011-23 63 04
E-post info@holmenpaper.com
www.holmenpaper.com

Holmen Paper Hallsta

763 81 HALLSTAVIK
Tel 0175-260 00
Fax 0175-264 01
E-post info@holmenpaper.com

Holmen Paper Braviken

601 88 NORRKÖPING
Tel 011-23 50 00
Fax 011-23 66 30
E-post info@holmenpaper.com

Holmen Paper Madrid

Parque Industrial
La Cantueña
C/del Papel 1
ES-28947 FUENLABRADA
(Madrid)
SPANIEN
Tel +34 91 642 0603
Fax +34 91 642 2470
E-post info@holmenpaper.com

Iggesund Paperboard AB

825 80 IGGESUND
Tel 0650-280 00
Fax 0650-288 00
E-post info@iggesund.com
www.iggesund.com

Iggesunds Bruk

825 80 IGGESUND
Tel 0650-280 00
Fax 0650-285 32
E-post info@iggesund.com

Workington Mill

WORKINGTON Cumbria
CA14 1JX
STORBRIANNIEN
Tel +44 1900 601000
Fax +44 1900 605000
E-post info@iggesund.com

Holmen Timber AB

Box 45
825 21 IGGESUND
Tel 0650-280 00
Fax 0650-203 80
E-post info@holmentimber.com
www.holmentimber.com

Iggesunds Sågverk

Box 45
825 21 IGGESUND
Tel 0650-280 00
Fax 0650-284 48
E-post info@holmentimber.com

Holmen Skog AB

(Hörneborgsvägen 6)
891 80 ÖRNSKÖLDSEVIK
Tel 0660-754 00
Fax 0660-759 85
E-post info@holmenskog.com
www.holmenskog.com

Holmen Energi AB

(Hörneborgsvägen 6)
891 80 ÖRNSKÖLDSEVIK
Tel 0660-754 00
Fax 0660-755 10
E-post info@holmenenergi.com
www.holmenenergi.com

Fullständig adressförteckning
finns på Holmens hemsida
www.holmen.com

Omslaget för årsredovisningen är tryckt på Iggesund Paperboards solidkartong Invercote® Creato matt 280 g/m².
Det är präglad samt matt- och UV-lackerat.

Årsredovisningen är producerad av Holmen.
Grafisk produktion: Gylling Produktion
Layout: Energi Reklambyrå

Foto: Rolf Andersson med flera samt bilder för Invercote-kampanjen av RAYA Photographe.

Tryck: Trosa Tryckeri

Definitioner och ordlista

Definitioner	
Avkastning på operativt kapital	Rörelseresultat (exkl. jämförelsestörande poster och överlåtna verksamheter) uttryckt i procent av genomsnittligt operativt kapital.
Avkastning på sysselsatt kapital	Rörelseresultat (exkl. jämförelsestörande poster och överlåtna verksamheter) uttryckt i procent av genomsnittligt sysselsatt kapital.
Avkastning på eget kapital	Årets resultat uttryckt i procent av genomsnittligt eget kapital beräknat utifrån kvartalsdata.
Finansiella tillgångar	Långfristiga och kortfristiga finansiella fordringar samt likvida medel.
Finansiell nettoskuld	Långfristiga och kortfristiga finansiella skulder och avsättningar för pensioner reducerat med finansiella tillgångar.
Jämförelsestörande poster	Framgår av flerårsöversikt på sid. 38.
Kassaflöde efter investeringar	Kassaflöde från den löpande verksamheten minskat med kassaflöde från investeringsverksamheten.
Operativt kapital	Balansomslutningen reducerad med finansiella fordringar, likvida medel, uppskjuten skattefordran, rörelseskulder, avsättning för skatt samt övriga avsättningar. Genomsnittsvärden beräknas utifrån kvartalsdata.
Resultat per aktie	Årets resultat dividerat med vägt genomsnitt av antalet utestående aktier justerat för eventuell återköp av aktier under året och med hänsyn tagen till eventuell utspädning. (Resultat per aktie efter utspädning).
Rörelsemarginal	Rörelseresultat (exkl. jämförelsestörande poster) uttryckt i procent av nettoomsättning.
Skuldsättningsgrad	Finansiell nettoskuld dividerad med summan av eget kapital och eventuella minoritetsintressen.
Soliditet	Eget kapital plus eventuella minoritetsintressen uttryckt i procent av balansomslutningen.
Sysselsatt kapital	Operativt kapital reducerat med netto av uppskjuten skattefordran och uppskjuten skatteskuld. Genomsnittsvärden beräknas utifrån kvartalsdata.

Ordlista	
DIP	Massa tillverkad av avsvärtat returpapper (De-Inked Pulp).
Falskartong/FBB	Flerskihtskartong av mekanisk och kemisk massa. (Folding Box Board).
Färskfiberkartong	Kartong tillverkad av fiber som inte tidigare använts i kartong- eller papperstillverkning till skillnad från returfiber.
LWC	Lättviktigt bestruket trähaltigt papper. Används främst till tidskrifter och kataloger. (Light Weight Coated).
MF Special	Ett samlingsbegrepp för flera förbättrade tidningspapper med högre ljushet och bättre tryckegenskaper (Machine Finished).
MWC	Mediumviktigt bestruket trähaltigt papper. Används till tidskrifter, kataloger och reklamtryck. (Medium Weight Coated).
RMP	Massa framställd genom raffinering av flis med eller utan kemisk eller termisk behandling. (Refiner Mechanical Pulp).
SC	Superkalanderat papper. Obestruket, glättat journalpapper. (Super Calender).
Slipmassa	Mekanisk massa framställd genom slipning av ved mot slipsten.
Solidkartong/SBB	Flerskihtskartong av blekt kemisk massa. (Solid Bleached Board).
Sulfatmassa	Kemisk massa som tillverkas genom att ved kokas under högt tryck och vid hög temperatur med så kallad vitlut (natriumhydroxid och natriumsulfid).
TMP	Termomekanisk massa. Erhålls genom att granflis värms och därefter mals i raffinörer. (Thermo Mechanical Pulp).

Årsstämma

Holmen AB:s årsstämma 2009 hålls tisdagen den 24 mars kl. 16.00 i Vinterträdgården, Grand Hôtel (ingång Royal), Stockholm.

Deltagande i stämman

Aktieägare som önskar delta i årsstämman ska dels vara införd i den av Euroclear Sweden AB (tidigare VPC AB) förda aktieboken senast onsdagen den 18 mars 2009, dels anmäla sig hos bolaget senast onsdagen den 18 mars 2009 kl. 17.00 under adress:

Holmen AB
Koncernstab Juridik
Box 5407
114 84 Stockholm

Anmälan kan också göras per telefon 08-666 21 11, telefax 0660-759 78 eller via bolagets hemsida www.holmen.com

För att få delta i stämman måste aktieägare som låtit förvaltarregistrera sina aktier tillfälligt inregistrera dessa i eget namn hos Euroclear Sweden. Sådan omregistrering måste vara verkställd senast onsdagen den 18 mars 2009.

Utdelning

Styrelsen har föreslagit att till aktieägarna ska utdelas 9 (12) kronor per aktie. Som avstämningsdag för erhållande av utdelning har styrelsen föreslagit fredagen den 27 mars 2009. Om årsstämman beslutar enligt förslaget beräknas utdelningen komma att utsändas av Euroclear Sweden onsdagen den 1 april 2009. Aktieägare ombeds underrätta sitt kontoförande institut om ändringar av namn och adress.

Årsredovisning

Årsredovisning för 2008 sänds per post i vecka 10 till aktieägare som inte avsagt sig redovisningen. Nya aktieägare får i samband med utskick av aktieägartidningen Holmen Business Report information om hur de kan beställa och avbeställa tryckt och elektroniskt överförd ekonomisk information på hemsidan under Aktieägarservice.

Hållbarhetsredovisning

”Holmen och omvärlden 2008” publiceras parallellt med årsredovisningen och redogör för hur Holmen utifrån en helhetssyn arbetar med miljö, socialt ansvar samt ekonomi. Fullständig hållbarhetsredovisning för 2008 finns på hemsidan. Den ekonomiska informationen samt Holmen och omvärlden 2008 återges på svenska och engelska på hemsidan. Holmen och omvärlden finns även på spanska.

Beställning och prenumeration kan göras på hemsidan under Aktieägarservice eller hos:

Holmen AB
Koncernstab Information
Box 5407
114 84 Stockholm
Tel 08-666 21 00
Fax 08-666 21 30
E-post: info@holmen.com
www.holmen.com

Holmen på 90 sekunder

Verksamhet

Holmens affärsidé är att utveckla och driva lönsam verksamhet inom tre produktinriktade affärsområden för tryckpapper, kartong och trävaror samt två råvaruinriktade för skog och energi. Europa är huvudmarknaden.

Affärsområdet **Holmen Paper** tillverkar tryckpapper för dagstidningar, tidskrifter, kataloger, reklam och böcker vid två svenska och ett spanskt bruk. **Iggesund Paperboard** producerar kartong för förpackningar och grafiska ändamål vid ett svenskt och ett engelskt bruk.

Holmen Timber tillverkar trävaror vid ett svenskt sågverk. Årlig produktionskapacitet är 1 940 000 ton tryckpapper, 590 000 ton kartong och 340 000 kubikmeter trävaror.

Holmen Skog ansvarar för koncernens skogar på drygt en miljon

hektar. Den årliga avverkningen i egen skog är cirka 2,5 miljoner kubikmeter virke. **Holmen Energi** ansvarar för koncernens vattenkrafttillgångar och för att utveckla koncernens verksamhet inom energiområdet. Produktionen uppgår ett normalår till cirka 1 100 GWh el vid hel- och delägda vattenkraftverk i Sverige. Holmen Skog och Holmen Energi ansvarar även för koncernens virkes- respektive elförsörjning, vilket är viktiga råvaror för industriverksamheten.

Finansiella mål

Holmens lönsamhet ska uthålligt överstiga marknadsmässig kapitalkostnad. Den finansiella ställningen ska vara stark med en skuldsättningsgrad om 0,3–0,8. Den ordinarie utdelningen ska årligen uppgå till 5–7 procent av eget kapital.

Mkr	2008	2007	2006	2005	2004
Resultaträkning					
Nettoomsättning	19 334	19 159	18 592	16 319	15 653
Rörelsens kostnader	-16 630	-15 548	-14 954	-13 205	-12 570
Avskrivningar	-1 343	-1 337	-1 346	-1 167	-1 156
Andel i intresseföretag	50	12	11	20	25
Jämförelsestörande poster	-361	557	-	-	-
Rörelseresultat	1 051	2 843	2 303	1 967	1 952
Finansnetto	-311	-261	-247	-233	-206
Resultat före skatt	740	2 582	2 056	1 734	1 746
Skatt	-98	-1 077	-597	-478	-471
Årets resultat	642	1 505	1 459	1 256	1 275
Rörelseresultat per affärsområde					
Holmen Paper	280	623	754	631	487
Iggesund Paperboard	320	599	752	626	809
Holmen Timber	13	146	80	13	5
Holmen Skog	632	702	643	537	586
Holmen Energi	327	272	197	301	178
Koncerncentralt	-159	-56	-123	-141	-113
Jämförelsestörande poster	-361	557	-	-	-
Koncernen	1 051	2 843	2 303	1 967	1 952
Balansräkning					
Anläggningstillgångar	26 506	26 153	25 334	25 793	23 381
Omsättningstillgångar	7 268	6 549	6 138	5 709	5 149
Finansiella fordringar	828	541	669	712	459
Summa tillgångar	34 602	33 243	32 141	32 214	28 989
Eget kapital	15 641	16 932	16 636	16 007	15 635
Uppskjuten skatteskuld	4 819	5 482	5 030	5 143	5 177
Finansiella skulder	8 332	6 518	6 634	7 351	5 335
Rörelseskulder	5 809	4 310	3 841	3 713	2 842
Summa eget kapital och skulder	34 602	33 243	32 141	32 214	28 989
Kassaflöde					
Löpande verksamheten	1 660	2 476	2 358	2 471	2 331
Investeringsverksamheten	-1 124	-1 315	-947	-3 029	-1 195
Kassaflöde efter investeringar	536	1 161	1 411	-558	1 136
Nyckeltal					
Avkastning, %					
sysselsatt kapital*	6,1	10,0	10,0	9,0	9,5
eget kapital	3,9	9,2	9,0	8,0	7,9
Skuldsättningsgrad, ggr	0,48	0,35	0,36	0,41	0,31
Aktien					
Resultat per aktie, kr	7,6	17,8	17,2	14,8	15,1
Ordinarie utdelning, kr	9**	12	12	11	10
Börskurs, B, årets slut, kr	193,5	240	298	262,5	230
P/E-tal	25	13	17	18	15
EV/EBIT*	17	12	14	15	12

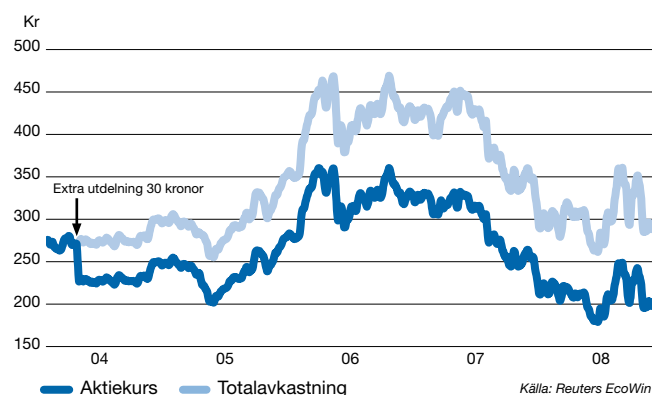
* Exkl. jämförelsestörande poster

** Styrelsens förslag

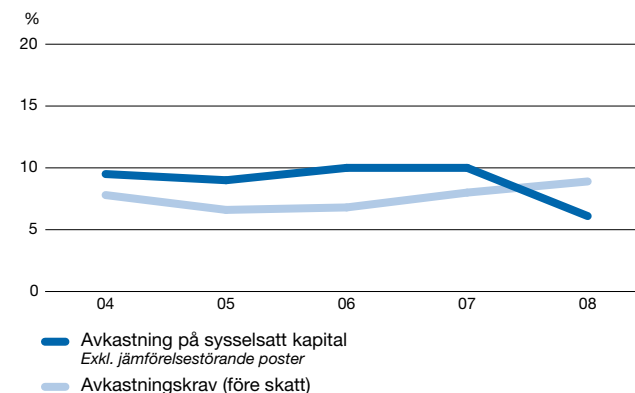
HOLMEN

Holmen AB (publ) • Box 5407 • 114 84 STOCKHOLM • Tel 08-666 21 00 • Fax 08-666 21 30
E-post info@holmen.com • www.holmen.com • Organisationsnummer 556001-3301 • Säte Stockholm

Aktiekurs och totalavkastning, Holmen B

Lönsamhet

Största aktieägare

	% av kapital	% av röster
L E Lundbergföretagen	27,9	52,0
Kempestiftelserna	7,0	16,9
Handelsbanken med pensionsstiftelse	3,1	9,1
Silchester International Investors	10,5	3,1
Andra AP-fonden	3,2	0,9
Swedbank Robur fonder	2,3	0,7
Fjärde AP-fonden	1,6	0,5
Alecta	1,4	0,4
SEB fonder	1,3	0,4
SHB/SPP fonder	1,3	0,4
Övriga	40,4	15,6
Summa*	100,0	100,0
* varav utländskt ägande	28,0	8,5